

501 388 474

www.lgdchelmno.pl

86-200 Chełmno
ul. Dominikańska 35
sala numer 3

Aktualizacja z dnia 27.06.2024

Lokalna Strategia Rozwoju na lata 2023-2029 dla obszaru działania Lokalnej Grupy Działania Chełmno

Chełmno, czerwiec 2023

Fundusze Europejskie
dla Kujaw i Pomorza

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Samorząd Województwa
Kujawsko-Pomorskiego

Spis treści

Rozdział I Charakterystyka partnerstwa lokalnego	3
Rozdział II Charakterystyka obszaru i ludności objętej wdrażaniem LSR.....	11
Rozdział III Partycypacyjny charakter LSR.....	15
Rozdział IV Analiza potrzeb i potencjału LSR.....	30
Rozdział V Spójność, komplementarność i synergia.....	69
Rozdział VI Cele i wskaźniki	72
Rozdział VII Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru.....	77
Rozdział VIII szkoleniadziałania.....	79
Rozdział IX Plan finansowy LSR.....	79
Rozdział X Monitoring i ewaluacja.....	79
Wykaz wykorzystanej literatury	82
Załączniki do LSR.....	84
Formularz 1: Cele i przedsięwzięcia.....	86
Formularz 2: Plan działania	87
Formularz 3: Budżet LSR.....	92
Formularz 4: Plan wykorzystania budżetu LSR.....	93

Rozdział I Charakterystyka partnerstwa lokalnego

1 Nazwa LGD i forma prawna

Nazwa LGD: Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Chełmno

Status prawny: Stowarzyszenie

Data wpisu do KRS: 12.02.2016 r.

KRS: 0000600744

NIP: 8751557227

REGON: 363722663

Stowarzyszenie posiada osobowość prawną i działa na podstawie przepisów:

- Ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach,
- Ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności, zwaną dalej Ustawą o RLKS,
- Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz
- na podstawie statutu Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Chełmno.

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Chełmno (nazwa skrócona: LGD Chełmno) jest dobrowolnym, samorządnym, trwałym zrzeszeniem osób fizycznych i osób prawnych, w tym jednostki samorządu terytorialnego, z wyłączeniem województw, mającym na celu działanie na rzecz rozwoju miasta Chełmna i lokalnej społeczności. LGD Chełmno jest partnerstwem składającym się z przedstawicieli sektora publicznego, sektora społecznego i sektora gospodarczego.

Ideą partnerstwa LGD Chełmno – pod hasłem „Rozbudzeni – Rozmarzeni” są wspólne problemy i potrzeby, wspólny cel i wspólne działania przy wykorzystaniu zgromadzonego doświadczenia partnerów i zasobów lokalnych, z uwzględnieniem kierunków strategicznych rozwoju miasta Chełmna oraz wykorzystania nowatorskich rozwiązań. LGD Chełmno nie zastępuje istniejących na obszarze instytucji, lecz ma za zadanie je wspierać, działać komplementarnie, pomóc w rozwiązywaniu zdiagnozowanych problemów i potrzeb, a tym samym może wpłynąć na rozwój obszaru objętego LSR. Działania o charakterze uzupełniającym wobec innych interwencji samorządu terytorialnego, partnerów sektora społecznego oraz sektora prywatnego ma wzmocnić synergiczny cel zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru.

2 Proces tworzenia partnerstwa i doświadczenie

Lokalna Grupa Działania powstała z inicjatywy Gminy Miasta Chełmna oraz Stowarzyszenia „Ludzie-Ludziom”. We wrześniu 2015 r. podjęto rozmowy o utworzeniu LGD, a następnie odbyły się rozmowy konsultacyjne oraz czynności przygotowawcze zmierzające do powołania stowarzyszenia. Od października 2015 r. Stowarzyszenie „Ludzie-Ludziom” rozpoczęło cykl spotkań z przedstawicielami różnych sektorów (publiczny, społeczny, gospodarczy oraz z mieszkańcami) dotyczący informowania o możliwości zawiązania współpracy partnerskiej. W listopadzie 2015 r. Stowarzyszenie „Ludzie-Ludziom” złożyło wniosek o wsparcie przygotowawcze pt. „Działaj normalnie - czyli lokalnie” i uzyskało środki finansowe na przeprowadzenie procesu tworzenia Lokalnej Strategii Rozwoju w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020. W dniu 15.12.2015 r. zwołane zostało przez Stowarzyszenie „Ludzie-ludziom” spotkanie założycielskie zakończone powołaniem Lokalnej Grupy Działania Chełmno, w skład której weszli przedstawiciele wszystkich

sektorów. Od 1 kwietnia 2016 r. rozpoczął się proces wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2016-2023 dla obszaru Lokalnej Grupy Działania Chełmno. Na przestrzeni lat partnerstwo ulegało niewielkim zmianom. Jednokrotnie zmieniły się w 2018 r. cały Zarząd i całe biuro LGD co spowodowało konieczność zbudowania nowego zaufania, poznania ludzi i ich potrzeb. Zmieniali się także członkowie partnerstwa - niektórzy byli wykreśleni z uwagi na bierność lub zrezygnowali z różnych powodów, ale co ważne zapisywały się nowe osoby i organizacje czy podmioty gospodarcze. W chwili obecnej do LGD należą najważniejsze organizacje, przedstawiciele wszystkich sektorów, reprezentanci wielu środowisk z obszaru działania LSR, a przede wszystkim ludzie zaangażowani w życie społeczne miasta Chełmna, łącznie 77 osób/podmiotów. Sektor publiczny reprezentują m.in. Gmina Miasto Chełmno i jednostki podległe JST jak: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Chełmnie, Chełmiński Dom Kultury, a także Powiatowy Urząd Pracy w Chełmnie, Powiat Chełmiński jako członek wspierający oraz szkoły ponadpodstawowe (1 LO w Chełmnie). Sektor społeczny reprezentują: fundacje (m.in. Fundacja Rodzina Przymierza, Fundacja 9hills, Fundacja Green Team), stowarzyszenia (m.in. Stowarzyszenie Oświatowe „Nasza Dwójka”, Stowarzyszenie dzieci, młodzieży i osób niepełnosprawnych „ŚWIATEŁKO NADZIEI”, Stowarzyszenie Liceum Chełmińskie, Stowarzyszenie Przybij Piątkę, Europejskie Centrum Wymiany Młodzieży im. Kurta Schumachera w Chełmnie), stowarzyszenia zwykłe (np. Stowarzyszenie „Tacy Sami”, Stowarzyszenie „SPORT i REKREACJA”), kluby sportowe (np. Klub sportowy „Chełminianka” Chełmno, Miejski Ludowy Klub Sportowy Nadwiślanin, Klub Turystów Wodnych), ogrody działkowe, OSP oraz lokalni liderzy i bezcenni mieszkańcy miasta Chełmna. Sektor gospodarczy reprezentują przedsiębiorcy działający na terenie miasta Chełmna, w tym jednoosobowe działalności gospodarcze (np. Salon Kosmetyczny Kinga Kułakowska, J.B Mariola Beker, Sklep św. Józefa – Dewocjonalia, „Luna” Szwarocka-Loba Monika, PIOMAR), Bank Spółdzielczy w Toruniu Oddział Chełmno. Ich wiedza i doświadczenie są potencjałem Stowarzyszenia wykorzystywanym we wszystkich obszarach działalności, począwszy od pozyskiwania wiedzy o obszarze i jego mieszkańcach, poprzez przygotowywanie lokalnej strategii rozwoju, promocję LGD, docieranie do istotnych grup zidentyfikowanych w LSR, aż po pomoc w realizacji operacji granatowych. Skład grupy wskazany wyżej potwierdza iż skład grupy jest reprezentatywny dla lokalnej społeczności. Nieformalną formą zacieśniania współpracy między stronami samorządową, społeczną i gospodarczą stały się spotkania „Nasze Piątki” (do 2018 r.) oraz wspólna organizacja wszelkiego rodzaju małych inicjatyw, która od 2021 roku przerodziła się w cyklicznie organizowaną wspólnie dużą inicjatywę animującą lokalne społeczeństwo pt. „Rozbudzeni-Rozmarzeni”. Te działania stworzyły okazję do lepszego poznania się partnerów, budowania wzajemnego zaufania i szacunku, a także wypracowywania dobrych praktyk współpracy.

Geneza idei „Rozbudzeni – Rozmarzeni”

Działania zachęcające lokalną społeczność do udziału we wdrażaniu LSR i oraz pogłębianie współpracy i zaangażowanie członków w realizację LSR.

Pomysł na organizację wydarzenia pt. „Rozbudzeni – Rozmarzeni” pojawił się podczas rozmów z jednym z Grantobiorców i wynikał ze skutków pandemii COVID-19. Walka z epidemią wiązała się z ograniczeniem kontaktów społecznych. Lockdown wymusił zamknięcie szkół i placówek edukacyjnych. Od tamtej chwili, dla większości uczniów zajęcia prowadzone były w formule online. Nauczanie zdalne stało się przymusowym środkiem ochronnym w walce z zagrożeniem COVID-19. COVID-19 wpłynął na życie wielu ludzi – zwłaszcza dzieci i nastolatków – w sposób, jakiego świat jeszcze nie widział. Strategia izolacji, dystansu społecznego i obowiązek noszenia maseczki, to nie tylko środki ochrony przed ryzykiem zakażenia, ale również czynniki sprzyjające

rozwojowi schorzeń psychicznych. Chroniczny stres, niepokój i poczucie bezradności wpływają degeneracyjnie na rozwój społeczny u najmłodszych. Rozmowa z dziećmi na temat przeżywanych emocji, wątpliwości i lęków, pozwala rozładować nadmiar trudnych emocji. Pomaga w tym również aktywność fizyczna lub wykonywanie pewnych czynności tj. skakanie, bieganie, taniec, okrzyki. I tak zrodził się pomysł na wspólne wykonanie tańca do muzyki Jerusalema na Rynku w Chełmnie przez placówki opiekuńczo-wychowawcze w Chełmnie. Następnie do grupy dołączyły inne dzieci i młodzież z innych projektów grantowych, a także dorośli. Wszyscy z utęsknieniem czekali na zdjęcie lockdown, aż w końcu 13 czerwca 2021 r. na Rynku chełmińskim wspólny taniec wykonało prawie 100 osób. Tego dnia rozbudziliśmy lokalną społeczność, otworzyliśmy serca i umysły, które zaczęły marzyć o powrocie do normalności. Tak zrodził się pomysł na kontynuację wydarzenia „Rozbudzeni – Rozmarzeni” w różnych postaciach, bo już w sierpniu 2021 r. odbyło się kolejne spotkanie, w ramach którego zostały zaprezentowane działania chełmińskich organizacji i instytucji w ramach grantów LGD Chełmno, zostały także wręczone symbolicznie umowy w ramach nowych inicjatyw. Atrakcją był występ na żywo grupy tanecznej (która zawiązała się w trakcie projektu), a także można było zobaczyć wystawę fotograficzną "Pozdrowienia z DPS". Działania pokazały, że warto wspólnie podejmować tego rodzaju wydarzenia. W związku z tym LGD Chełmno będzie kontynuować realizację wydarzenia wspólnie z lokalną społecznością. Działanie pt. „Rozbudzeni-Rozmarzeni” pokazało, że jak ważną kwestią jest partnerstwo oraz odpowiednia komunikacja, wzajemny szacunek i kolegialne podejmowanie decyzji w działaniach.

LGD Chełmno w latach 2016-2023 realizowała na obszarze LSR na podstawie **umowy ramowej o warunkach i sposobie realizacji strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność** nr SZ-IV-R.433.5.2016 zawartej z Województwem Kujawsko-Pomorskim z dnia 19 maja 2016 r. projekt na kwotę 3 267 518,52 zł. W ramach realizacji LSR na lata 2014-2023 zrealizowano:

- ➔ **KBiA – I edycja - „Wsparcie na rzecz kosztów bieżących i animacji”** nr RPKP.11.01.00-04-0007/16 dotyczącego kosztów bieżących i animacji współfinansowanego w Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Osi Priorytetowej 11 Rozwój lokalny kierowany przez społeczność Działanie 11.1 Włączenie społeczne na obszarach objętych LSR, RPO Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020, umowa nr UM_EF.433.1.054.2016 z dnia 14 grudnia 2016 r. z aneksami, okres realizacji: 01.03.2016-31.03.2019, kwota dofinansowania: 315 864,97 zł, wkład własny: 16 624,48 zł, całkowita wartość projektu: 332 489,45 zł. LGD Chełmno prowadziło działania doradcze w trakcie naborów wniosków oraz informacyjne. Grupa prowadziła działania animacyjne w postaci warsztatów, szkoleń, wizyt studyjnych (realizowane z kosztów bieżących) skierowane do osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem. Warsztaty i wydarzenia cieszyły się dużym zainteresowaniem,
- ➔ **KBiA – II edycja - „Wsparcie na rzecz kosztów bieżących i animacji”** nr RPKP.11.01.00-04-0016/19 dotyczącego kosztów bieżących i animacji współfinansowanego w Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Osi Priorytetowej 11 Rozwój lokalny kierowany przez społeczność Działanie 11.1 Włączenie społeczne na obszarach objętych LSR, RPO Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020, umowa nr UM_WR.433.1.091.2019 z dnia 25 czerwca 2019 r. z aneksami, okres realizacji: 01.04.2019-30.06.2022, kwota dofinansowania: 501 014,63 zł, wkład własny: 26 369,20 zł, całkowita wartość projektu: 527 383,83 zł. Nowa forma współpracy z partnerami w postaci organizacji imprez własnych i imprez z udziałem LGD.

➔ **„Wdrażanie Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność Lokalnej Grupy Działania Chełmno”** nr RPKP.11.01.00-04-0005/17 współfinansowanego w Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Osi Priorytetowej 11 Rozwój lokalny kierowany przez społeczność Działanie 11.1 Włączenie społeczne na obszarach objętych LSR, RPO Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020, umowa nr UM.SE.433.1.238.2017 z dnia 19 grudnia 2017 r. z aneksami, okres realizacji: 01.01.2018-30.06.2023 kwota dofinansowania: 2 350 985,09 zł, wkład własny: 123 736,06 zł, całkowita wartość projektu: 2 474 721,15 zł. W latach 2018-2021 przeprowadzono 5 naborów wniosków o powierzenie grantu w odpowiedzi, na które do LGD wpłynęły 72 wnioski o powierzenie grantu, z czego z 51 Grantobiorcami podpisano umowy grantowe. Cały proces, od ogłoszenia konkursu, do podpisania umowy z grantobiorcą, przez nadzór nad wdrażaniem tych projektów (kontrole, monitoringi, rozliczanie, wypłaty środków) prowadzony był przez LGD. W ramach PG zrealizowano: - Przedsięwzięcie 2.1. Dobrze zorganizowana animacja społeczeństwa Chełmna, Typ projektu 1f, 2a, b,c oraz - Przedsięwzięcie 3.1. Wzmocnienie sektora ekonomii społecznej Typ projektu 3.

Przeprowadzono także **1 nabór konkursowy** w odpowiedzi, na który do LGD wpłynęły 2 wnioski, z czego z 1 Wnioskodawcą Urząd Marszałkowski podpisał umowę. W ramach trybu konkursowego zrealizowano: - Przedsięwzięcie 1.1. Zaktywizowane społecznie-zawodowo społeczeństwo LGD Chełmno Typ projektu 1 d,1 e. (PROJEKTY PODMIOTÓW INNYCH NIŻ LGD). Proces, od ogłoszenia konkursu, oceny projektu, wyboru prowadzony był przez LGD Chełmno, a następnie przekazano dokumentację do Instytucji Zarządzającej celem dalszej oceny i podpisania umowy. Wartość przyznanej kwoty: 916533,43 zł.

Ponadto LGD Chełmno realizowała/realizuje na obszarze LSR:

1. Projekt **„Pilotujemy rozwój lokalny w Chełmnie”** nr RPKP.11.01.00-04-0005/2022 współfinansowanego w Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Osi Priorytetowej 11 Rozwój lokalny kierowany przez społeczność Działanie 11.1 Włączenie społeczne na obszarach objętych LSR, RPO Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020, umowa nr UM_WR.433.1.037.2022 z dnia 16 maja 2022 r., okres realizacji: 01.07.2022-30.04.2023, kwota dofinansowania: 400 000,00 zł, wkład własny: 21 055,38 zł, całkowita wartość projektu: 421 055,38 zł.

Celem projektu było przeprowadzenie pilotażu nowych typów projektów na perspektywę 2021-2027 poprzez realizację dwóch zadań: 1. Konsultacje i wybór projektów pilotażowych oraz 2. Realizacja projektów pilotażowych. Liczba osób/podmiotów uczestniczących w spotkaniach (szt.) - 180; Liczba zrealizowanych naborów projektów (szt.) - 1; Liczba projektów realizowanych przez podmioty sektora społecznego (%) - 75; Liczba spotkań z mieszkańcami (szt.) - 12; Liczba mieszkańców objętych projektem pilotażowym (szt.) - 60

Liczba przetestowanych typów projektów (szt.) - 1; Liczba opracowanych raportów podsumowujących (szt.) - 1; Liczba osób/podmiotów, którym udzielono wsparcia doradczego (szt.) - 4.

2. Projekt **„Pilotujemy rozwój lokalny w Chełmnie II”** nr RPKP.11.01.00-04-0006/2022 współfinansowanego w Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Osi Priorytetowej 11 Rozwój lokalny kierowany przez społeczność Działanie 11.1 Włączenie społeczne na obszarach objętych LSR, RPO Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020, umowa nr UM_WR.433.1.039.2022 z dnia 16 maja 2022 r., okres realizacji: 01.05.2023-31.12.2023, kwota dofinansowania: 400 000,00 zł, wkład własny: 21 055,38 zł, całkowita wartość projektu: 421 055,38 zł.

Celem projektu jest przeprowadzenie pilotażu nowych typów projektów na perspektywę 2021-2027 poprzez realizację dwóch zadań: 1. Konsultacje i wybór projektów pilotażowych oraz 2. Realizacja projektów pilotażowych. Na dzień 30.05.2023 r. projekt w trakcie realizacji.

Inne projekty realizowane poza LSR:

1. **Umowa o współpracy między LGD Chełmno a Polską Akcją Humanitarną** z siedzibą w Warszawie nr umowy 8/PSP/2019 z dnia 7 sierpnia 2019 r., okres realizacji: 07.08.2019-31.08.2020 r., celem współpracy jest rozwinięcie systemu docierania z pomocą do beneficjentów w zakresie dożywiania poprzez: rekonesans sytuacji lokalnej, zlokalizowanie instytucji, do których uczęszczają dzieci potrzebujące pomocy żywnościowej oraz finansowanie posiłków w tych instytucjach w ramach tzw. Programu Pajacykowa Sieć Pomocowa. W ramach 50 000,00 zł, które otrzymaliśmy od PAH wsparciem żywnościowym objęliśmy 78 dzieci ze szkół podstawowych w Chełmnie.
2. **Umowa o współpracy między LGD Chełmno a Polską Akcją Humanitarną** z siedzibą w Warszawie nr umowy 8/PSP/2020 z dnia 20 sierpnia 2020 r., okres realizacji: 20.08.2020-31.08.2021 r., pomoc żywnościowa w ramach tzw. Programu Pajacykowa Sieć Pomocowa. W ramach 60 000,00 zł, które otrzymaliśmy od PAH wsparciem żywnościowym objęliśmy 88 dzieci ze szkół podstawowych w Chełmnie.
3. **Umowa o współpracy między LGD Chełmno a Polską Akcją Humanitarną** z siedzibą w Warszawie nr umowy 4/PSP/2021 z dnia 1 września 2021 r., okres realizacji: 01.09.2021-31.08.2022 r., pomoc żywnościowa w ramach tzw. Programu Pajacykowa Sieć Pomocowa. W ramach 60 000,00 zł, które otrzymaliśmy od PAH wsparciem żywnościowym objęliśmy 88 dzieci ze szkół podstawowych w Chełmnie.
4. **Umowa o współpracy między LGD Chełmno a Polską Akcją Humanitarną** z siedzibą w Warszawie nr umowy 4/PSP/2022 z dnia 1 września 2022 r., okres realizacji: 01.09.2022-31.08.2023 r., pomoc żywnościowa w ramach tzw. Programu Pajacykowa Sieć Pomocowa, kwota dofinansowania: 60 000,00 zł, na dzień 30.05.2023 r. w trakcie realizacji, 74 dzieci.
5. Zadanie „**Jedźcie z blogiem! Dobre relacje promują Konstelacje**” – umowa o realizację zadania publicznego nr UM_ST.616.1.335.2019 z dnia 01.07.2019 r. między Województwem Kujawsko-Pomorskim a LGD Chełmno w ramach zadania publicznego 11/2019 Upowszechnianie turystyki i krajoznawstwa. Okres realizacji zadania: 01.04.2019-31.07.2019, kwota dotacji: 4 500,00 zł.
6. Zadanie „**Jedź, poznawaj i twórz z blogiem**” – umowa o realizację zadania publicznego nr UM_ST.616.1.250.2020 z dnia 14.07.2020 r. między Województwem Kujawsko-Pomorskim a LGD Chełmno w ramach zadania publicznego 19/2020 - turystyka i krajoznawstwo – rozwijanie sieci współpracy, głównie z udziałem podmiotów sfery pozarządowej poprzez organizację: szkoleń, warsztatów, konferencji itp. Okres realizacji zadania: 01.07.2020-31.10.2020, kwota dotacji: 4 000,00 zł.
7. Zadanie „**Produkt turystyczny Chełmno – miasto zakochanych w kontekście założeń strategii rozwoju marki Dolina Dolnej Wisły**” – umowa o realizację zadania publicznego nr UM_ST.616.1.192.2022 z dnia 23.05.2022 r. między Województwem Kujawsko-Pomorskim a LGD Chełmno w ramach zadania publicznego 19/2022 - turystyka i krajoznawstwo – 4) współpraca podmiotów branży turystycznej poprzez: szkolenia, warsztaty, konferencje itp. W ramach zadania Okres realizacji zadania: 05.05.2022-30.11.2022, kwota dotacji: 3 600,00 zł.

8. Zadanie „Kampania promocyjna <Jedź i poznawaj! Chełmno i Ziemia Chełmińska: ziemia gotyku – ziemia Kopernika>. Chełmno – miasto zakochanych promuje Konstelacje Dobrych Miejsc” – umowa o realizację zadania publicznego nr UM_ST.616.1.141.2023 z dnia 20.04.2023 r. między Województwem Kujawsko-Pomorskim a LGD Chełmno w ramach zadania publicznego 19/2023 - turystyka i krajoznawstwo – Promocja lokalnych marek/krajin/produktów turystycznych – działania lokalne. Okres realizacji zadania: 01.03.2023-15.10.2023, kwota dotacji: 6 000,00 zł, na 30.05.2023 r. w trakcie realizacji.
9. Zadanie „**Chełmno – Kamera – Akcja!**” - umowa o realizację zadania publicznego nr 18/20/D/OZKS z dnia 18 sierpnia 2020 r. między Powiatem Chełmińskim a LGD Chełmno w ramach zadania publicznego z zakresu Kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego w roku 2020. Okres realizacji zadania: 09.07.2020-30.11.2020, kwota dotacji: 900,00 zł.
10. **Porozumienie o współpracy w ramach projektu „Wisła wciąga”** – przeprowadzenie inicjatywy WIL włączając lokalnych mieszkańców i popularyzując temat rzeki Wisły – wyjazd do Norwegii w ramach dobrych praktyk.
11. List intencyjny dotyczący współpracy pomiędzy LGD Chełmno a OWES w Toruniu w zakresie wspierania ekonomii społecznej i przedsiębiorczości.

Inne inicjatywy oraz partnerstwa nieformalne:

Grupa zrealizowała szereg działań na obszarze LSR. Działania te przyczyniły się do wzmocnienia kapitału społecznego, pozwoliły podjąć działania promujące LGD, miały realny wpływ na zmianę sposobu życia wielu osób oraz na poprawę jakości życia na obszarze objętym LSR. Od początku swojego istnienia grupa włączała się w wiele działań na rzecz animacji, aktywizacji, integracji oraz poprawy jakości życia mieszkańców. Poza operacjami grantowymi oraz KBiA LGD Chełmno włączało się średnio raz w miesiącu w inicjatywy na terenie miasta Chełmna (**WOŚP, Walentynki, Dzień Downa, Miesiąc Autyzmu, Dzień Flagi, Zakończenie roku szkolnego, Biegi Szmeltera, Festiwal 9hills, Dzień Profilaktyki w SOSW w Chełmnie, Mikołajki, akcje charytatywne**).

Bardzo ciekawymi i innowacyjnymi działaniami były:

- ➔ spotkania „Nasze Piątki” (do 2017 r.),
- ➔ wspólna inicjatywa „Dom Strachu – 2 edycje” (2018 r.) zrealizowana z Nieformalną Grupą Feniks, która zawiązała się przy LGD Chełmno,
- ➔ casting dla dzieci do klipu oraz realizacja klipu promującego LSR i LGD Chełmno (2018 r.),
- ➔ kabaret dla seniorów (2018 r.) z Nieformalną Grupą Feniks,
- ➔ cykliczna impreza „Rozbudzeni-Rozmarzeni” (od 2021 r.),
- ➔ działania ekologicznie wśród dzieci – przekazanie karmników dla szkół podstawowych (w 2021 r.),
- ➔ realizacja klipów podsumowujących projekty (wspólnie z Grantobiorcami), promujące LSR, LGD,
- ➔ współpraca z partnerem zagranicznym (Norwegia) przy nagraniu klipu z dziećmi polonijnymi z 26 krajów – wspólne kolędowanie, klip o ekologii z USA i Norwegią.

3 Struktura LGD

Członkowie

Lokalna Grupa Działania Chełmno jest partnerstwem składającym się z przedstawicieli sektora społecznego, sektora gospodarczego i sektora publicznego. Skład LGD Chełmno jest reprezentatywny dla lokalnej społeczności i

uwzględnia partnerów z sektora publicznego, społecznego (w tym mieszkańcy miasta Chełmna) oraz partnerów gospodarczych. Członkowie Stowarzyszenia dzielą się na członków zwyczajnych i wspierających. Na dzień 05 czerwca 2023 r. do Stowarzyszenia należało 77 osób/podmiotów/organizacji. Sektor publiczny reprezentują m.in. Gmina Miasto Chełmno i jednostki podległe JST jak: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Chełmnie, Chełmiński Dom Kultury, a także Powiatowy Urząd Pracy w Chełmnie, Powiat Chełmiński jako członek wspierający oraz szkoły ponadpodstawowe (1 LO w Chełmnie). Sektor społeczny reprezentują: fundacje (m.in. Fundacja Rodzina Przymierza, Fundacja 9hills, Fundacja Green Team), stowarzyszenia (m.in. Stowarzyszenie Oświatowe „Nasza Dwójka”, Stowarzyszenie dzieci, młodzieży i osób niepełnosprawnych „ŚWIATEŁKO NADZIEI”, Stowarzyszenie Liceum Chełmińskie, Stowarzyszenie Przybij Piątkę, Europejskie Centrum Wymiany Młodzieży im. Kurta Schumachera w Chełmnie), stowarzyszenia zwykłe (np. Stowarzyszenie „Tacy Sami”, Stowarzyszenie „SPORT i REKREACJA”), kluby sportowe (np. Klub sportowy „Chełminianka” Chełmno, Miejski Ludowy Klub Sportowy Nadwiślanin, Klub Turystów Wodnych), ogrody działkowe, OSP oraz lokalni liderzy i bezcenni mieszkańcy miasta Chełmna. Sektor gospodarczy reprezentują przedsiębiorcy działający na terenie miasta Chełmna, w tym jednoosobowe działalności gospodarcze (np. Salon Kosmetyczny Kinga Kułakowska, J.B Mariola Beker, Sklep św. Józefa – Dewocjonalia, „Luna” Szwarocka-Loba Monika, PIOMAR), Bank Spółdzielczy w Toruniu Oddział Chełmno. Skład członków LGD zapewnia zrównoważony udział i systematyczne włączenie grup szczególnie ważnych w realizacji LSR w proces planowania i wdrażania poszczególnych działań. Członkowie LGD reprezentują istotne dla funkcjonowania miasta instytucje, przedsiębiorstwa, organizacje, często są silnymi liderami w lokalnej społeczności. Daje to sposobność wykorzystania i wymianę wiedzy, informacji, doświadczeń, zasobów (np. organizacje funkcjonujące w partnerstwie udostępniają sobie bazę lokalową), a także inicjowanie i koordynowanie działań mających na celu tworzenie i umacnianie przychylnych warunków dla funkcjonowania i rozwoju organizacji społecznych oraz instytucji działających na rzecz społeczności lokalnej.

LGD Chełmno jest organizacją inkluzywną, która chętnie poszerza grono swoich członków o nowe osoby i podmioty. Priorytetem dla LGD jest stałe poszerzanie członków LGD, co za tym idzie budowanie silnego partnerstwa oraz podejmowanie wspólnych działań pod hasłem „Rozbudzeni – Rozmarzeni”, tj. rozbudzać – edukować i aktywizować lokalną społeczność do działania, rozmarzyć, czyli włączyć we wspólnie działania, w tym animacyjne.

Członkowie Stowarzyszenia dzielą się na członków zwyczajnych i wspierających. Członkiem zwyczajnym Stowarzyszenia mogą być osoby fizyczne oraz osoby prawne, które złożyły deklarację członkowską i przestrzegają statutu Stowarzyszenia. Szczegółowe zasady przystępowania do LGD zostały uregulowane w statucie Stowarzyszenia.

Walne Zebranie Członków

Walne Zebranie Członków (WZC) jest najwyższą władzą stowarzyszenia. WZC podejmuje decyzje w formie głosowania, zakończone uchwałą. Do kompetencji Walnego Zebrania Członków należy podejmowanie decyzji o kierunkach działania oraz ustalanie budżetu Stowarzyszenia, powoływanie członków organów LGD, uchwalanie statutu, przyjmowanie rocznych sprawozdań z działalności Rady, Zarządu i Komisji Rewizyjnej, podejmowanie uchwał o zaciąganiu zobowiązań finansowych oraz zatwierdzanie zmian w regulaminach oraz LSR. Uchwały Walnego Zebrania Członków są podejmowane w głosowaniu jawnym zwykłą większością głosów. Każdemu członkowi Stowarzyszenia obecnemu na Walnym Zebraniu Członków przysługuje jeden głos. Kompetencje Walnego Zebrania Członków szczegółowo zostały uregulowane w Statucie Stowarzyszenia oraz Regulaminie WZC.

Zarząd

Zarząd kieruje bieżącymi pracami Stowarzyszenia, mając do dyspozycji personel Biura LGD. Do reprezentowania Stowarzyszenia oraz do zaciągania zobowiązań majątkowych w jego imieniu upoważnionych jest dwóch członków Zarządu, w tym Prezes lub Wiceprezes. W skład kompetencji Zarządu wchodzi głównie sprawy związane z powoływaniem i odwoływaniem członkostwa w stowarzyszeniu, reprezentowanie Stowarzyszenia i działanie w jego imieniu, zwoływanie Walnego Zebrania Członków, powoływanie pracowników biura i kierowanie jego pracami, realizacja LSR. Członkowie Zarządu nie uczestniczą natomiast w procesie wyboru operacji, ponieważ zadanie to należy do wyłącznej kompetencji Rady. Decyzje Rady są w tym zakresie niezależne od Zarządu. Zasady działania i kompetencje Zarządu szczegółowo zostały uregulowane w Statucie Stowarzyszenia oraz regulaminie Zarządu.

Rada LGD

Rada jest organem decyzyjnym, o którym mowa w Ustawie o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności i działa również w oparciu o zapisy tej ustawy. Do kompetencji Rady należy: wybór operacji, które mają być realizowane w ramach LSR oraz ustalenie kwoty wsparcia dla tych operacji. Wybór operacji będzie odbywał się w sposób transparentny w oparciu o przyjęte i publicznie znane kryteria. Podczas dokonywania oceny ani władze publiczne, ani żadna pojedyncza grupa interesu, nie kontroluje procesu podejmowania decyzji. Wybór operacji dokonywany jest w formie uchwały Rady. Zasady działania i kompetencje Rady LGD szczegółowo zostały uregulowane w Statucie Stowarzyszenia oraz Regulaminie Rady.

Komisja Rewizyjna

Komisja Rewizyjna jest organem kontrolnym Stowarzyszenia. Do kompetencji Komisji Rewizyjnej należy kontrola bieżącej pracy Stowarzyszenia, występowanie z wnioskiem o zwołanie Walnego Zebrania Członków, składanie sprawozdań ze swej działalności Walnemu Zebraniu Członków, składanie wniosków w przedmiocie absolutorium dla Zarządu na Walnym Zebraniu Członków. Zasady działania i kompetencje Komisji Rewizyjnej LGD szczegółowo zostały uregulowane w Statucie Stowarzyszenia oraz Regulaminie Komisji Rewizyjnej.

Biuro LGD

Narzędziem wsparcia Stowarzyszenia i jego organów statutowych jest Biuro LGD, którego pracą zarządzał będzie Dyrektor Biura o wysokich kwalifikacjach i doświadczeniu w pracy administracyjnej. W Biurze LGD zatrudniony jest także specjalista ds. administracyjno-biurowych. Zasady działania i kompetencje Biura LGD szczegółowo zostały uregulowane w Regulaminie Pracy Biura oraz Opisie stanowisk pracowników biura.

Wskazane rozwiązania w procesie decyzyjnym oraz mechanizmy w zakresie zarządzania potwierdzają zdolność lokalnej grupy działania do realizacji strategii.

Dokumenty regulujące funkcjonowanie LGD

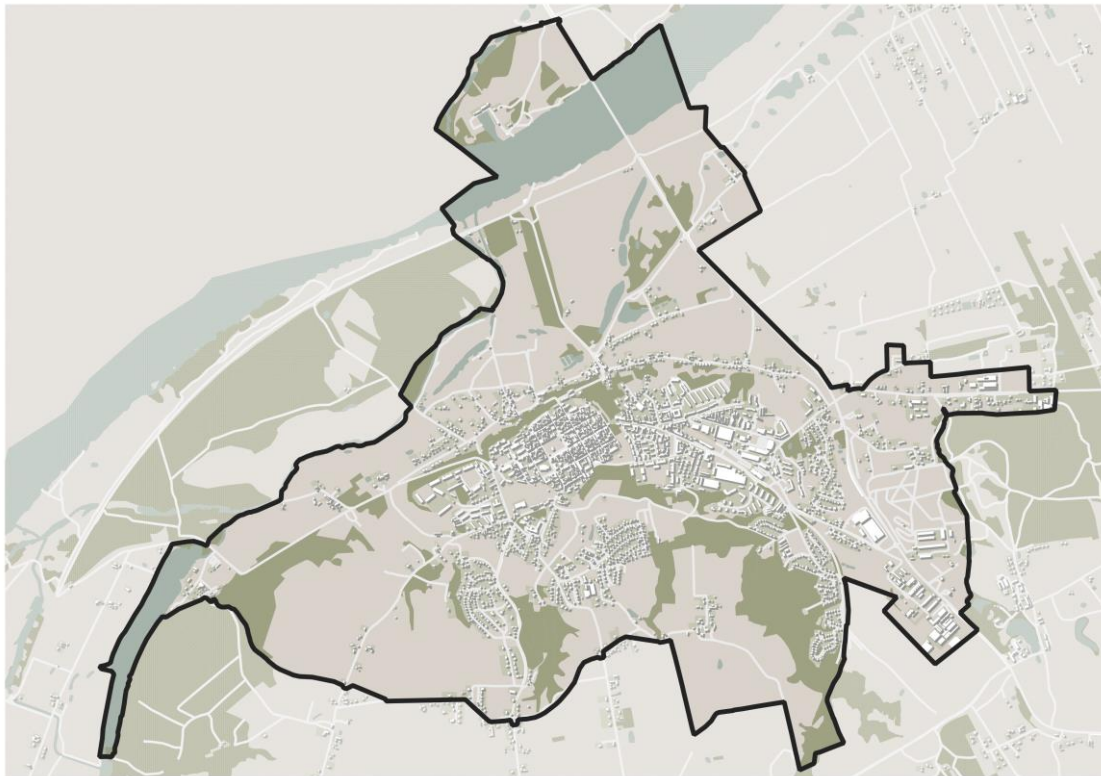
Lokalna Grupa Działania Chełmno działa w oparciu o szereg regulacji formalno-prawnych określonych w Statucie Stowarzyszenia oraz dokumentach niższego rzędu.

lp.	Akt prawny	Zakres regulacji	Sposób uchwalenia/aktualizacji
------------	-------------------	-------------------------	---------------------------------------

1.	Statut	statut stanowi dokument kluczowy i podstawę działania LGD, wskazując podstawy prawne działania; w dokumencie zawarto cele oraz obszary działania LGD; określono kompetencje poszczególnych organów, w tym Rady Stowarzyszenia jako dodatkowego organu odpowiedzialnego za wybór operacji w ramach LSR; statut określa także zasady nabywania i utraty członkostwa w LGD oraz jej organach; reguluje kwestie majątkowe Stowarzyszenia	Statut oraz jego zmiany podejmuje Walne Zebranie Członków w formie uchwały
2.	Regulamin Zarządu LGD	szczegółowe zasady i tryb działania; zasady zwoływania i organizacji posiedzeń; zasady prowadzenia działań kontrolnych, protokołowania posiedzeń	Regulamin jest zatwierdzany i aktualizowany przez Walne Zebranie Członków w formie uchwały
3.	Regulamin Rady LGD	określa szczegółowe procedury zwoływania i organizacji posiedzeń organu decyzyjnego oraz zasady podejmowania decyzji w sprawie oceny i wyboru operacji, w tym procedurę wyłączenia z oceny operacji	Regulamin jest zatwierdzany i aktualizowany przez Walne Zebranie Członków w formie uchwały
4.	Regulamin Komisji Rewizyjnej LGD	określa szczegółowe zasady i tryb działania; zasady zwoływania i organizacji posiedzeń; zasady prowadzenia działań kontrolnych, protokołowania posiedzeń	Regulamin jest zatwierdzany i aktualizowany przez Walne Zebranie Członków w formie uchwały
5.	Regulamin Biura LGD	określa zasady zatrudniania i wynagradzania pracowników, zakresy pożądanych kompetencji na poszczególnych stanowiskach oraz zakresy obowiązków, zasady zarządzania danymi osobowymi i metodykę oceny efektywności pracy biura	Regulamin jest zatwierdzany i aktualizowany przez Zarząd.

Rozdział II Charakterystyka obszaru i ludności objętej wdrażaniem LSR

LGD działa na obszarze Chełmna, miasta na prawach powiatu. Obszar objęty przez LSR w całości pokrywa się z granicami administracyjnymi miasta. Chełmno jest siedzibą historycznej Ziemi Chełmińskiej i stanowi spójny obszar geograficzny o wspólnej tradycji historyczno-kulturowej z piękną spójnością przyrodniczą.

Rysunek 1 Podstawowe zagospodarowanie przestrzenne Gminy Miasta Chełmna (źródło: opracowanie Hanna Obracht-Prondzyńska na podstawie BDOT)

Spójność geograficzna

Gmina Miasto Chełmno obejmuje obszar 13,86 km², położona jest w północnej Polsce, na terenie Nizy Polskiego. Chełmno to miasto położone malowniczo na skarpie wiślanej Wysoczyzny Chełmińskiej, nad Wisłą, w centralnej części województwa kujawsko-pomorskiego i siedzibą powiatu chełmińskiego. Na terenie miasta przebiega granica pomiędzy makroregionami: Doliny Dolnej Wisły oraz Pojezierza Chełmińsko–Dobrzyńskiego. Teren Miasta charakteryzuje się urozmaiconą rzeźbą terenu. Najwyższy punkt na terenie miasta wznosi się na 86 m n.p.m., najniższym jest średni poziom Wisły 21,2 m n.p.m., co daje przewyższenie rzędu 65 m. Miasto Chełmno znajduje się w zlewisku Morza Bałtyckiego, dorzeczu Wisły. Najważniejszymi elementami sieci hydrograficznej miasta są rzeki: Wisła i Fryba (zwana Browiną), jak również starorzecza wiślane zlokalizowane w Dolinie Wisły, w tym największe Jezioro Starogrodzkie. Rzeka Wisła położona jest marginalnie w stosunku do miasta, na jego północnych obrzeżach. Na terenie miasta ma szerokość około 500 – 600 m. Od dawnych czasów Wisła aktywnie działała w dolinie zmieniając jej kształt. Urozmaicony krajobraz doliny Wisły, znaczące walory krajobrazowe powiązanego środowiska kulturowego oraz przyrodniczego sprawiły, że obszar doliny Wisły został w 1993 roku objęty ochroną w formie Parku Krajobrazowego. Obszar ten od 2018 roku funkcjonuje pod nazwą Zespołu Parków Krajobrazowych Nad Dolną Wisłą.

Spójność przestrzenna

Miasto Chełmno charakteryzuje się stosunkowo zwartą przestrzenią zurbanizowaną, której centralnym elementem jest Zespół Staromiejski. Bogata, historyczna tkanka miejska wyróżniana się wśród miast i miasteczek zarówno województwa kujawsko-pomorskiego, jak i całego kraju. W uznaniu dla jakości dziedzictwa kulturalnego Chełmno, Rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 13 kwietnia 2005 roku w sprawie uznania za pomnik historii, zespół Starego Miasta w Chełmnie został uznany za pomnik historii.. To rozporządzenie określa granice

zespołu wzdłuż linii murów obronnych, a w miejscach, gdzie mury nie istnieją ulicami: Stare Planty oraz Podmurną (ryc.20). Wpis, jak argumentowano w rozporządzeniu, ustanowiono w celu zachowania i ochrony ze względu na: „wartości historyczne, urbanistyczno-architektoniczne, wartości materialne i niematerialne, średniowiecznego miasta w pierwotnym układzie przestrzennym, którego dokument lokacyjny stał się podstawą do założenia ponad 200 miast”. Obszar Miasta Chełmna charakteryzuje się zróżnicowaną formą zagospodarowania terenu. W przestrzeni miasta obecne są liczne parki, ale również fragmenty leśne, mające pozytywny wpływ na dostępność do terenów rekreacyjnych. W przestrzeni miasta obecne są zwarte kompleksy mieszkaniowe, zarówno jedno, jak i wielorodzinne. Przemysł skupiony jest we wschodniej części miasta w sąsiedztwie ul. Polnej oraz Dworcowej, a także w otoczeniu Alei Prawa Chełmińskiego, czyli drogi krajowej nr 91. Funkcje usługowe (zarówno oświatowa, handlowa, kulturalna jak i inne), są rozproszone w przestrzeni miasta, w korzystny sposób wpływając na dostępność pieszą do usług podstawowych. Obecnie obserwujemy wypełnianie luk w zwartej zabudowie miejskiej, jak również rozwój nowych zabudowań mieszkaniowych jednorodzinnych na obrzeżach miasta, szczególnie w sąsiedztwie ul. Dworzyska, Bliskiej, Wrzosowej oraz Os. Wybudowanie.

Spójność środowiskowa (przyrodnicza)

Obszar LGD poza spójnością geograficzną i przestrzenną wykazuje wysoki poziom spójności przyrodniczej. Cały obszar miasta znajduje się w granicach Zespołu Parków Krajobrazowych Chełmińskiego i Nadwiślańskiego. Na terenie miasta znajduje się fragment rezerwatu przyrody „Łęgi na Ostrowiu Panieńskim” oraz 8 obiektów uznanych za pomniki przyrody. W przestrzeni miasta obecne są liczne parki, ale również fragmenty leśne, mające pozytywny wpływ na dostępność do terenów rekreacyjnych.

Spójność historyczno-kulturowa

Z okresu średniowiecznego rozwoju i świetności Chełmna najważniejszym dziedzictwem kulturowym jest Stare Miasto, którego wartość zaakcentował wpis w 2005 roku na Listę Pomników Historii Prezydenta RP. Na terenie średniowiecznego Starego Miasta Chełmna zachował się do dziś w pełni układ urbanistyczny z XIII w., który stanowił w średniowieczu wzorzec miejski we wschodniej części Europy. W obrębie starówki Chełmna z zachowanych do dziś zabytków godne uwagi są obiekty sztuki zarówno sakralnej jak i świeckiej. Należą do nich: średniowieczne mury obronne o długości 2 270 m z XIII/XIV w. z dwiema bramami (Bramą Grudziądzką i Bramą Merseburską) i 23 basztami - będące jednym z najwspanialszych przykładów architektury obronnej w Europie; oraz sześć gotyckich kościołów z XIII i XIV wieku, w tym m.in.: kościół farny pw. Wniebowzięcia NMP z relikwią św. Walentego, będący jednocześnie Sanktuarium Matki Bożej Bolesnej Chełmińskiej; kościół Chełmno to stolica historycznej Ziemi Chełmińskiej i jedno z najstarszych miast w Polsce. Chełmno zachowało oryginalną urbanistyczną strukturę miasta średniowiecznego i liczne, cenne obiekty średniowiecznej architektury. Dziedzictwo to, podobnie jak i szczytne tradycje aktywności kulturotwórczej stanowią swoiste wiano tego obszaru. Dzisiejsze Chełmno jest ważnym ośrodkiem obsługi ludności i administracji ponadlokalnej w województwie kujawsko-pomorskim. Miasto słynie z imponującej architektury średniowiecznej i znajduje się na prestiżowej Liście Pomników Historii Prezydenta RP. Chełmno zlokalizowane jest na Europejskim Szlaku Gotyku Ceglanego. Posiada wysokie walory turystyczne czego poświadczeniem są: certyfikaty „Najlepszy Produkt Turystyczny Polski”, „Najlepszy Produkt Turystyczny Województwa Kujawsko-Pomorskiego”, szóste miejsce w rankingu National Geographic „7 cudów Polski”. Miasto promuje się jako "Chełmno-Miasto Zakochanych". Ze względu na wysokiej klasy walory architektoniczne Chełmno nazywane jest „polskim Carcassonne” oraz „małym Krakowem”, natomiast za sprawą

relikwii Świętego Walentego, przechowywanej od stuleci w kościele farnym pw. Wniebowzięcia NMP, i odnowionego po 200 latach kultu św. Walentego oraz corocznie obchodzonych 14 lutego „Walentynek Chełmińskich” (od 14.02.2002 roku), znane jest również jako „miasto zakochanych®” i „miasto miłości®”. pofranciszkański pw. św. Jakuba Starszego i św. Mikołaja, kościół poddominikański pw. św. Piotra i św. Pawła; kościół pw. Ducha Świętego; kaplica pw. św. Marcina oraz dawny cystersko-benedyktynski zespół klasztorny z kościołem pw. św. Jana Chrzciciela i św. Jana Ewangelisty. W centrum Starego Miasta znajduje się jeden z największych rynków średniowiecznych w Polsce, z głównym zabytkiem - gotycko-renesansowym ratuszem – uznawanym za „perłę architektury renesansowej na Pomorzu” wraz z kopią średniowiecznej miary długości tzw. "prętem chełmińskim" liczącym 4,35 m. Wśród wielu innych interesujących zabytków Chełmna należy również wymienić:

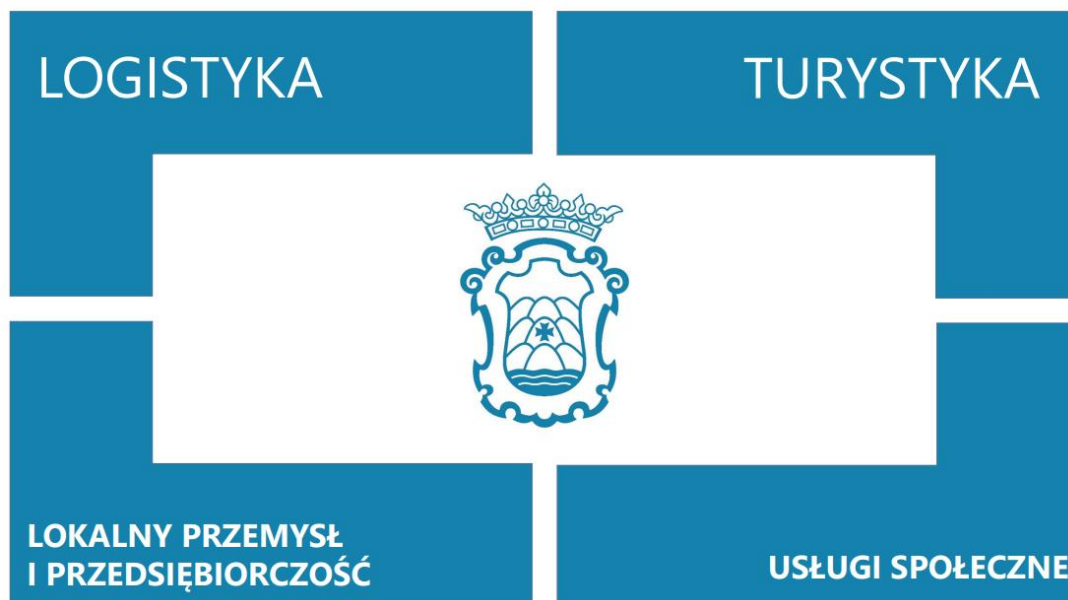
- budynek dawnej Akademii Chełmińskiej (przy ul. Szkolnej 6), pierwotnie „studium particulare”, które funkcjonowało od 1473 r. (uczęszczał do niego Mikołaj Kopernik), przekształcone w Akademię Chełmińską - filię Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, która działała do 1819 roku,
- dawne koszary Korpusu Kadetów z XVIII w. przy ul. 22 Stycznia, oraz inne zespoły koszarowe z pocz. XX w., stanowiące jednocześnie obiekty Twierdzy Chełmno;
- dawne „Gimnazjum Chełmińskie” z XIX w. przy ul. Dominikańskiej 35, którego absolwentem jest światowej sławy polski chirurg dr Ludwik Rydygier (w 1880 roku przeprowadził w Chełmnie pierwszą na świecie operację żołądka) czy też Kurt Schumacher – pierwszy po II wojnie światowej przewodniczący niemieckiej partii SPD,
- wieżę ciśnień,
- oraz kamienice mieszczańskie z różnych epok.

Chełmno może poszczycić się wyjątkową panoramą, którą tworzą wysoko wznoszące się wieże chełmińskich kościołów, mury obronne i dachy zabudowań miejskich. Dominująca ponad doliną Wisły, stała się charakterystycznym symbolem miasta, a dzięki położeniu Chełmna na dziewięciu wzgórzach można podziwiać ją ze wszystkich stron świata. W 2008 roku miasto otrzymało za Chełmno – miasto zakochanych® certyfikat Polskiej Organizacji Turystycznej „Najlepszy produkt turystyczny Polski i certyfikat „Najlepszy produkt turystyczny Województwa Kujawsko-Pomorskiego”. Chełmno znajdujące się na Europejskim Szlaku Gotyku Ceglanego (www.eurob.org), Szlaku Kopernikowskim czy też w Związku Hanzeatyckim (www.hanse.org) to również miejsce, które w konkursie ogłoszonym przez redakcję National Geographic Polska uznane zostało w 2015 roku za jeden z 7 Nowych Cudów Polski.

Spójność społeczno-gospodarcza

Z punktu widzenia przyszłego rozwoju przestrzennego Gminy Miasta Chełmna, bardzo ważny jest zrównoważony rozwój przestrzenny Miasta Chełmna, uwzględniający różnorodność funkcji oraz form zabudowy. Zgodnie z dokumentem SUiKZP, planuje się dalszy rozwój południowej części Miasta. Zarówno w sąsiedztwie ul. Dworzyska, ul. Wrzosowej oraz ul. Gorczyckiego, gdzie planowana jest realizacja również zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej. Gmina Miasta Chełmna prowadzi ponadto intensywne działania zmierzające do aktywizacji oraz włączenia w funkcjonalną przestrzeń miasta terenów dawnej Jednostki Wojskowej przy ul. Biskupiej. W tym miejscu planowana jest realizacja Chełmińskiej Dzielnicy Społecznej, która będzie łączyć funkcje mieszkaniowe z planowanym do lokalizacji Regionalnego Klastra Usług Społecznych i Zdrowotnych w Chełmnie. Planowany do utworzenia Klastr jest działaniem wpisanym do Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do 2030

roku – Strategia Przyspieszenia 2030+. Projekt ten stanowi odpowiedź na zdiagnozowaną transformację demograficzną (szybkie tempo starzenia się społeczeństwa) oraz niezadowalający stan rozwoju usług w lokalizacjach poza dużymi miastami województwa. Projekt wyróżnia się regionalną skalą oraz nowatorskim modelem funkcjonowania. Niniejsze zadanie działania zostało ponadto ugruntowane na podstawie badania potencjału gospodarczego społeczności Miasta Chełmna, na podstawie którego zostały wykreowane cztery obszary rozwoju gospodarczego Chełmna, zobrazowane na poniższej grafice.

Rysunek 2 Cztery filary rozwoju gospodarczego Miasta Chełmna, zgodnie z projektem Lokalnego Programu Rozwoju Gospodarczego Miasta Chełmna (źródło: UM Chełmno).

Cztery filary rozwoju przestrzennego Miasta Chełmna mają przełożenie na planowany rozwój zagospodarowania przestrzennego, ale również na prowadzoną politykę rozwoju miasta. **Turystyka** jest kluczowym obszarem bazującym na unikatowym dziedzictwie kulturowym Zespołu Staromiejskiego, jak również uwarunkowaniach przyrodniczych związanych z położeniem w Dolinie Dolnej Wisły. Turystyka jako dziedzina gospodarki wiąże się z rozwojem lokalnego potencjału, w tym działalności kulturalnej, rzemieślniczej, rękodzielniczej, ale również hotelarstwa oraz gastronomii. **Usługi społeczne** bazują na potencjale kadrowym Miasta oraz szansie rozwoju Klastra Usług Społecznych i Zdrowotnych w Chełmnie. **Lokalny przemysł i przedsiębiorczość** to wykształtowane lokalne przedsiębiorstwa skupione wokół branży meblarskiej, ale również budowlanej i maszynowej. Czwarty potencjalny filar to rozwój **logistyki** w ujęciu regionalnym. Miasto Chełmno już dzisiaj kształtuje kadry dla branży logistycznej oraz bezpieczeństwa. W najbliższym okresie czasu przewiduje się rozwój w tym obszarze, zarówno w zakresie logistyki komercyjnej, jak i obronności państwa.

Ludność na obszarze LSR

Na dzień 31 grudnia 2020 r. miasto Chełmno zamieszkiwało 18 910 osób, w tym 9 943 kobiet i 8 967 mężczyzn (dane z GUS – Bank Danych Lokalnych).

Rozdział III Partycypacyjny charakter LSR

Proces przygotowania Lokalnej Strategii Rozwoju LGD Chełmno opierał się na metodzie partycypacyjnej z włączeniem społeczności lokalnej obszaru LGD do głównych etapów prac. Strategia została opracowana zgodnie z

oczekiwaniami i potrzebami lokalnej społeczności. Generalną zasadą był aktywny udział przedstawicieli różnych grup społecznych z obszaru objętego LSR. Do prac nad LSR włączyli się: sektor publiczny - Gmina Miasto Chełmno, wiceburmistrz miasta Chełmna, 3 radnych miasta, specjalista ds. komunikacji społecznej, specjalista ds. promocji i turystyki, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Chełmnie, dyrektor MOPS i pracownik socjalny, Chełmiński Dom Kultury, dyrektor CHDK, a także Powiatowy Urząd Pracy w Chełmnie, dyrektor PUP w Chełmnie, pracownik PUP, dyrektor szkoły ponadpodstawowej (1 LO w Chełmnie). Sektor społeczny: fundacje (Fundacja Rodzina Przymierza, Fundacja Nova Forte), stowarzyszenia (Stowarzyszenie Oświatowe „Nasza Dwójka”, Stowarzyszenie Agrafka, Stowarzyszenie Liceum Chełmińskie, Stowarzyszenie Przybij Piątkę, Stowarzyszenie „Tacy Sami”, oraz lokalni liderzy i bezcenni mieszkańcy miasta Chełmna – głównie seniorzy, Rada seniorów. Sektor gospodarczy: Salon Kosmetyczny Kinga Kułakowska, PIOMAR.

Wstępny proces partycypacji został rozpoczęty przez LGD Chełmno w lutym 2022 r. w formie organizowanego cyklicznie wydarzenia „Rozbudzeni-Rozmarzeni” (luty 2022 pod hasłem „Rozbudzeni-Rozmarzeni w ramach Światowego Dnia Organizacji Pozarządowych”, 26.02.2022 r., czerwiec 2022 pod hasłem „Bo życie jest dobre”, luty 2023 pod hasłem „Razem możemy więcej!” - integracja organizacji pozarządowych). Podczas tych wydarzeń przedstawiciele/pracownicy LGD prezentowali efekty realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2016-2023 oraz instrumentu RLKS, zaś Grantobiorcy prezentowali efekty realizacji swoich projektów w ramach wskazanej perspektywy. Podczas wydarzeń zostały pozyskane początkowe dane od lokalnej społeczności, które następnie posłużyły do przygotowania Planu włączenia społeczności w proces przygotowania LSR. W wydarzeniach łącznie wzięli udział przedstawiciele różnych sektorów, głównie organizacji pozarządowych oraz uczestników projektów grantowych, czyli mieszkańcy miasta Chełmna, których znaczna część wskazywała na konieczność kontynuacji lokalnej strategii, część z nich zadeklarowała także chęć współpracy podczas tworzenia Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2023-2029: Fundacja „Rodzina Przymierza”/ fundacja, LUDZIE-LUDZIOM/stowarzyszenie, Stowarzyszenie zwykle Tacy Sami/ zwykle stowarzyszenie, Stowarzyszenie Przybij Piątkę/ stowarzyszenie, Fundacja Green Team/ fundacja, Chełmińskie Stowarzyszenie Oświatowe/stowarzyszenie, seniorzy i UTW, uczestnicy/osoby z niepełnosprawnościami DPS w Chełmnie i ich opiekunowie, dzieci i młodzież z Domu Dziecka w Chełmnie, dzieci i młodzież klubów młodzieżowych w ramach grantów realizowanych przez SP1, SP 4 i Stowarzyszenie Oświatowe w Chełmnie działające przy SP2, Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia Świętego Wincentego a Paulo Prowincja Chełmińsko-Poznańska, Państwowa Szkoła Muzyczna I st. im. G. G. Gorczyckiego, Stowarzyszenie Dzieci Młodzieży i Osób Niepełnosprawnych "Świąteczko Nadziei", Polski Związek Działkowców Zarząd ROD im. 1 Maja, DPS w Chełmnie. Wspólna integracja, wspólne działania, wzajemny szacunek i radość i dumę ze zrealizowanych inicjatyw na rzecz lokalnej społeczności dały motywację do rozpoczęcia prac nad budowaniem nowej strategii.

„Rozbudzeni - Rozmarzeni” – wydarzenia, w trakcie których panuje swobodna atmosfera, można zobaczyć namacalne efekty realizacji projektów i inicjatyw, można swobodnie porozmawiać, wymienić się doświadczeniami, bezpośrednio nawiązać kontakt z potencjalnymi partnerami, podjąć współpracę. Ta forma okazała się najbardziej skuteczną formą partycypacji, nawiązywania sieci kontaktów, promocji LGD i LSR. Wydarzenia pozwoliły na wspólną integrację i włączenie społeczne. Cykliczne wydarzenia pt. „Rozbudzeni – Rozmarzeni” były wstępnym procesem partycypacji.

Właściwy proces partycypacji rozpoczął się w lipcu 2022 r. w ramach projektu „Pilotujemy rozwój lokalny w Chełmnie”. Podczas realizacji działań partycypacyjnych szczególną uwagę zwrócono na udział w budowaniu

strategii grup istotnych z punktu widzenia realizacji LSR. W pracę zaangażowano takie grupy jak członkowie organizacji pozarządowych (fundacje, stowarzyszenia, stowarzyszenia zwykłe, kluby sportowe), jednostki samorządu terytorialnego oraz instytucje publiczne: Gminę Miasto Chełmno, radni miasta, Powiatowy Urząd Pracy oraz Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, lokalnych przedsiębiorców, przedstawiciele rady seniorów, członków UTW, młodzież, osoby młode, przedstawiciele oświaty (COPO w Chełmnie), ogół społeczności lokalnej, mieszkańcy Chełmna, lokalni liderzy, członkowie Rady i Zarządu oraz pracownicy biura LGD. Zaplanowano działania zapewniające partycypacyjny charakter LSR, opracowano harmonogram działań angażujących lokalne społeczności w proces opracowania LSR oraz przygotowano narzędzia dokumentujące ten udział.

Metody/narzędzia partycypacji zastosowane w trakcie budowy LSR

Lp.	Nazwa metody/narzędzi partycypacji
1.	Gromadzenie danych
2.	Zespół ds. opracowania LSR
3.	Spotkania informacyjno-konsultacyjne I (zogniskowany wywiad grupowy i burza mózgów)
4.	Spotkania indywidualne
5.	Ankieta
6.	Spotkania informacyjno-konsultacyjne II (zogniskowany wywiad grupowy i burza mózgów)
7.	Zespoły eksperckie
8.	Walne Zebranie Członków

1. Gromadzenie danych

- gromadzenie informacji do sporządzenia charakterystyki LGD - źródła pozyskania informacji to głównie analiza dokumentacji biura, wyniki badań ewaluacyjnych w zakresie wdrażania LSR za okres 2016-2023 oraz wyniki badań własnych m.in. badanie efektów realizacji LSR w latach 2016-2023.

- gromadzenie informacji do sporządzenia diagnozy – opisu obszaru i ludności - źródło pozyskania informacji to informacje z Gminy Miasto Chełmno, PUP, MOPS, dane statystyczne GUS. Te dane posłużyły do opisu Rozdziału Analiza potrzeb i potencjał (szerzej o wynikach w rozdziale IV).

2. Spotkania informacyjno-konsultacyjne I

- **zogniskowany wywiad grupowy** – dyskusja z grupą osób, których potrzeby badamy. Moderator zadawał pytania uczestnikom spotkania. Technika pozwoliła na zgromadzenie informacji jakościowej, która pojawia się dzięki dynamice kontaktów grupowych, docieranie do informacji odzwierciedlającej stereotypy i zbiorowe wyobrażenia funkcjonujące w danej zbiorowości, nie do odtworzenia na poziomie wywiadu indywidualnego. Wywiad dostarczył cennych informacji na temat postrzegania danego zagadnienia przez uczestników dyskusji, zachęcił do wypracowywania jednego stanowiska na temat danego zagadnienia, wspólna dyskusja połączyła uczestników;

- **burza mózgów** - twórcza dyskusja posłużyła do poszukiwania rozwiązania konkretnego problemu, pobudziła proces generowania pomysłów i zwiększyła ogólną kreatywność zespołu. Pomysły na rozwiązanie problemów i wskazania potrzeb były zapisywane na tablicy.

Podczas spotkań rozpoznaliśmy potrzeby mieszkańców, omówiliśmy możliwości wykorzystania lokalnego potencjału, zaplanowaliśmy innowacyjne pomysły na projekty aktywizujące społeczność, porozmawialiśmy o dotychczasowej realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju oraz omówiliśmy planowane działania na nową Lokalną Strategię Rozwoju. Wspólnie ustaliliśmy to, co jest ważne dla Chełmna. Konsultacje społeczne pomogły nam ukształtować informacje na temat społeczności miasta Chełmna, dzięki nim wiemy na jakich obszarach mamy się skupić i które potrzebują największego wsparcia.

W ramach projektu „Pilotujemy rozwój lokalny w Chełmnie” zostały przeprowadzone konsultacje społeczne.

Przeprowadzonych zostało 12 spotkań. W następujących terminach i lokalizacjach:

Lp.	Termin, miejsce	Rodzaje uczestników	Liczba uczestników	Zakres tematyczny
1.	7 listopada 2022 r., Inkubator Organizacji Pozarządowych w Chełmnie (G36)	JST ,radni, mieszkańcy, przedsiębiorcy, instytucja kultury		Charakterystyka obszaru i ludności objętej wdrażaniem LSR, Analiza potrzeb i potencjału LSR, Cele i wskaźniki
2.	8 listopada 2022 r., Inkubator Organizacji Pozarządowych w Chełmnie (G36)	JST, mieszkańcy, przedsiębiorcy		Innowacyjne pomysły na projekty aktywizujące społeczność, stan obecnej realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju, grupa docelowa
3.	9 listopada 2022 r. , Inkubator Organizacji Pozarządowych w Chełmnie (G36)	JST, radni, mieszkańcy, instytucja kultury, klub sportowy.		Charakterystyka obszaru i ludności objętej wdrażaniem LSR, Analiza potrzeb i potencjału LSR, Cele i wskaźniki
4.	15 listopada 2022 r. , Inkubator Organizacji Pozarządowych w Chełmnie (G36)	Organizacje pozarządowe, MOPS, mieszkańcy		Innowacyjne pomysły na projekty aktywizujące społeczność, stan obecnej realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju, grupa docelowa
5.	16 listopada 2022 r. , Inkubator Organizacji Pozarządowych w Chełmnie (G36)	Organizacje pozarządowe, rada seniorów, osoby z niepełnosprawnościami		Charakterystyka obszaru i ludności objętej wdrażaniem LSR, Analiza potrzeb i potencjału LSR, Cele i wskaźniki
6.	17 listopada 2022 r., Biuro Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Chełmno, ul. Dominikańska 35, sala nr 6	Mieszkańcy, JST, młodzież, Organizacje pozarządowe, kluby sportowe		Innowacyjne pomysły na projekty aktywizujące społeczność, stan obecnej realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju, grupa docelowa
7.	21 listopada 2022 r. , Inkubator Organizacji Pozarządowych w Chełmnie (G36)	instytucja kultury, seniorzy, osoby z niepełnosprawnościami		Charakterystyka obszaru i ludności objętej wdrażaniem LSR, Analiza potrzeb i potencjału LSR, Cele i wskaźniki
8.	22 listopada 2022 r. , Inkubator Organizacji Pozarządowych w Chełmnie (G36)	Osoby pracujące z dziećmi i młodzieżą, NGO		Plan działania, grupa docelowa, działania w LSR
9.	23 listopada 2022 r. , Inkubator Organizacji Pozarządowych w Chełmnie (G36)	NGO, seniorzy		Plan działania, grupa docelowa, działania w LSR
10.	7 grudnia 2022 r., Biuro Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Chełmno, ul. Dominikańska 35, sala nr 6	Przedsiębiorcy, UTW		Charakterystyka obszaru i ludności objętej wdrażaniem LSR, Analiza potrzeb i potencjału LSR, Cele i wskaźniki
11.	23 stycznia 2023 r. , Inkubator Organizacji Pozarządowych w Chełmnie (G36)	NGO, MOPS		Charakterystyka obszaru i ludności objętej wdrażaniem LSR, Analiza potrzeb i potencjału LSR, Cele i wskaźniki, Plan działania, grupa docelowa, działania w LSR
12.	30 stycznia 2023 r., Biuro Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Chełmno, ul. Dominikańska 35, sala nr 6	Seniorzy, mieszkańcy		Plan działania, grupa docelowa, działania w LSR
RAZEM			180 os.	

3. **Spotkania indywidualne** - w okresie przygotowywania LSR działało biuro LGD, w którym mieszkańcy mogli złożyć propozycje dotyczące kierunków rozwoju Stowarzyszenia oraz propozycje planowanych przedsięwzięć, wskazać problemy i potrzeby, porozmawiać o wykorzystaniu potencjału ludzkiego i materialnego w ramach nowej strategii.
4. **Ankiety** – ankieta w wersji papierowej i w wersji on-line. Ankieta zawierała pytania o mocne i słabe strony Chełmna, o grupy społeczne wymagające wsparcia, potrzebę działania, rodzaje wsparcia, kanały komunikacji z biurem LGD Chełmno.

W badaniu ankietowym wzięło udział **199 uczestników**, z podziałem na płeć:

Kobieta 150

Mężczyzna 49

ze względu na wiek: mniej niż 18 lat - **87**, 18 – 24 lat – **6**, 25 – 35 lat- **5**, 36 – 45 lat – **8**, 46 – 59 lat – **8**, 60 lat i więcej – **85**

1. Reprezentowany sektor:

Społeczny 174 (tzn. mieszkańcy, organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe, grupy nieformalne itd.)

Gospodarczy 14 (tzn. przedsiębiorcy, inne podmioty prowadzące działalność gospodarczą, spółdzielnie socjalne)

Publiczny 11 (tzn. jednostki sektora finansów publicznych)

Poziom ważności współpracy pomiędzy sektorem społecznym, gospodarczym i publicznym dla skutecznego rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców Miasta Chełmna.

Należy wybrać 1 odpowiedź zaznaczając X we właściwym miejscu, gdzie 1 oznacza zupełnie nieważna natomiast 5 bardzo ważna.

zupełnie nieważna   bardzo ważna

1 – 6 / 2 – 4 / 3- 19 / 4 – 35 / 5- 135

Które z poniższych grup społecznych wymagają obecnie największego wsparcia na terenie Miasta Chełmna.

*Prosimy o wskazanie **maksymalnie 5 grup**.*

dzieci do lat 18 - 78

młodzież od 18. do 24. roku życia -57

nauczyciele i specjaliści zajmujący się dziećmi i młodzieżą - 37

rodzice z problemami wychowawczymi -58

osoby dorosłe od 25. do 54. roku życia-17

osoby dorosłe powyżej 55. roku życia -69

osoby dorosłe bez możliwości podnoszenia swoich umiejętności i kompetencji społecznych- 33

kobiety - 41

kobiety powracające na rynek pracy po urodzeniu dziecka -38

mężczyźni -2

bezrobotni - 29

osoby pracujące -17

przedsiębiorcy -16

absolwenci szkół -34

osoby korzystające ze świadczeń pomocy społecznej -24

osoby wymagające wsparcia w codziennym funkcjonowaniu- 37

osoby samotne-79

osoby samotnie wychowujące dziecko- 27

osoby niepełnosprawne- 45

migranci, w tym uchodźcy -12

osoby uzależnione, w tym dzieci i młodzież-42

inne osoby zagrożone wykluczeniem społecznym -32

inne -2

proszę wskazać: osoby z problemami psychicznymi

Potrzeba wsparcia funkcjonowania kobiet na rynku pracy, m.in. poprzez lepsze łączenie życia zawodowego z rodzinnym.

- darmowe wsparcie dla kobiet, m.in. kręgi wsparcia dla kobiet próbujących godzić życie zawodowe z rodzinnym, wzmacniające poczucie własnej wartości i motywację do przełamywania stereotypów dot. roli kobiet i rozwoju osobistego, doradztwo prawne, psychologiczne i coachingowe. 141

- zmiana świadomości wśród mężczyzn, m. in. w zakresie pełnienia obowiązków rodzinnych, np. wychowania i opieki nad dziećmi. wsparcie dla mężczyzn w zakresie przełamywania stereotypów związanych z rolą mężczyzn w rodzinie i społeczeństwie, zachęcające do większego zaangażowania w obowiązki opiekuńcze (w tym wymiana doświadczeń, kręgi wsparcia, doradztwo psychologiczne i warsztaty 113

- kluby rodzica 123

Potrzeba rozwijania wysokiej jakości edukacji dla dzieci i młodzieży.

poszerzenie oferty szkoleń i wsparcia dla nauczycieli i pedagogów 83

- zwiększenie darmowej oferty nauczania pozaformalnego, w tym m. in. edukacji społecznej i obywatelskiej, rozwoju umiejętności i zainteresowań (kluby młodzieżowe) 99
- zachęcanie uczniów do udziału w projektach edukacyjnych 86
- organizacja warsztatów w obszarze ginących zawodów 78
- wsparcie edukacji społecznej i obywatelskiej dzieci i młodzieży m.in. poprzez realizację spotkań, warsztatów i wizyt studyjnych 45
- wsparcie dla podmiotów działających w imieniu młodzieżowych grup nieformalnych na realizację projektów edukacyjnych, umożliwiających rozwijanie uzdolnień grupy i ukierunkowanych na osiągnięcie przez nią konkretnego celu 74

Potrzeba rozwijania umiejętności, kompetencji i zainteresowań u osób dorosłych.

- możliwość skorzystania z darmowych szkoleń i form aktywizacji 144
- możliwość samodzielnego zaproponowania/zorganizowania wydarzenia/szkolenia 57
- utworzenie Lokalnego Ośrodka Wiedzy i Edukacji (LOWE), które angażują mieszkańców lokalnej społeczności w rozwijanie kompetencji życiowych, społecznych i zawodowych 183

Potrzeba integracji osób starszych.

- rozwój oferty klubów seniora 156
- wspieranie rozwoju uniwersytetów trzeciego wieku 149
- Inne 2 / wsparcie rad seniorów, szkolenia

Sposoby komunikacji z LGD:

- strona internetowa 167
- newsletter 25
- media społecznościowe 188
- ogłoszenia w mediach lokalnych (prasa, radio, telewizja) 88
- spacerzy badawcze 15
- spotkania informacyjne w Biurze LGD Chełmno 46
- spotkania informacyjne online 6
- konferencje 7
- stoiska informacyjne podczas większych wydarzeń 99
- festyny, pikniki, wydarzenia lokalne 115

- spotkania networkingowe 6
- spotkania indywidualne w Biurze LGD Chełmno 109
- żadne z powyższych 0
- inne 0

Czynnik	Atut	Słabość	Trudno powiedzieć
Atrakcyjność przyrodnicza miasta	152	26	21
Stan czystości środowiska przyrodniczego w mieście	75	56	68
Stan dróg na terenie miasta	45	110	44
Stan i ilość ścieżek rowerowych w mieście	79	76	44
Komunikacja miejska(busy, autobusy itp.)	36	115	48
Stan terenów rekreacyjnych na terenie miasta (parki, skwery, zieleńce, itp.)	114	38	47
Emigracja ludzi młodych z obszaru miasta	5	150	44
Rynek pracy, dostępność i atrakcyjność miejsc pracy	0	155	44
Działania wspierające rozwój przedsiębiorczości	11	128	60
Dostępność miejsc w przedszkolach	34	44	121
Dostępność miejsc w żłobkach	36	22	141
Poziom edukacji	68	88	43
Wyposażenie szkół w pomoce dydaktyczne (komputery, pracownie biologiczne, chemiczne, fizyczne itp.)	41	46	112
Oferta zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży	22	65	112
Dostosowanie czasu pracy szkół do potrzeb mieszkańców wynikających z obowiązków zawodowych	0	110	89
Dostęp do darmowej edukacji dla dorosłych	36	88	75
Dostęp do usług opiekuńczych dla seniorów	16	128	55
Stan infrastruktury sportowej na terenie miasta	89	88	22
Dostępność infrastruktury sportowej dla mieszkańców	68	92	39
Oferta wydarzeń sportowych	92	76	31
Oferta wydarzeń kulturalnych	90	77	32
Oferta wydarzeń rozrywkowych	82	88	29
Dostępność usług zdrowotnych	9	143	47
Bezpieczeństwo obywateli	51	61	87
Stopień zaangażowania mieszkańców w życie społeczne miasta	34	129	36
Integracja (więzi społeczne) mieszkańców	29	128	42
Tradycje, zwyczaje i kultura	86	68	45
Zabytki i atrakcje turystyczne	155	15	29
Dostęp mieszkańców miasta do informacji publicznej (tablice ogłoszeniowe, strony internetowe organizacji, biuletyny)	120	36	43
Liczba organizacji pozarządowych i jakość ich działania	63	78	58

5. Spotkania informacyjno-konsultacyjne II

- **zogniskowany wywiad grupowy** – dyskusja z grupą osób, których potrzeby badamy. Moderator zadawał pytania uczestnikom spotkania. Technika pozwoliła na zgromadzenie informacji jakościowej, która pojawia się dzięki dynamice kontaktów grupowych, docieranie do informacji odzwierciedlającej stereotypy i zbiorowe wyobrażenia funkcjonujące w danej zbiorowości, nie do odtworzenia na poziomie wywiadu indywidualnego. Wywiad dostarczył cennych informacji na temat postrzegania danego zagadnienia przez uczestników dyskusji, zachęcił do wypracowywania jednego stanowiska na temat danego zagadnienia, wspólna dyskusja połączyła uczestników;
- **burza mózgów** - twórcza dyskusja posłużyła do poszukiwania rozwiązania konkretnego problemu, pobudziła proces generowania pomysłów i zwiększyła ogólną kreatywność zespołu. Pomysły na rozwiązanie problemów i wskazania potrzeb były zapisywane na tablicy.

Drugi etap spotkań polegał na wspólnym podsumowaniu dotychczas wypracowanych obszarów, t.: analizę potrzeb i potencjału LSR, grupę docelową. Skupiono się na przedstawieniu i zaproponowaniu: celów w LSR i jej wskaźników, sposobu wyboru i oceny operacji, sposobu ustanawiania kryteriów wyboru, plan działania, plan finansowy LSR, monitoring i ewaluacja.

W ramach projektu „Pilotujemy rozwój lokalny w Chełmnie II” zostały przeprowadzone konsultacje społeczne.

Przeprowadzonych zostało 5 spotkań. W następujących terminach i lokalizacjach:

Lp.	Termin, miejsce	Rodzaje uczestników	Liczba uczestników	Zakres tematyczny
1.	29.05.2023 r., Biuro Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Chełmno, ul. Dominikańska 35, sala nr 6	Seniorzy, UTW		Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru, Plan działania, Plan finansowy LSR, Monitoring i ewaluacja, Plan komunikacji
2.	30.05.2023 r., Biblioteka Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 1 w Chełmnie (ul. Dominikańska 35)	Młodzież, osoby młode		Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru, Plan działania, Plan finansowy LSR, Monitoring i ewaluacja, Plan komunikacji
3.	31.05.2023 r., Powiatowy Urząd Pracy w Chełmnie (ul. Świętojerska 1)	JST, PUP		Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru, Plan działania, Plan finansowy LSR, Monitoring i ewaluacja, Plan komunikacji
4.	01.06.2023 r., Biuro Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Chełmno, ul. Dominikańska 35, sala nr 6	Mieszkańcy, NGO		Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru, Plan działania, Plan finansowy LSR, Monitoring i ewaluacja, Plan komunikacji
5.	02.06.2023 r., Biuro Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Chełmno, ul. Dominikańska 35, sala nr 6	przedsiębiorcy		Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru, Plan działania, Plan finansowy LSR, Monitoring i ewaluacja, Plan komunikacji
RAZEM			os. 152	

6. **Zespół ds. opracowania LSR** – powołano zespół ds. opracowania LSR, składający się z członków Zarządu oraz pracowników biura. Zespół czuwał nad prawidłowym przebiegiem procesu partycypacyjnego, układał harmonogram działań, czuwał nad zespołami eksperckimi, analizował dane ze wszystkich zastosowanych narzędzi i metod partycypacji, nadał ostateczny kształt LSR z uwzględnieniem uwag i rekomendacji społeczności lokalnej.

Praca zespołu roboczego rozpoczęła się od zidentyfikowania grup interesariuszy, których opinie będą szczególnie pomocne w procesie opracowywania LSR. Na podstawie analizy danych z diagnozy społecznej wskazano 6 istotnych grup: osoby do 25 r.ż., seniorzy, kobiety, osoby zatrudnione w placówkach edukacyjnych oraz jednostkach samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe. Podział ten umożliwił wzięcie udziału w diagnozie partycypacyjnej przedstawicielom wszystkich sektorów istotnych dla LGD (sektor społeczny, publiczny, gospodarczy). W celu dotarcia do jak największej liczby osób z informacją o możliwości zaangażowania się w tworzenie LSR zostały zastosowane różne narzędzia komunikacji z mieszkańcami. Informacje o planowanych spotkaniach z lokalną

społecznością oraz innych kwestiach dotyczących prac związanych z tworzeniem LSR umieszczane były na stronie internetowej i koncie Facebookowym LGD, na stronach internetowych naszych partnerów oraz w formie plakatów na tablicach ogłoszeń w Urzędzie Miasta oraz jego jednostek budżetowych. Informacje o spotkaniach publikowała także lokalna prasa. Pracownicy biura LGD zapraszali mieszkańców na spotkania również drogą mailową i telefoniczną wykorzystując własną bazę kontaktów (np. informowali o spotkaniach dyrektorów szkół zachęcając ich do przekazania informacji uczniom oraz nauczycielom) oraz korzystając z pomocy COPiW, które informowało organizacje NGO działające na terenie miasta mające kontakt z wieloma różnymi grupami społecznymi. Ponadto do wzięcia udziału w tworzeniu LSR byli zachęceni wszyscy interesariusze odwiedzający biuro, a osoby, które zadeklarowały udział prosiłyśmy o przyprowadzenie na spotkanie członka rodziny, kolegi/koleżanki itp.

7. **Zespoły eksperckie** – zostały powołane zespoły eksperckie, które zaangażowały się w tworzenie poszczególnych rozdziałów LSR. Powołanie zespołów eksperckich pozwoliły na dotarcie do jeszcze większej grupy, która miała istotny wpływ na ukształtowanie strategii rozwoju:

- 1) Zespół ekspercki nr 1 – diagnozy, dane statystyczne i wnioski dotyczące dzieci i młodzieży w Chełmnie (Centrum Obsługi Placówek Oświatowych w Chełmnie, szkoły ponadpodstawowe w Chełmnie, NGO skupiające swoje cele i działania wśród dzieci i młodzieży);
- 2) Zespół ekspercki nr 2 – diagnozy, dane statystyczne i wnioski dotyczące problemów społecznych (Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Chełmnie, NGO skupiające swoje cele i działania w obszarze pomocy społecznej, działające na rzecz osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, działające na rzecz osób w kryzysie bezdomności, NGO działające na rzecz osób z niepełnosprawnościami); przedstawiciele: Urzędu Miasta Chełmna, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Stowarzyszenia Ludzie-Ludziom, Stowarzyszenia Teatr Agrafka, Stowarzyszenia zwykłego Tacy Sami, Fundacji Rodzina Przymierza oraz Spółdzielni Socjalnej Wspólna Sprawa
- 3) Zespół ekspercki nr 3 – diagnozy, dane statystyczne i wnioski dotyczące seniorów w Chełmnie (Rada Seniorów w Chełmnie, NGO działające na rzecz seniorów).
- 4) Zespół ekspercki nr 4 – diagnozy i dane statystyczne dotyczące rynku pracy (Powiatowy Urząd Pracy w Chełmnie, Urząd Miasta Chełmna, przedsiębiorcy).
- 5) Zespół ekspercki nr 5 – diagnozy, dane statystyczne i wnioski dotyczące zagospodarowania przestrzennego miasta Chełmna, dziedzictwa kulturowego/zabytki i turystyki (materiał i opracowanie: Piotr Murawski, Elżbieta Pawelec).
- 6) Zespół ekspercki nr 6 – diagnozy, dane statystyczne i wnioski dotyczące równości płci, roli kobiet w mieście Chełmno, przemocy rówieśniczej i w rodzinie (radna, NGO skupiające swoje cele i działania dla kobiet, przedsiębiorcy, przedstawiciel oświaty).

W ramach zespołów eksperckich i projektów pilotażowych powstały **Diagnozy, raporty**:

- Diagnoza oraz raport o stanie organizacji pozarządowych w Chełmnie,
- Raport podsumowujący przeprowadzenie projektu pilotażowego Miejskie Koło Gospodyń wraz z analizą SWOT
- Raport podsumowujący przeprowadzenie projektu Liga Mistrzów wraz z analizą SWOT
- Raport podsumowujący przeprowadzenie projektu Dzieci–rodzice-dziadkowie wraz z analizą SWOT

W ramach projektu odbyły się 4 spotkania Zespołu Ekspertycznego nr 2:

W spotkaniach uczestniczyli przedstawiciele: Urzędu Miasta Chełmna, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Stowarzyszenia Ludzie-Ludziom, Stowarzyszenia Teatr Agrafka, Stowarzyszenia zwykłego Tacy Sami, Fundacji Rodzina Przymierza oraz Spółdzielni Socjalnej Wspólna Sprawa.

Zidentyfikowano kluczowe dokumenty strategiczne - jako bazę danych o poziomie bezrobocia i innych problemach społecznych

- Program współpracy Gminy Miasta Chełmna z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2022;
- Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Miasta Chełmna na lata 2016-2023;
- Lokalna Strategia Rozwoju na lata 2016-2023 dla obszaru Lokalnej Grupy Działania Chełmno;
- Strategia rozwiązywania problemów społecznych gminy Miasta Chełmno na lata 2020-2030;
- Program promocji zatrudnienia i aktywizacji rynku pracy powiatu chełmińskiego na lata 2021-2027;

Analiza ankiet wypełnionych przez inicjatorów Partnerstwa.

W trakcie realizacji projektu została opracowana i przeprowadzona ankieta diagnozująca potrzeby i potencjał gminy Miasto Chełmno i organizacji pozarządowych w zakresie możliwości realizacji usług społecznych w Gminie Miasto Chełmno. W ankiecie wzięli udział przedstawiciele 8 instytucji (2 stowarzyszenia rejestrowe, 2 stowarzyszenia zwykłe, 1 fundacja, 1 spółdzielnia socjalna, 2 JST).

W zakresie kluczowych problemów społecznych do rozwiązania wymieniono:

- wsparcie dla seniorów
- pobudzania aktywności społecznej
- wspieranie rodziny
- wsparcie osób z niepełnosprawnościami
- pomoc społeczną
- bezdomność

Najważniejsze formy wsparcia wskazane przez respondentów:

- praca socjalna jako szereg działań dostosowanych do potrzeb konkretnych osób
- pomoc w formie usług opiekuńczych specjalistycznych, w szczególności rehabilitant, pielęgniarka
- pomoc w formie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania
- dzienna opieka wytchnieniowa
- usługi interwencji kryzysowej
- klub seniora i juniora
- warsztaty, spotkania, pogadanki dla mieszkańców
- wolontariat dla seniorów i młodzieży
- zapewnienie dostępu do mobilnych usług doradczych dla osób starszych (prawnik, psycholog, terapeuta, pracownik socjalny, dietetyk)
- zapewnienie większego dostępu do istniejących usług opiekuńczych
- zapewnienie mobilnych usług sanitarnych np. pranie, sprząatanie, mycie, fryzjer
- zapewnienie usług towarzyszenia dla osób starszych i z niepełnosprawnościami

- zapewnienie dostępu do mobilnych usług towarzyszenia ograniczających poczucie samotności i izolacji w środowisku zamieszkania (usługi sąsiedzkie, wolontariackie)
- wsparcie, poradnictwo specjalistyczne (m.in. prawne, psychologiczne)
- stworzenie bazy ofert pracy dla osób z niepełnosprawnościami
- likwidacja barier architektonicznych
- utworzenie bezpłatnego punktu wypożyczania sprzętu rehabilitacyjnego
- rozwijanie dostępności do usług rehabilitacyjnych
- wykorzystanie budynków gminy na nowe inwestycje społeczne, które wspierają edukację, opiekę nad dziećmi i osobami starszymi, opiekę zdrowotną, pomoc w poszukiwaniu zatrudnienia i aktywność na rynku pracy
- rozwijanie usług specjalistycznych w zakresie sprawowania opieki nad osobami chorymi przewlekle przez pielęgniarki środowiskowe
- działania poprzez pracę socjalną na rzecz aktywizacji, integracji społecznej oraz udziału osób starszych w życiu społecznym
- aktywizacja poprzez kształcenie, rekreację, sport i turystykę, kulturę oraz programy edukacyjne
- uwrażliwienie społeczności lokalnej na potrzeby osób starszych
- leczenie uzależnień
- szersza oferta spędzania czasu wolnego dla rodzin
- pomoc sąsiedzka
- tworzenie warunków do powstawania nowych miejsc pracy
- streetworking

Dodatkowe wnioski z analizy:

- wskazano potencjał organizacji pozarządowych w obszarze usług społecznych.
- osoby w kryzysie bezdomności są zauważalne w Chełmnie i należy rozwiązywać ich problemy. Rozwiązaniem wskazanym jest tworzenie mieszkań socjalnych dla osób i rodzin zagrożonych bezdomnością oraz streetworking.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<p>- działalność organizacji pozarządowych (działa ich kilkadziesiąt na terenie miasta Chełmno). Zakres działania realizowany jest w szerokim zakresie: przemoc w rodzinie, aktywizacja zawodowa, os. potrzebujące włączenia społecznego, os. starsze, inne.</p> <p>- przepisy prawne sprzyjające działalności NGO - konkursy grantowe (poziom gminny, LGD i inne) - wsparcie ze strony gminy wynikające m.in. z programu współpracy - baza lokalowa (nowo wyremontowany lokal przy ulicy Grudziądzkiej 36)</p>	<p>- niski stopień zaangażowania NGO w tworzenie partnerstw międzysektorowych - niewielka baza mieszkań komunalnych (dużo pustych mieszkań do remontu)</p> <p>- widoczne osoby w kryzysie bezdomności na ulicach Chełmna - uzależnienia (narkotyki, alkoholizm, inne) - wyludnianie się miasta - odpływ młodych ludzi z miasta</p> <p>- niski przyrost demograficzny</p>

<ul style="list-style-type: none"> - 2 świetlice środowiskowe (ul. Dominikańska i ul. Kamionka) - jadłodajnia dla os. bezdomnych (ul. Dominikańska) - bezpłatny dostęp do poradnictwa prawnego (2 punkty: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i Starostwo Powiatowe) - istniejące przedsiębiorstwa na terenie miasta i możliwość aktywizacji zawodowej odbiorców działań - współpraca z lokalnymi mediami - nowo powstały podmioty ekonomii społecznej – Spółdzielnia Socjalna Wspólna Sprawa - dobrze rozwinięta infrastruktura edukacyjna - sprawnie działające instytucje pomocy społecznej - doświadczenie w pozyskiwaniu środków zewnętrznych MOPS, LGD i NGO - realizowane wsparcie dla osób z niepełnosprawnościami - współpraca MOPS z instytucjami, placówkami oświatowymi, organizacjami społecznymi - obecność cudzoziemców (300 osób uchodźczych głównie z Ukrainy) 	<ul style="list-style-type: none"> - znikoma baza ofert pracy - wysoki poziom bezrobocia (w stosunku do danych z województwa i pobliskiego Świecia) - słaba współpraca z mediami lokalnymi - niska aktywność społeczna mieszkańców - niski poziom wykształcenia i kwalifikacji osób bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo - problemy lokalowe instytucji społecznych - niedostosowanie obiektów użyteczności publicznej dla osób z niepełnosprawnościami - rosnące zapotrzebowanie na usługi społeczne (niewystarczająca oferta w zakresie opieki całodobowej) wynikające ze starzenia się społeczeństwa i wzrostu osób z niepełnosprawnościami - demografia - wzrost liczby osób w okresie poprodukcyjnym - niewydolny system ochrona zdrowia
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie aktywność organizacji społecznych - rozwój społeczno-gospodarczy miasta i gmin ościennych - rozwój ekonomii społecznej - realizacja działań animacyjnych i aktywizujących społeczność lokalną - plany dotyczące budownictwa mieszkaniowego (TBS) - zawiązywanie partnerstw między organizacjami (NGO, PES, JST) - nowa perspektywa finansowania w UE - dywersyfikacja źródeł finansowania - zwiększenie aktywność organizacji społecznych - rozwój społeczno-gospodarczy miasta i gmin ościennych 	<ul style="list-style-type: none"> - spadek jakości życia mieszkańców - starzenie się społeczeństwa - demoralizacja (głównie młodzieży) - pogarszający się stan zdrowia mieszkańców - zanikające relacje rodzinne i społeczne - cyberprzemoc – głównie wśród nastolatków - malejąca liczba mieszkańców, starzenie się społeczeństwa - dalszy odpływ wykształconych, młodych ludzi - ograniczenia w działalności organizacji społecznych z uwagi na problemy lokalowe - uzależnienie klientów od systemu pomocy społeczne - zagrożenie bezdomnością nowych grup osób wynikające z sytuacji społeczno-ekonomicznej w Polsce - wzrost liczby osób uzależnionych - pandemia COVID-19

JST, NGO, PES aktywnie działające na terenie miasta w obszarze wsparcia społecznego:

JST	Wybrane NGO i ruchy nieformalne (w mieście jest zarejestrowanych ok 75 organizacji społecznych)	PES
<ul style="list-style-type: none"> - Urząd Miasta Chełmno - MOPS - PCPR - Miejska Biblioteka Publiczna - Chełmiński Dom Kultury - ZOZ - Starostwo Powiatowe - Szkoły Podstawowe i średnie - Państwowa Szkoła Muzyczna 	<ul style="list-style-type: none"> - LGD Chełmno - Stowarzyszenie Ludzie-Ludziom - Stowarzyszenie Teatr Agrafka - Stowarzyszenie Dzieci Młodzieży i Osób Niepełnosprawnych "Światelko Nadziei - Stowarzyszenie zwykłe Tacy Sami - Fundacja Rodzina Przymierza - Stowarzyszenie Przybij Piątkę - Fundacja Nove Forte - Polski Związek Działkowców - Polski Związek Niewidomych (oddział) - Fundacja Green Team - Twierdza Chełmno - Stowarzyszenie Przyjaciół Kaniowa - Caritas Diecezji Chełmińskiej - Zastęp Rycerski - Chorągwi Ziemi Chełmińskiej - Fundacja 9 Hills - Ochotnicza Straż Pożarna - Uniwersytet III wieku przy domu kultury 	<p>Spółdzielnia Socjalna Wspólna Sprawa</p>

PARTNERSTWO

Potrzeba współdziałania i zawiązania Partnerstwa, które będzie miało istotne znaczenie w procesie zaangażowania różnych grup interesariuszy i znajdowania nowatorskich rozwiązań problemów społecznych. Dzięki zróżnicowaniu partnerów i ich doświadczeń współpraca będzie przebiegać w sposób synergiczny.

Cel główny:

Wsparcie osób wymagających włączenia społecznego, w trudnej sytuacji życiowej, seniorów, osób z niepełnosprawnościami i innych.

Cele szczegółowe:

- zawiązanie Partnerstwa (na podstawie listu intencyjnego)
- zwiększanie świadomości społecznej mieszkańców
- zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców
- integracja i aktywizacja osób wymagających włączenia społecznego
- wsparcie osób bezrobotnych i z niepełnosprawnościami w zakresie aktywizacji społecznej i zawodowej
- wsparcie organizacji społecznych i zwiększenie ich zaangażowania
- zwiększenie poziomu samooceny wśród osób wymagających włączenia społecznego
- zmniejszenie poziomu ubóstwa i zubożenia społecznego
- zwiększenie wsparcia szkoleniowo-doradczego
- wprowadzanie efektywnych narzędzi i rozwiązań w pomocy społecznej w walce z alkoholizmem, narkomanią i patologiami społecznymi

Planowane wsparcie będzie obejmowało:

- a. osoby z niepełnosprawnością
- a. osoby niezaradne życiowo
- b. wsparcie osób kryzysy bezdomności
- c. wsparcie osób uzależnionych
- d. osoby samotne o niskim statusie społecznym
- e. problemy opiekuńczo-wychowawcze
- f. zagrożenie przemocą w rodzinie (prowadzonych jest ok 50 niebieskich kart)
- g. seniorzy potrzebujący wsparcia i opieki
- h. inne

Wypracowany model wsparcia:

- rzetelne partnerstwo oparte na zaufaniu i wspólnych realnych działaniach
- regularne spotkania zawiązanego partnerstwa min. 2 razy w roku
- wzmocnienie Partnerstwa poprzez dołączanie kolejnych podmiotów
- wymiana informacji o formach wsparcia i potencjale partnerów
- wzajemne informowanie o kierunkach działań
- realizacja wspólnych projektów i tworzenia wniosków projektowych
- wspólne realizowanie kampanii społecznych
- wspieranie zidentyfikowanych grup interesariuszy
- branie aktywnego udziału w konsultacjach społecznych i wpływanie na akty prawa lokalnego, regionalnego i krajowego
- wsparcie podmiotów ekonomii społecznej
- rozwijanie współpracy międzysektorowej
- tworzenie planu działania
- działania integrujące podmioty partnerstwa (np. wspólne szkolenia)
- promowanie idei dostępności

Planowane działania:

- wspieranie tworzenia klastra usług społecznych wraz z UM i organizacjami społecznymi (na terenie po jednostce wojskowej - Biskupia 16)
- przygotowanie przez UM bazy NGO
- stworzenie zindywidualizowanego modelu wsparcia dla odbiorców
- rozwój działalności Spółdzielni Socjalnej Wspólna Sprawa
- tworzenie partnerstw projektowych
- wsparcie osób uchodźczych
- tworzenie wspólnej oferty dla odbiorców
- budowa platformy współpracy z mediami lokalnymi
- stworzenie punktu pierwszego kontaktu dla osób zagrożonych przemocą w rodzinie (stacjonarnego, który funkcjonuje w określone dni w tygodniu) - wsparcie prawne i psychologiczne
- stworzenie tymczasowego schronienia dla kobiet z dziećmi - ofiar przemocy (mieszkania wspomaganego)
- wypracowanie modelu streetworkingu,
- działania kulturalne angażujące seniorów i osoby z niepełnosprawnościami
- rozwiązywanie problemów z dostępnością sal aktywności seniorów
- dywersyfikacja źródeł finansowania
- wsparcie koordynacji działań wolontariatu (Grudziądzka 36)

Diagnozy i raporty w ramach projektów pilotażowych pozwoliły na dotarcie do jeszcze większej grupy, która pośrednio współtworzyła lokalną strategię rozwoju.

Zasady działania Porozumienia:

1. Niezależność

Niezależność organizacji członkowskich wyraża się m.in. w możliwości niezależnego funkcjonowania w wymiarze merytorycznym i finansowym.

2. Transparentność i odpowiedzialność

Działalność merytoryczna i finansowa partnerów jest jawna. Partnerzy są odpowiedzialni za swoje działania.

3. Rzetelność

Planowane działania są realizowane w odpowiedzi na analizę potrzeb i oczekiwań odbiorców i ich otoczenia. Realizowane są za pomocą odpowiednio dobranych narzędzi.

4. Solidarność i unikanie konfliktu interesów

Partnerzy realizują swoje działania w oparciu o ideę dobra wspólnego i dobra odbiorców działań. Nie konkurują i synergicznie realizują cele Partnerstwa

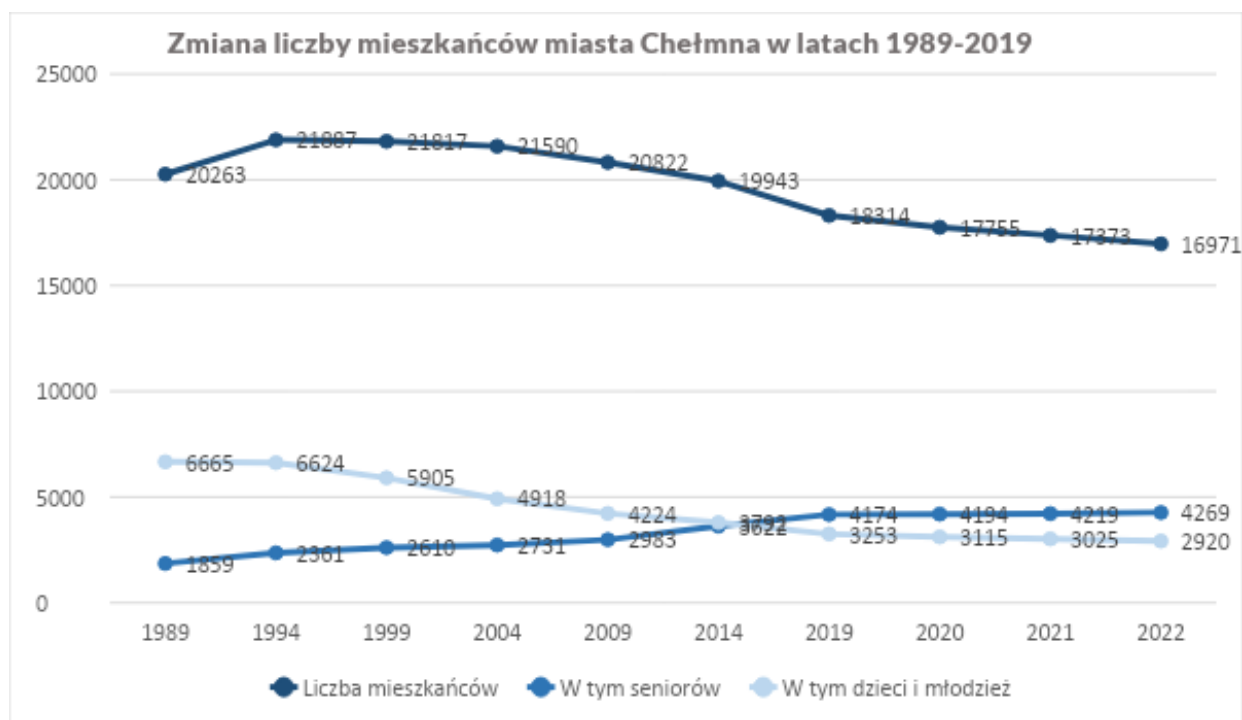
8. **Walne Zebranie Członków** – w lutym 2023 r. podczas spotkania członków LGD Chełmno przedstawiono wstępne założenia dotyczące przedsięwzięć, grupy docelowej, przedstawiono sprawozdanie z odbytych konsultacji społecznych, podjęto dyskusję, w czerwcu przedstawiono LSR na lata 2023-2029 pod głosowanie WZC.

Rozdział IV Analiza potrzeb i potencjału LSR

Analiza potrzeb i potencjału obszaru LSR jest punktem wyjścia do analizy SWOT, celów ogólnych i szczegółowych oraz wskaźników Lokalnej Strategii Rozwoju dla LGD Chełmno. Analizę przeprowadzono w oparciu o dane zastane oraz wyniki badań przeprowadzonych na potrzeby LSR w ramach konsultacji społecznych (ankieta i spotkania konsultacyjne) oraz wyników z zespołów eksperckich.

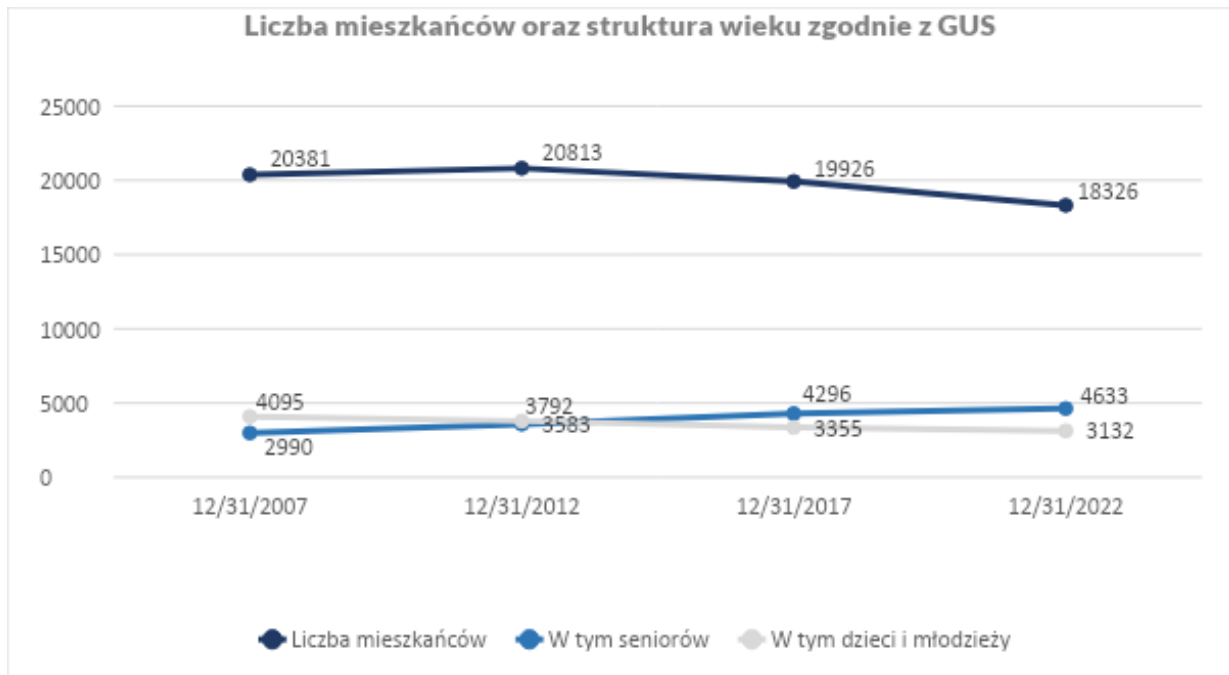
Demografia na obszarze LSR

Na dzień 31 grudnia 2020 r. miasto Chełmno zamieszkiwało 18 910 osób, w tym 9 943 kobiet i 8 967 mężczyzn (dane z GUS – Bank Danych Lokalnych). Społeczność miasta Chełmna przechodzi znaczące zmiany. Nieprzerwanie od 1994 roku następuje spadek liczby mieszkanek i mieszkańców. Ogólna liczba mieszkańców, zgodnie z ewidencją ludności (liczba osób posiadających meldunek stały lub czasowy) spadła z niemal 22 000 do 17 755 osób na dzień 31.12.2020 r. (spadek do 16 971 osób na dzień 31.12.2022 r.). Wraz ze spadkiem liczby mieszkańców znacząco zmienia się również struktura wiekowa mieszkańców, w 1989 r. mieszkańcy w wieku senioralnym (osoby pow. 60. roku życia) stanowili niespełna 9,2% ogólnej liczby mieszkańców, na koniec 2020 stanowili 23 % ogólnej liczby, zaś na koniec 2022 r. seniorzy przekroczyli 25% ogólnej liczby mieszkańców Chełmna. Dzieci i młodzież do 18 roku życia w 1989 roku stanowili niemal 32,9% liczby mieszkańców. Na koniec roku 2020 najmłodsza grupa stanowiła 18,5 % mieszkańców Chełmna, zaś na koniec roku 2022 najmłodsza grupa mieszkańców stanowiła niespełna 17,2% mieszkańców Chełmna.

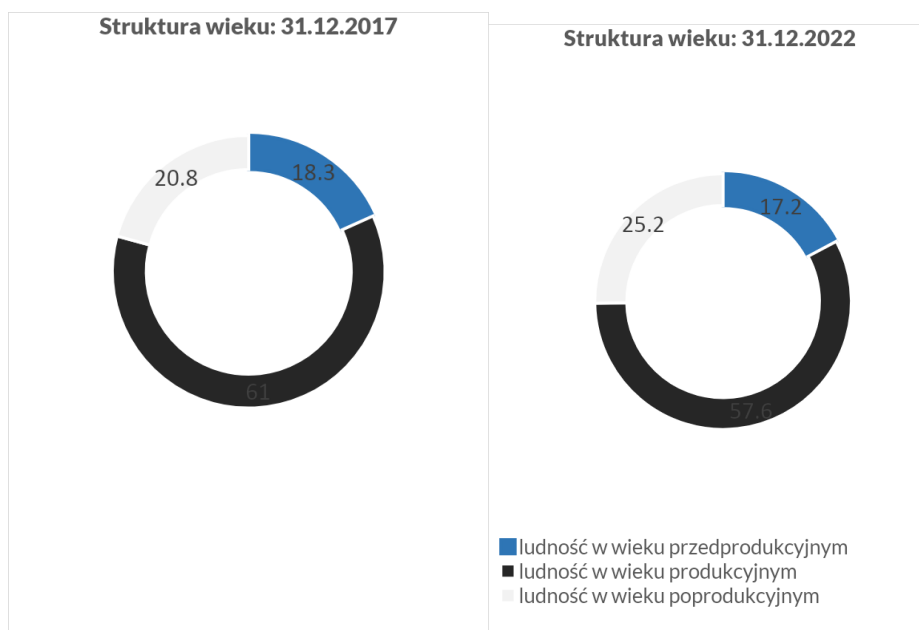
(Zmiany demograficzne społeczności miasta Chełmna w latach 1989-2022, źródło: liczba osób zameldowanych na pobyt stały lub czasowy, WSO, UM Chełmno).

Powyższe dane pochodzą z ewidencji ludności prowadzonej przez Urząd Miasta Chełmna, odnoszą się do meldunków stałych oraz czasowych zgłaszanych na terenie Gminy Miasta Chełmna. Odrębną metodykę szacowania liczby mieszkańców stosuje Główny Urząd Statystyczny.

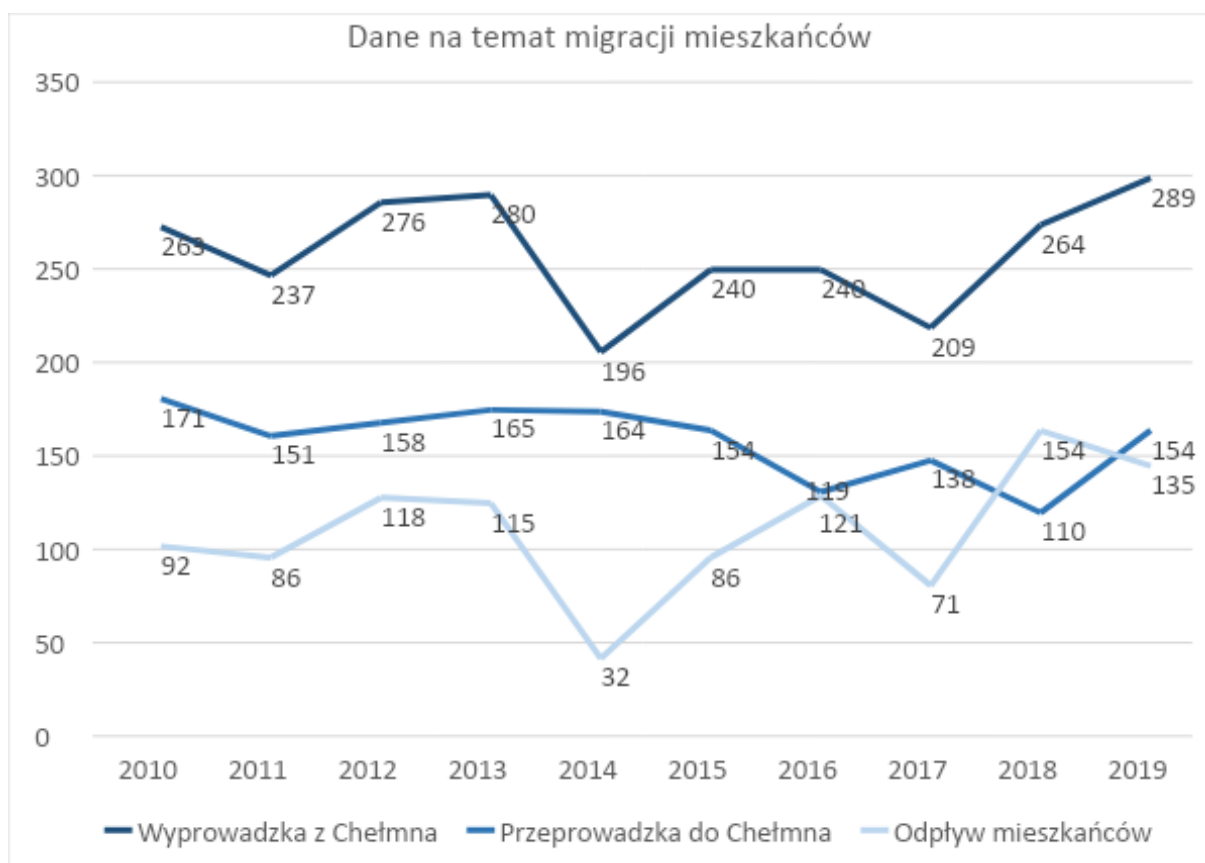
*Liczba oraz struktura wieku mieszkańców Miasta Chelmska na podstawie danych GUS
(źródło: GUS, Ludność. Stan i struktura ludności oraz ruch naturalny w przekroju terytorialnym. Stan w dniu 31 grudnia).*

Dla zobrazowania zmiany struktury wieku mieszkanek i mieszkańców Miasta Chelmska, przygotowano dwa poniższe wykresy, prezentujące dane z 2017 oraz 2022 roku.

Powyższe dane są rozbieżne w zakresie poszczególnych wartości liczbowych, jednakże prezentują spójne trendy. Miasto Chelmsko wyludnia się – zmniejsza się ogólna liczba mieszkańców. Dynamicznym przemianom ulega również struktura wieku mieszkańców, pomiędzy 2017 a 2022 rokiem udział seniorów wzrósł o niemal 5%. W tym samym czasie zmniejszeniu uległa zarówno liczba osób w wieku przedprodukcyjnym (dzieci i młodzież) – spadek o 1,1%, ale również osób w wieku produkcyjnym o 3,4 %.

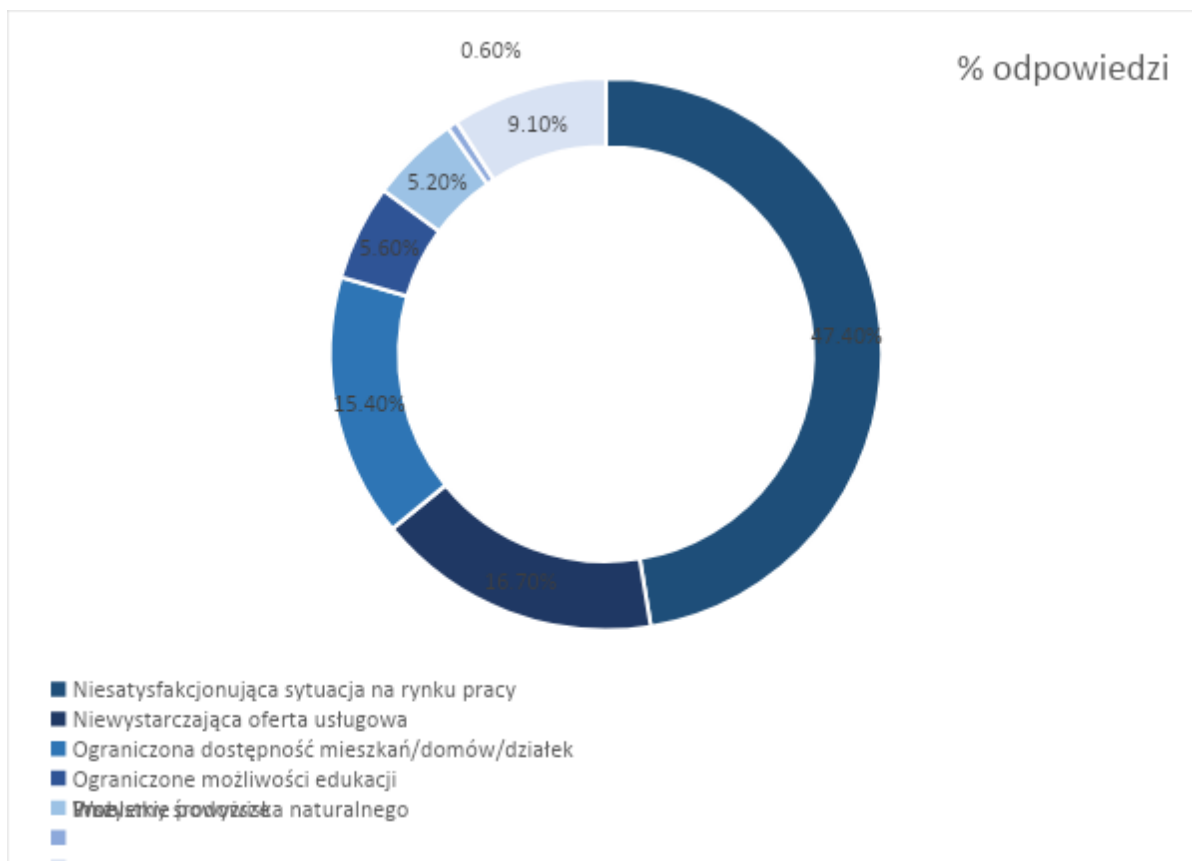
Analizując liczbę mieszkańców miasta podjęto zestawienie liczby nowych zameldowań na terenie miasta Chełmna, liczbę wymeldowań z terenu miasta Chełmna oraz przedstawiono różnicę pomiędzy tymi danymi. Kompletnie zestawienie prezentuje poniższy wykres. Dane za okres 2010-2019 (dotychczas GUS nie udostępnił danych z analogicznym poziomem szczegółowości dla lat 2020-2023), jednoznacznie wskazują tendencje związane z wyprowadzkami mieszkańców miasta Chełmna, różnica pomiędzy wyprowadzkami z terenu miasta a osobami wprowadzającymi się do Chełmna wynoszą od 32 do nawet 154 osób rocznie. Migracje z terenu miasta Chełmna są jedną z dwóch podstawowych przyczyn związanych z niekorzystną sytuacją demograficzną oraz spadkiem liczby mieszkańców. Poniższy rysunek przedstawia rozkład przestrzenny głównych kierunków migracji mieszkańców miasta Chełmna, jak również kierunki z których napływają nowi mieszkańcy.

Zestawienie na temat migracji z i do miasta Chełmna w latach 2010-2019 (źródło: demografia.stat.gov.pl)

W przeprowadzonych w 2019 r. pod hasłem #MiastoŻyje badaniach społecznych na próbie 5% mieszkańców miasta Chełmna, zadano pytanie dotyczące przyczyn wyprowadzek z Chełmna. Dominującą odpowiedzią na pytanie była: *niesatysfakcjonująca sytuacja na rynku pracy*. Szczegółowe wyniki, pochodzące ze strony *miastozyje.chelmno.pl*, przedstawiono na poniższym rysunku.

Odpowiedź na pytanie "Co byłoby przyczyną wyprowadzki z Chełmna?"
(źródło: miastozyje.chelmno.pl).

Uzupełnienie powyższych statystyk stanowi poniższe zestawienie tabelaryczne prezentujące dziesięć najczęstszych kierunków migracji z i do miasta Chełmna.

Tabela 1 Najczęstsze kierunki wyprowadzek z terenu Gminy Miasta Chełmna w latach 2010-2019.

L.p.	Kierunek wyprowadzek z Chełmna	L. O.	Kierunek przeprowadzek do Chełmna	L. O.
1	Gmina wiejska Chełmno	615	Gmina wiejska Chełmno	217
2	Miasto Bydgoszcz	211	Gmina Kijewo Królewskie	152
3	Gmina Stolno	201	Gmina Stolno	135
4	Gmina Kijewo Królewskie	197	Gmina i Miasto Świecie	122
5	Gmina i Miasto Świecie	181	Miasto Bydgoszcz	111
6	Miasto Toruń	149	Gmina Papowo Biskupie	66
7	Miasto Gdańsk	76	Gmina Lisewo	58
8	Miasto Grudziądz	75	Miasto Toruń	57
9	Gmina Unisław	51	Gmina Unisław	45
10	Miasto Gdynia	48	Miasto Grudziądz	40

(źródło: opracowanie własne na podstawie demografia.stat.gov.pl)

Uzupełnienie powyższych informacji prezentuje zestawienie przepływów ludności w latach 2019-2022, przygotowane na podstawie Bazy Demografia GUS (demografia.stat.gov.pl), agregującej dane na temat przepływów mieszkańców do poziomu województw.

Tabela 2 Migracje wewnętrzne z i do Miasta Chełmna w latach 2019-2022.

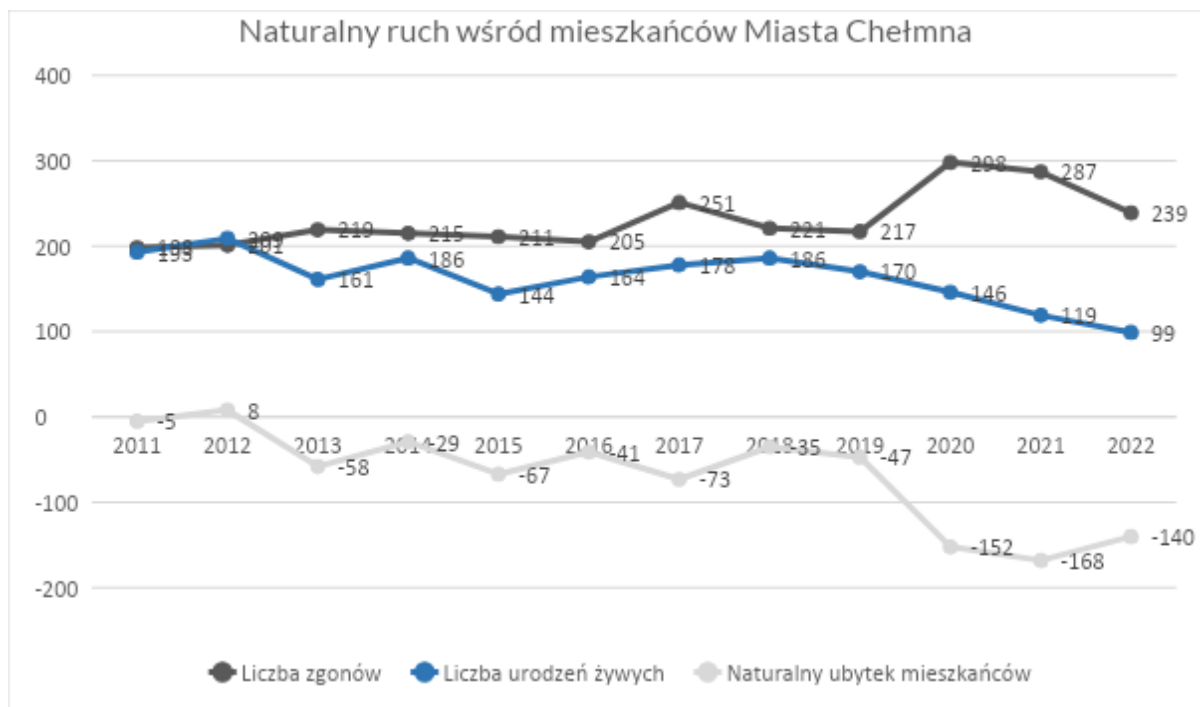
Region	2019			2020			2021			2022		
	Napływ	Odpływ	Różnica	Napływ	Odpływ	Różnica	Napływ	Odpływ	Różnica	Napływ	Odpływ	Różnica
Dolnośląskie	0	1	-1	1	1	0	0	0	0	0	0	0
Kujawsko-Pomorskie	133	219	-86	89	182	-93	90	164	-74	53	186	-133

Lubelskie	0	7	-7	0	0	0	0	1	-1	0	0	0
Lubuskie	0	2	-2	0	1	-1	0	1	-1	0	2	-2
Łódzkie	0	0	0	1	1	0	0	0	0	4	1	3
Mazowieckie	6	8	-2	0	9	-9	6	3	3	1	7	-6
Małopolskie	0	0	0	1	3	-2	2	0	2	0	0	0
Opolskie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	-1
Podkarpackie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Podlaskie	0	1	-1	1	1	0	1	0	1	1	2	-1
Pomorskie	4	31	-27	1	17	-16	5	19	-14	5	13	-8
Śląskie	2	2	0	0	3	-3	1	5	-4	1	0	1
Świętokrzyskie	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	-1
Warmińsko-Mazurskie	3	3	0	1	4	-3	0	6	-6	1	2	-1
Wielkopolskie	5	9	-4	6	11	-5	4	8	-4	2	14	-12
Zachodniopomorskie	1	6	-5	8	3	5	0	13	-13	2	5	-3
SUMA:	154	289	-135	109	236	-127	110	220	-110	70	234	-164

(źródło: opracowanie własne na podstawie demografia.stat.gov.pl)

Zaprezentowane dane wskazują migrację jako jeden z głównych przejawów depopulacji Miasta Chełmna. Zaznaczenia wymaga fakt, że dominującym kierunkiem migracji są gminy województwa kujawsko-pomorskiego. W latach 2010-2019 aż 615 osób wybrało jako miejsce migracji Gminę Wiejską Chełmno. Dla uzupełnienia obrazu suburbanizacji oraz migracji wewnętrznych z i do Miasta Chełmna, warto odnieść się dodatkowo do analizy zmiany liczby mieszkańców w sąsiadujących z Chełmnem gminach. Opierając się wyłącznie na spisie powszechnym (zestawienie danych za 2011 i 2021 rok) należy przyjąć, że Chełmno przez ostatnie 10 lat utraciło ponad 2000 mieszkańców. Cały powiat chełmiński wyludnił się w tym czasie o ponad 2500 mieszkańców. Nie jest to jednak wyłącznie ubytek liczby mieszkańców miasta. Spora część mieszkańców wyprowadzających się z Chełmna wybiera ościennie gminy, przede wszystkim Gminę Chełmno, ale również Gminę Stolno oraz Gminę Kijewo Królewskie. Ten przepływ wyraźnie widać, gdy zmapujemy zmiany liczby mieszkańców, bezpośrednie otoczenie Chełmna wygląda lepiej niż pozostałe gminy powiatu chełmińskiego

Drugim, kluczowym dla depopulacji miasta czynnikiem jest postępujące się starzenie społeczeństwa oraz ubytek naturalny ludności. Poniższy wykres prezentuje łącznie dane na temat liczby urodzeń żywych oraz liczby zgonów, zgodnie z danymi GUS. Ruch naturalny ludności został scharakteryzowany poprzez trzy wskaźniki. Liczby urodzeń żywych, liczby zgonów oraz różnicy ww. wskaźników, jako naturalny ubytek mieszkańców. W analizowanym czasie, wyłącznie w 2012 roku odnotowano nieznaczny naturalny wzrost liczby mieszkańców. W pozostałych latach wynik jest każdorazowo ujemny. Przyspieszenie procesu widoczne jest od 2020 roku, kiedy to rozwijająca się pandemia COVID-19 spowodowała wzrost śmiertelności o ponad 20%. Tak złe dane są zbieżne z sytuacją w całym kraju, gdzie od 2020 roku obserwowany jest radykalny spadek liczby urodzeń (w 2022 roku narodziło się najmniej dzieci od II Wojny Światowej), jak również wysokie wskaźniki śmiertelności.

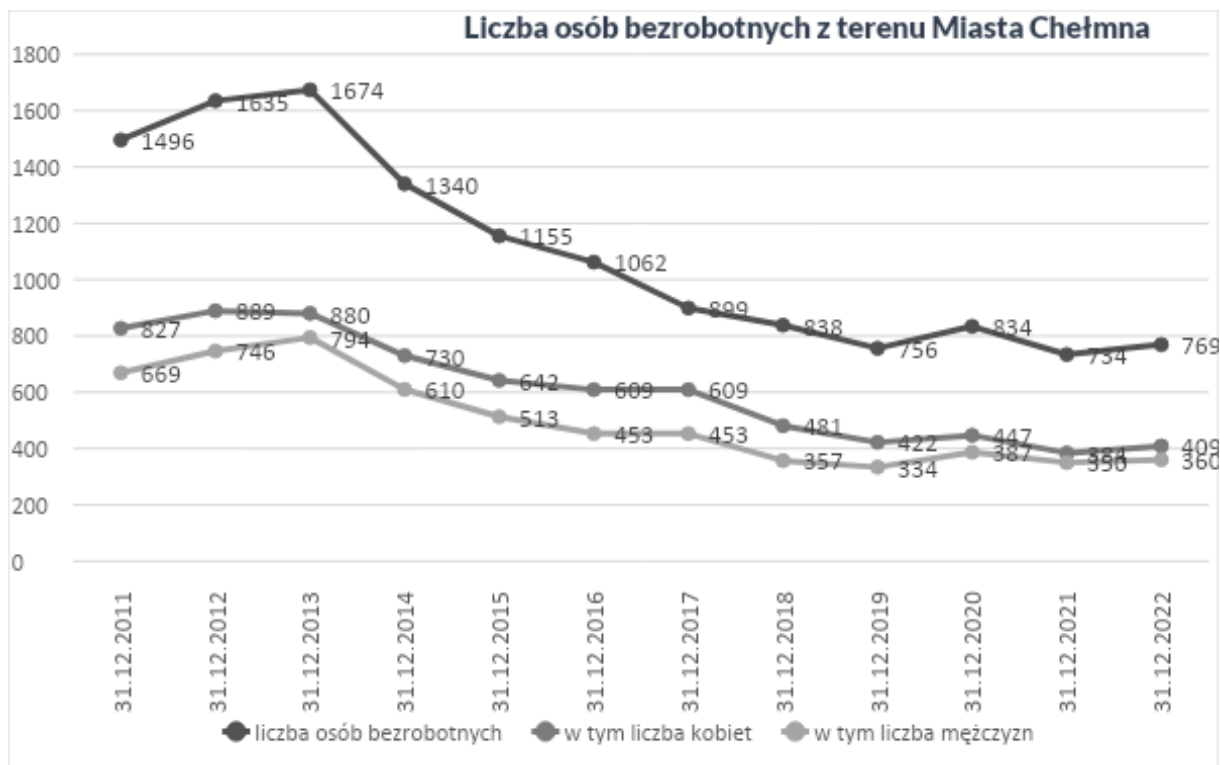
Ruch naturalny ludności Miasta Chełmna w latach 2011-2022 (źródło: GUS).

Dane statystyczne wskazują na fakt, że społeczeństwo miasta Chełmna starzeje się. W 2021 r. ludność w wieku 0-14 lat stanowiła 11% mieszkańców miasta (przy średniej dla woj. kujawsko-pomorskiego wynoszącej 15%), ludność w wieku 15-64 lat – 63,5% (średnia w województwie 66,2%), ludność w wieku 65 lat i więcej – 23,5% (średnia wojewódzka – 18,8%). Analizując liczbę ludności pod względem grup docelowych szczególnie istotnych z punktu widzenia LSR dane prezentują się następująco: mieszkańcy w wieku 6-24 lat –osób, mieszkańcy w wieku 60 lat i więcej osób. Chełmno ma również wyższy współczynnik feminizacji. Prognozy wskazują na pogłębianie się procesu starzenia społeczeństwa miasta w kolejnych latach. Diagnoza wykonana na potrzeby „Strategii rozwoju miasta Chełmna na lata 2023-2030 z perspektywą do 2050” pokazuje także niepokojące tendencje związane ze zmianą liczby ludności w Chełmnie spowodowane ujemnym saldem migracji, w dużym stopniu wynikającym z migracji. Ważną przyczyną migracji są również zmiany będące następstwem odpływu młodych, aktywnych ludzi do dużych miast w celach edukacyjnych lub zawodowych. Szczególną uwagę należy zwrócić również na przyczyny występowania zjawiska niskiego zaangażowania osób młodych do podjęcia zatrudnienia na terenie miasta oraz podnoszenia swoich kompetencji zawodowych.

RYNEK PRACY

Według stanu w dniu 31 grudnia 2020 r. liczba osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Chełmnie wynosiła 2297 osób, z tego kobiety 1325 (58%) i mężczyźni 972 (42%). W skali powiatu najwięcej bezrobotnych na 31.12.2020r. było zarejestrowanych w mieście Chełmno - 834 osoby. W porównaniu do ubiegłego roku liczba bezrobotnych w mieście zwiększyła się o 78 osób, tj. o 10%.

Liczba bezrobotnych została zestawiona wraz z podziałem na mieszkanki i mieszkańców w okresie od 2011 do 2022 roku, każdorazowo przyjęto stan na dzień 31 grudnia. Sytuacja na rynku pracy diametralnie zmieniła się na przestrzeni ostatniej dekady. Po szczycie bezrobocia w 2013 roku sukcesywny spadek. Od 2018 roku liczba osób bezrobotnych jest na stabilnym poziomie około 800 osób.

Liczba osób bezrobotnych z terenu Gminy Miasta Chełmna (Źródło: Dane PUP w Chełmnie).

Rynek pracy to jednak nie tylko mieszkańcy Chełmna. Bezpośredni dostęp do chełmińskiego rynku pracy posiadają również mieszkańcy całego powiatu chełmińskiego oraz świeckiego. Szczegółowe statystyki wraz z podziałem na mieszkanki i mieszkańców zaprezentowano na poniższym wykresie. Należy wskazać, że zmiana trendu w 2020 roku wynika z okresu epidemii COVID-19, która przełożyła się na kondycję rynku pracy. Jest to sytuacja niezależna od uwarunkowań lokalnych, mająca genezę w skali globalnej. Kluczowym wyzwaniem lokalnego rynku pracy jest aktywizacja osób długotrwale bezrobotnych. Utrzymujący się, stabilny pułap liczby osób bezrobotnych na lokalnym rynku pracy, pokazują skalę zjawiska. Wyzwanie to dotyczy zarówno Miasta Chełmna, jak również całego powiatu chełmińskiego, gdzie od 2018 roku utrzymuje się stabilna liczba około 2000 osób poszukujących zatrudnienia.

Pomimo znaczącego spadku liczby osób w wieku produkcyjnym pomiędzy 2014 a 2022 rokiem (spadek o 2675 osób, około 21 %), liczba osób bezrobotnych spadła o 905 osób, co stanowi zmianę o 54%. Średnia stopa bezrobocia w listopadzie 2022 r. w województwie wynosiła 7,2%. Grupy w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy to osoby młode, osoby w wieku 35-44 lat, osoby długo pozostające poza rynkiem pracy, a także rodzice małych dzieci.

Analizując strukturę bezrobocia pod kątem wieku można zauważyć, iż dominującą grupą osób pozostających bez pracy są ludzie młodzi. Koniec roku 2020 przedstawia, iż najliczniejszą grupę wśród bezrobotnych stanowiły osoby w wieku 25-34 lat oraz osoby w wieku 35-44 lat.

Jeżeli analizując strukturę bezrobotnych uwzględnimy płeć, zauważymy, iż wśród bezrobotnych dominują kobiety, które nie wykazują aktywności zawodowej, argumentując bierność opieką nad dziećmi. Bierność zawodowa u kobiet wynikająca z posiadania dzieci nie jest ich własnym wyborem, tylko wielu mężczyzn postrzega, że miejsce kobiety jest w domu. W mieście ograniczona jest też oferta zajęć dedykowanych rozwojowi kobiet. Podejmowane są jednorazowe inicjatywy, w trakcie których zostają poruszane tematy "męskich zawodów" i kobiet w biznesie, ale brak bardziej systematycznego wsparcia dla rozwoju kobiet. Istnieje potrzeba realizacji działań ukierunkowanych na wsparcie (np. wymiana doświadczeń, warsztaty motywujące,

psychologiczne, coaching, kręgi wsparcia) dla kobiet próbujących godzić życie zawodowe z rodzinnym, wzmacniające poczucie własnej wartości i motywację do przełamywania stereotypów dot. roli kobiet i rozwoju osobistego. Działania równościowe są rekomendowane na obszarze LSR. W ślad za tym od kilku lat wzrasta pomoc finansowa państwa związana z posiadaniem dzieci. Powiatowy Urząd Pracy w Chełmnie aktywizuje osoby bezrobotne poprzez: staże, roboty interwencyjne, roboty publiczne oraz prace społecznie użyteczne, szkolenia. W rejestrze Powiatowego Urzędu Pracy w Chełmnie występuje większość osób o niskim poziomie wykształcenia. Dwie najliczniejsze grupy wśród bezrobotnych to osoby posiadające wykształcenie gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe oraz zasadnicze zawodowe.

Respondenci w ankiecie wskazywali na **Potrzebę wsparcia funkcjonowania kobiet na rynku pracy, m.in. poprzez lepsze łączenie życia zawodowego z rodzinnym:**

- darmowe wsparcie dla kobiet, m.in. kręgi wsparcia dla kobiet próbujących godzić życie zawodowe z rodzinnym, wzmacniające poczucie własnej wartości i motywację do przełamywania stereotypów dot. roli kobiet i rozwoju osobistego, doradztwo prawne, psychologiczne i coachingowe – 141 na 199 odpowiedzi;
- zmiana świadomości wśród mężczyzn, m. in. w zakresie pełnienia obowiązków rodzinnych, np. wychowania i opieki nad dziećmi, wsparcie dla mężczyzn w zakresie przełamywania stereotypów związanych z rolą mężczyzn w rodzinie i społeczeństwie, zachęcające do większego zaangażowania w obowiązki opiekuńcze (w tym wymiana doświadczeń, kręgi wsparcia, doradztwo psychologiczne i warsztaty – 113 na 199 odpowiedzi;
- kluby rodzica – 123 na 199 odpowiedzi.

Bezrobocie, to jedno z największych wyzwań gospodarczych i społecznych naszej społeczności. Zjawisko polegające na tym, że pewna grupa ludzi, którzy są zdolni do podjęcia pracy, nie znajdują zatrudnienia. Problemy na rynku pracy przez niedostateczną liczbą miejsc pracy prowadzą do obniżenia standardu życia i ubożenia społeczeństwa. Utrzymujące się bezrobocie ma negatywny wydźwięk społeczny i wpływa na spowolnienie rozwoju gospodarczego danego regionu, co pociąga za sobą negatywne zjawiska społeczne. Brak możliwości podjęcia legalnej, stałej pracy umacnia negatywne skutki wykluczenia zawodowego takie jak: spadek samooceny osoby bezrobotnej, pojawienie się problemów społecznych i emocjonalnych w rodzinach, wzrost przestępczości, upadek obyczajów i degradacji potrzeb. Oprócz obniżenia się dochodów i poziomu życia rodziny dotkniętej bezrobociem, można jeszcze wymienić wzmaganie niepokoju o jutro i wywoływanie stresu u członków rodziny, potęgowanie konfliktów, popychanie do różnych uzależnień (np. do alkoholizmu, narkomanii, hazardu), kształtowanie lub wzmaganie postawy aspołecznej, obniżanie twórcze możliwości. Bardzo często osoby z grupy bezrobotnych nie wykazują się aktywnością zmierzającą do podjęcia pracy albo też podejmowane przez nie znikome działania nie dają oczekiwanych rezultatów. Pozostawanie bez pracy przez długi okres czasu staje się przyczyną dezintegracji rodziny, jej rozpadu jak i może powodować u osób bezrobotnych pewne stany agresji, frustracji, zniechęcenia, apatii, niezadowolenia, itp. Poprzez bezrobocie długoterminowe należy rozumieć pozostanie bez pracy, pomimo woli i chęci jej podjęcia, w czasie dłuższym niż 12 miesięcy przez okres 2 lat. Długoterminowi bezrobotni, którzy nie mogą znaleźć odpowiedniego zatrudnienia pomimo posiadanych kwalifikacji zawodowych nabierają przekonania, że są ludźmi zbędnymi. Brak środków finansowych uniemożliwia rodzinom bezrobotnym, ubogim i ich dzieciom wyjście ze środowiska, w którym

żyją, co może obniżać możliwości rozwoju fizycznego i intelektualnego dzieci i młodzieży w tych rodzinach. Bezrobocie jeżeli obecnie stało się zjawiskiem powszechnym, to nie oznacza, że każdy pozostający bez pracy nie poszukuje zatrudnienia na własną rękę. Większość osób bezrobotnych poszukuje pracy z większym lub mniejszym powodzeniem. Można się spotkać z wieloma klientami, dla których barierą w podjęciu zatrudnienia jest: wiek, płeć, wykształcenie, sytuacja rodzinna, zdrowotna czy brak dyspozycyjności. Obecnie obserwujemy również zjawisko braku osób zainteresowanych podjęciem zatrudnienia pomimo występujących ofert pracy. Z analizy ofert pracy PUP wynika, że są to propozycje dla osób z niskimi kwalifikacjami i głównie pracowników produkcji. Brakuje ofert dla osób z wyższym wykształceniem. Zauważalną potrzebą w tym kontekście jest zwiększenie kwalifikacji mieszkańców Chełmna, w tym zwłaszcza kobiet, umożliwiających podjęcie działalności w sektorze usługowym, który ma większe perspektywiczne szanse rozwoju.

CHARAKTERYSTYKA GOSPODARKI/ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

W Chełmnie w roku 2020 w rejestrze REGON zarejestrowanych było **1 796** podmiotów gospodarki narodowej, z czego **1 247** stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano 94 nowe podmioty, a 64 podmioty zostały wyrejestrowane. Na przestrzeni lat 2009-2020 najwięcej (174) podmiotów zarejestrowano w roku 2011, a najmniej (94) w roku 2020. W tym samym okresie najwięcej (168) podmiotów wykreślono z rejestru REGON w 2011 roku, najmniej (64) podmiotów wyrejestrowano natomiast w 2020 roku. Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w Chełmnie najwięcej (127) jest stanowiących spółki cywilne. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (1 714) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników. 1,1% (19) podmiotów jako rodzaj działalności deklaruowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklaruowało 20,2% (363) podmiotów, a 78,7% (1 414) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w Chełmnie najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są *Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle* (26,2%) oraz *Budownictwo* (16,0%).

Według danych na dzień 31.12.2020 r. w Chełmnie funkcjonowało 1 796 podmiotów, z czego:

- 1 714 mikroprzedsiębiorstwa,
  - 61 małych przedsiębiorstw,
  - 18 średnich przedsiębiorstw,
  - 3 duże przedsiębiorstwa (zatrudniające powyżej 250 pracowników).

Wśród podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na terenie Chełmna funkcjonują następujące formy prawne:

- 6 spółdzielni,
- 74 spółki handlowe ogółem,
- 8 spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego,
- 58 spółek z ograniczoną odpowiedzialnością,
- 8 spółek handlowych z ograniczoną odpowiedzialnością, z udziałem kapitału zagranicznego,
- 127 spółek cywilnych,
- Pozostałe to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w 2020 r. najczęstszym profilem działalności gospodarczej były:

- Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle – 327,
- Budownictwo – 199,
- Opieka zdrowotna i pomoc społeczna – 142 podmioty,
- Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna – 105,
- Przetwórstwo przemysłowe – 105,
- Pozostała działalność – 72,
- Transport i gospodarka magazynowa – 71,
- Działalność finansowa i ubezpieczeniowa – 52,
- Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi – 41,
- Informacja i komunikacja – 32,
- Edukacja – 28,
- Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca – 25,
- Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją – 16,
- Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości – 15,
- Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo – 13,
- Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją – 2,
- Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elek., gaz, parę wodną do układów klimatyzacyjnych – 2.

Sektor MSP w Chełmnie rozwija się bardzo powoli. Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON w roku 2020, względem roku 2015, wzrosła zaledwie o 54 nowe podmioty. Na tle gmin województwa wyróżnia się liczba spółek cywilnych jako form prawnych prowadzonych działalności. Co interesujące – na terenie miasta znajdują się 3 podmioty gospodarcze zatrudniające powyżej 250 pracowników.

Jak widać na terenie miasta Chełmna funkcjonuje dużo firm, jednocześnie lokalni przedsiębiorcy wskazują jako podstawowe wyzwanie rozwojowe brak pracowników gotowych do podjęcia zatrudnienia. W odniesieniu do potrzeb i potencjałów, szczególnie istotne punktu widzenia wdrażania LSR, należy ukierunkować osoby młode do podejmowania pracy, zaś osoby w wieku produkcyjnym wskazywać możliwości zmiany kwalifikacji zawodowych lub podniesienie kwalifikacji zawodowych. Dodatkowo wyniki ankiet na stronie wskazują potrzebę kształcenia dorosłych osób, w tym kobiet:

Potrzeba rozwijania umiejętności, kompetencji i zainteresowań u osób dorosłych:

- możliwość skorzystania z darmowych szkoleń i form aktywizacji – 144 na 199 odpowiedzi,
- utworzenie Lokalnego Ośrodka Wiedzy i Edukacji (LOWE), które angażują mieszkańców lokalnej społeczności w rozwijanie kompetencji życiowych, społecznych i zawodowych - 183 na 199 odpowiedzi. Dodatkowo Zespół ekspercki nr 4 – diagnozy i dane statystyczne dotyczące rynku pracy (Powiatowy Urząd Pracy w Chełmnie, Urząd Miasta Chełmna, przedsiębiorcy) wskazywali w swoich raportach na potrzebę zmiany kwalifikacji zawodowych, z kolei Zespół ekspercki nr 1 – diagnozy, dane statystyczne i wnioski dotyczące dzieci i młodzieży w Chełmnie (Centrum Obsługi Placówek Oświatowych

w Chełmnie, szkoły ponadpodstawowe w Chełmnie, NGO skupiające swoje cele i działania wśród dzieci i młodzieży) wskazywał także na kształcenie/dokształcanie nauczycieli, wskazywał, iż utworzenie LOWE na terenie miasta Chełmna przyniesie wymierne korzyści dla wszystkich mieszkańców Chełmna.

W ankiecie – jako słabości - wskazano:

- Dostęp do darmowej edukacji dla dorosłych – 88 na 199 odpowiedzi
- Rynek pracy, dostępność i atrakcyjność miejsc – 155 na 199 odpowiedzi.

PROBLEMY SPOŁECZNE

Pomoc i wsparcie w gminie miasto Chełmno z pomocy społecznej w 2020 roku uzyskało 1182 osoby, co stanowiło 6,54 % wszystkich mieszkańców gminy. W roku oceny, w stosunku do 2019 roku, łączna liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia zmniejszyła się o 263 osoby. Natomiast liczba rodzin, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej zmniejszyła się w stosunku do roku poprzedniego o 20 rodzin. W przypadku długotrwale korzystających z pomocy społecznej ich liczba osiągnęła poziom 453 rodzin, co oznaczało spadek w stosunku do roku 20 o 20 rodzin. W gminie miasto Chełmno najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin a jednocześnie powodami ubiegania się o pomoc społeczną, wskazanymi przez ośrodki pomocy społecznej w 2020 roku było kolejno: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, bezdomność (najważniejszych powodów). Poniżej prezentujemy w formie graficznej i tabelarycznej szczegółowe dane dotyczące: liczby rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć, wskaźnika deprivacji lokalnej, liczby długotrwale korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć i grupy wiekowe, liczby osób i rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych, liczby osób korzystających z usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, liczby rodzin korzystających z poradnictwa specjalistycznego, wskaźnika pracy socjalnej, liczby rodzin korzystających z interwencji kryzysowej, wskaźnika kontraktu socjalnego w podziale na typy, wskaźnika projektów socjalnych.

DANE O KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY i WSPARCIA

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2019	Rok oceny 2020	Prognoza 2021
OSOBY I RODZINY, KTÓRYM UDZIELONO POMOCY i WSPARCIA				
Liczba osób	1	1 445	1 182	1 182
OSOBY I RODZINY, KTÓRYM PRYZNANO ŚWIADCZENIE				
Liczba osób	2	810	732	732
W tym: osoby długotrwale korzystające	3	473	411	411
Wiek 0-17	4	157	109	109
Wiek produkcyjny *	5	537	513	513
Wiek poprodukcyjny **	6	126	112	112

Liczba rodzin	7	616	596	596
Liczba osób w rodzinach	8	1 400	1 222	1 222
w tym: KOBIECY (z wierszy 2-6)				
Ogółem	9	466	413	413
W tym: osoby długotrwale korzystające	10	266	222	222
Wiek 0-17	11	74	56	56
Wiek 18-59	12	296	275	275
Wiek 60 lat i więcej	13	96	82	82
OSOBY I RODZINY, Z KTÓRYMI PRZEPROWADZONO WYWIAD ŚRODOWISKOWY				
Liczba osób ogółem	14	673	720	720
Liczba rodzin	15	616	681	681

W tym kontekście działalność MOPS w najbliższych latach będzie zapewne coraz większy akcent przenosić z usług pomocy społecznej na zdeinstytucjonalizowane usługi społeczne świadczone w miejscu zamieszkania lub w formie dziennej, a nie całodobowej m.in. dla seniorów, opiekunów osób zależnych, osób z niepełnosprawnościami i potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu – zwłaszcza że potrzeby w tym zakresie w Chełmnie w kontekście zmian demograficznych z roku na rok rosną, a problemy społeczne wynikające z ograniczonego dostępu do ww. usług pogłębiają się.

Dostęp do usług społecznych, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, seniorów, opiekunów osób zależnych itp. Zasoby instytucjonalne pomocy i wsparcia

Pomoc społeczna to nie tylko wsparcie finansowe osób i rodzin potrzebujących pomocy, ale także pomoc instytucjonalna, świadczona przez placówki pomocy społecznej. W gminie miasto Chełmno prowadzą działalność następujące instytucje pomocy społecznej, finansowane z budżetu gminy: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, mieszkanie chronione, placówka wsparcia dziennego, Klub Integracji Społecznej. Pomoc społeczna to nie tylko wsparcie finansowe osób i rodzin potrzebujących pomocy, ale także pomoc instytucjonalna, świadczona przez placówki pomocy społecznej. W gminie miasto Chełmno nie prowadzą działalności instytucje pomocy społecznej, finansowane z budżetu gminy. W mieście powoli rozwijane są usługi społeczne, m.in. usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, formy opieki dziennej typu DDP czy kluby seniora. Jednocześnie konieczne jest poszerzenie i rozwój ww. usług.

W ramach diagnozy zidentyfikowano także potrzeby w zakresie placówek edukacyjnych dla uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych. W Chełmnie działają:

- 1 Specjalny Ośrodek Wychowawczy
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

Oprócz potrzeb infrastrukturalnych, w odniesieniu do grupy dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi zidentyfikowano również potrzeby w zakresie rozwoju na terenie Chełmna oferty specjalistycznych zajęć – korekcyjno-kompensacyjnych, logopedycznych, socjoterapeutycznych, rewalidacyjnych itp. – dostosowanych do potrzeb ww. grupy. Grupa dzieci ze specjalnymi potrzebami jest bardzo zróżnicowana – obejmuje zarówno dzieci, które posiadają orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, jak i te, które mają trudności w realizacji standardów wymagań programowych, wynikające ze specyfiki ich funkcjonowania poznawczo- percepcyjnego, zdrowotnego oraz ograniczeń środowiskowych (dzieci emigrantów, dzieci z rodzin niewydolnych wychowawczo). Dzieci ze specjalnymi potrzebami to w szczególności: dzieci z niepełnosprawnością intelektualną, niewidomi i słabo widzący, niesłyszący i słabo słyszący, dzieci z autyzmem, z niepełnosprawnością ruchową, z chorobami przewlekłymi, z ADHD, z poważnymi zaburzeniami w komunikowaniu się, ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się, niedostosowani społecznie, zagrożeni niedostosowaniem społecznym.

Na terenie Chełmna funkcjonuje Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, która zapewnia wsparcie dla ww. grup. W jej ofercie są m.in. terapia pedagogiczna, logopedyczna, terapia z elementami integracji sensorycznej, terapia ręki, terapia dzieci słabo widzących i słabo słyszących. Jednak problemem jest dalsza, zlecona przez psychologa diagnostyka. Doprowadza to do sytuacji, w której dzieci wymagające wczesnego wspomaganie lub indywidualnej ścieżki nauczania czekają kilka miesięcy na otrzymanie odpowiedniej opinii, na podstawie której można wdrożyć odpowiednie kroki i działania. Dlatego istnieje potrzeba wdrożenia uzupełniających i komplementarnych z planem DI działań w ramach LSR, które poszerzą ofertę zajęć dla dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, co umożliwi wdrożenie wyrównywania w szerszym niż dotychczas zakresie szans edukacyjnych dzieci o różnym potencjale i możliwościach.

Niepełnosprawność

Niepełnosprawność to jeden z bardzo poważnych problemów współczesnego świata. Osoby niepełnosprawne to osoby posiadające stopień niepełnosprawności orzeczonej przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności, Komisję przy ZUS, KRUS jak również inne osoby z dysfunkcjami fizycznymi, psychicznymi i umysłowymi. W ustawie o pomocy społecznej nie zdefiniowano niepełnosprawności. Art. 6 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej mówi, że „całkowita niezdolność do pracy oznacza całkowitą niezdolność do pracy w rozumieniu przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych albo zaliczanie do I lub II grupy inwalidów lub legitymowanie się znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności w rozumieniu przepisów o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych”. Ustawa o pomocy społecznej nie definiuje również pojęcia długotrwałej lub ciężkiej choroby, a jedynie wymienia ją jako jeden z powodów udzielania pomocy osobom i rodzinom (art.7). Za niepełnosprawne uznać należy osoby, których stan fizyczny, psychiczny i umysłowy powoduje trwale lub okresowe utrudnianie, ograniczanie bądź uniemożliwia pełnienie ról i zadań społecznych na poziomie powszechnie przyjętych kryteriów. Problemy osób niepełnosprawnych wiążą się głównie z ograniczonymi możliwościami, wśród których możemy wyróżnić: 1) bariery architektoniczne, które uniemożliwiają prawidłowe funkcjonowanie w życiu codziennym, 2) ograniczenia natury finansowej, które wiążą się z brakiem środków finansowych na zakup odpowiedniego sprzętu, który pozwoliłby na większą niezależność od innych osób, 3) brak ofert pracy dla osób niepełnosprawnych co utrudnia udział w życiu społecznym i wskazuje na marginalizację i pozostawanie w domu, 4) ograniczenia natury psychologicznej, które wiążą się z brakiem właściwej

oceny i akceptacji osób niepełnosprawnych wśród społeczeństwa jak i trudności z zaakceptowaniem własnej pozycji przez samych niepełnosprawnych. Choroba i niepełnosprawność prowadzą do pogorszenia kondycji finansowej w sytuacji bytowej osoby niepełnosprawnej i jej rodziny. Brak możliwości pracy zarobkowej, duże koszty leczenia, rehabilitacji, bariery architektoniczne, potrzeba opieki ze strony innych osób powodują, że osoby te często są klientami pomocy społecznej. Instytucją zajmującą się orzekaniem o niepełnosprawności dla Miasta Chełmna jest Powiatowy Zespół Spraw Orzekania o Niepełnosprawności. Problemami osób niepełnosprawnych zajmują się następujące instytucje: § Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Chełmnie, § Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, § Zakład Opieki Zdrowotnej, § Stowarzyszenie Ludzie – Ludziom, § Środowiskowy Dom Samopomocy w Chełmnie, § Warsztaty Terapii Zajęciowej, § Zakład Aktywności Zawodowej w Drzonowie (prowadzący część działalności w ośrodku wypoczynkowym Nad Jeziorem w Chełmnie).

Przemoc w rodzinie /Przemoc rówieśnicza

Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane m.in. przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego. Na terenie Chełmna, zgodnie z przepisami ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie funkcjonuje Miejski Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, powołany na mocy Zarządzenia Burmistrza Miasta Chełmna Nr 126/2010 z dnia 27 grudnia 2010r. z późniejszymi zmianami. Zespół realizuje zadania określone w Miejskim Programie Wspierania Rodziny. W skład Zespołu Interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele: § Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Chełmnie, § Prokuratury Rejonowej w Chełmnie, § Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej, § Zespołu Opieki Zdrowotnej w Chełmnie, § Oświaty, § Poradni Pedagogiczno-Psychologicznej w Chełmnie, § Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Chełmnie, § Komendy Powiatowej Policji w Chełmnie. Zespół Interdyscyplinarny realizuje procedurę „Niebieskiej Karty”. Wszczęcie powyższej procedury rozpoczyna pracę z rodziną, w której istnieje podejrzenie występowania problemu przemocy. Służbami wskazanymi do założenia „Niebieskiej Karty” są: policja, jednostki organizacyjne pomocy społecznej, gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe.

Z przeprowadzonego wśród uczniów badania ankietowego wynika, że znaczna część respondentów doświadczyła przemocy ze strony kolegów ze szkoły oraz znajomych (kolejno 76% i 34% spośród tych, którzy doświadczyli przemocy). • Podobnie sytuacja wygląda jeśli chodzi o stosowanie przemocy – większość ankietowanych (spośród tych, którzy zadeklarowali stosowanie przemocy), stosowało ją wobec swoich rówieśników (71%). • Na podstawie deklaracji badanych można stwierdzić, że problem przemocy rówieśniczej występuje na wysokim poziomie – w swojej szkole dostrzega go ponad połowa uczniów (58%). Diagnoza problemu przemocy na terenie Miasta Chełmno 67 Przemoc domowa • Wśród uczniów biorących udział w badaniu byli również tacy, którzy zadeklarowali doznanie przemocy ze strony taty (15%) lub mamy (11%). • Wyniki badań wskazują na występowanie przemocy w 7% domów respondentów, z kolei 2% badanych stwierdziło, że doznaje przemocy bezpośrednio w swoim domu. Cyberprzemoc • Uczniowie zapytani o to czym według nich jest cyberprzemoc, najczęściej wskazywali na publikowanie obraźliwych treści na czyjś temat w Internecie (78%), naśmiewanie się z kogoś w Internecie (67%) oraz naruszanie czyjejś prywatności w Internecie (65%). • Co dziesiąty ankietowany uczeń nie wie czym jest cyberprzemoc. • Z przeprowadzonego wśród uczniów z miasta Chełmno badania wyłania się niepokojący obraz skali cyberprzemocy wśród przebadanych nastolatków – doznał jej co drugi uczeń (59%). • Najczęściej doznawanym rodzajem

cyberprzemocy okazało się wyzywanie (52%), natomiast na drugim miejscu pod tym względem znalazło się ośmieszanie/poniżanie (25%). • Do stosowania cyberprzemocy przyznał się mniejszy odsetek badanych uczniów, niż w przypadku jej doświadczania – 29%. Wiedza na temat przemocy • Uczniowie zapytani o to, jakie zachowania zaliczyliby do aktów przemocy, najczęściej wskazywali na uderzanie/kopanie (84%) oraz popychani/szarpanie (75%). • 16% respondentów stwierdziło, że istnieją sytuację, które mogłyby usprawiedliwić zastosowanie przemocy, z kolei co trzeci badany nie potrafił udzielić jednoznacznej odpowiedzi w tym zakresie.

Biorąc pod uwagę powyższe podsumowanie wyników badań można stwierdzić, że problem przemocy rówieśniczej występuje na stosunkowo wysokim poziomie i domaga się podjęcia działań profilaktycznych – znaczna część uczniów zadeklarowała bowiem występowanie w swojej szkole przemocy oraz jej doznawanie. Przemoc domowa nie jest częstym zjawiskiem wśród uczniów z terenu Miasta, jednakże istnieją przypadki, gdzie występuje ona w środowisku domowym, co nie powinno być bagatelizowane. Warto zwrócić uwagę na stosunkowo wysoki odsetek badanych, którzy zadeklarowali doświadczenie przemocy seksualnej. Nasuwać to może wnioski o konieczności poszerzenia działań związanych z edukowaniem uczniów na temat wyznaczania własnych granic. Istotnym problemem, który ujawnił się podczas przeprowadzonego badania, jest wysoka skala występowania problemu cyberprzemocy w Chełmnie, co wiązać się może z trwającą pandemią koronawirusa i przenoszeniem codziennego życia do rzeczywistości wirtualnej.

Dodatkowo istotnym elementem dla interwencji RLKS są działania dotyczące przeciwdziałania przemocy rówieśniczej, które opisane zostały na stronie 42 i 43 LSR, a także respondenci w ankiecie wskazywali na **Poszerzenie oferty szkoleń i wsparcia dla nauczycieli i pedagogów** – 83 na 199 odpowiedzi. Podczas wywiadów i burzy mózgów na spotkaniach konsultacyjnych poruszano kwestie związane z przemocą domową, jak i przemocą rówieśniczą. Zespół ekspercki nr 1 – diagnozy, dane statystyczne i wnioski dotyczące dzieci i młodzieży w Chełmnie (Centrum Obsługi Placówek Oświatowych w Chełmnie, szkoły ponadpodstawowe w Chełmnie, NGO skupiające swoje cele i działania wśród dzieci i młodzieży) oraz Zespół ekspercki nr 6 – diagnozy, dane statystyczne i wnioski dotyczące równości płci, roli kobiet w mieście Chełmno, przemocy rówieśniczej i w rodzinie (radna, NGO skupiające swoje cele i działania dla kobiet, przedsiębiorcy, przedstawiciel oświaty) także wskazywały w swoich raportach i po rozmowach z innymi grupami na potrzebę wsparcia osób pracujących z dziećmi odnośnie radzenia sobie z przemocą rówieśniczą, a także roli kobiet na rynku pracy i w mieście.

Infrastruktura społeczna

Na terenie miasta funkcjonuje:

- Środowiskowy Dom Samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi prowadzony przez Caritas Diecezji Toruńskiej,
- Dom Pomocy Społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych oraz dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia św. Wincentego Paulo,
- Centrum Przeciwdziałaniu Wykluczeniu Społecznemu prowadzone przez Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo, organizujące świetlicę oraz jadalnię dla potrzebujących, w obiekcie znajduje się

również mieszkanie interwencyjne,

- Dzienny Dom Pobytu przy Parafii Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Chełmnie dla osób starszych,
- Warsztaty Terapii Zajęciowej prowadzone przez Stowarzyszenie „Ludzie-Ludziom”,
- Zakład Aktywności Zawodowej świadczy usługi hotelarskie i gastronomiczne w Ośrodku Wypoczynkowym nad Jeziorem Starogrodzkim,
- Mieszkania chronione – gmina miasto Chełmno utrzymuje mieszkania chronione dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Planuje się rozwój tej formy wsparcia poprzez tworzenie dwóch kolejnych mieszkań,
- Chełmiński Inkubator Organizacji Pozarządowych – GRUDZIĄDZKA 36 – stanowiący miejsce realizacji projektów aktywizacji społecznej, a także inicjatyw społecznych chełmińskich instytucji oraz organizacji pozarządowych, obiekt jest w pełni dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami,
- Miejski Ośrodek Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień w Chełmnie – Kamionka.

Dostęp do usług zdrowotnych

Na terenie Gminy Miasta Chełmna podstawową opiekę zdrowotną nad mieszkańcami sprawuje Zespół Opieki Zdrowotnej w Chełmnie oraz Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Twój Lekarz”. Ogólnym celem podstawowej opieki zdrowotnej jest zachowanie i poprawa stanu zdrowia mieszkańców. Podstawowa opieka zdrowotna obejmuje świadczenia diagnostyczne, leczenie, pielęgnacyjne i rehabilitacyjne wchodzące w zakres medycyny rodzinnej, medycyny ogólnej oraz działania prewencyjne wynikające z zagrożeń i potrzeb zdrowotnych mieszkańców. Świadczenia zdrowotne obejmują działania związane w szczególności z: badaniem i poradą lekarską w zakresie kompetencji lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej, pielęgniarstwem środowiskowo –rodzinnym, szczepieniami ochronnymi oraz innymi działaniami profilaktycznymi. Świadczone są na rzecz pacjenta: EKG, punkt pobrań, szczepienia ochronne, itp. Istnieje możliwość skorzystania z badań profilaktycznych realizowanych przez jednostki zewnętrzne, tj. badanie wzroku, słuchu, cytologia i inne.

Dostęp do usług mieszkaniowych

Powyższe dane prezentują skomplikowany charakter wyzwania, jakie stanowi zamieszkiwanie na terenie ROD. Szczególną uwagę należy zwrócić na fakt, że połowa zamieszkujących ROD jest gotowa do zmiany miejsca zamieszkania, jednakże uniemożliwiają to czynniki zewnętrzne, takie jak trudna sytuacja materialna oraz brak mieszkań na wynajem. Dwa powyższe uwarunkowania stanowią również dużą część powodów wyboru ROD jako miejsca zamieszkania. Kluczowe dane prezentuje również wykres odpowiadający na pytanie dotyczące tego, co mogłoby skłonić osoby zamieszkujące na ROD do zmiany miejsca zamieszkania. Najliczniejszą odpowiedzią było: dobra oferta mieszkaniowa. Powyższe dane jednoznacznie wskazują, że sytuacja mieszkaniowa na terenie Miasta Chełmna stanowi realny problem społeczny, który przekłada się na liczne zamieszkiwanie na terenie rodzinnych ogrodów działkowych.

Dostęp do usług edukacyjnych/ EDUKACJA FORMALNA I POZAFORMALNA

Na terenie Miasta Chełmna działają następujące placówki oświatowe podległe Gminie Miasto Chełmno:

- §Szkoła Podstawowa nr 1 im. Filomatów Pomorskich,
- §Szkoła Podstawowa nr 2 im. Stanisława Staszica,
- §Szkoła Podstawowa nr 4 im. Wojska Polskiego

Ponadto na terenie Miasta Chełmna funkcjonują następujące szkoły prywatne lub podlegające pod inne jednostki samorządu terytorialnego:

§Niepubliczna Katolicka Szkoła Podstawowa Księży Pallotynów.

§Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy,

§Zespół Szkół nr 2 im. Adama Mickiewicza,

§Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 1,

§Technikum Mundurowe Bydgoskich Zakładów Doskonalenia Zawodowego.

Ponadto funkcjonują w zakresie edukacji przedszkolnej:

§Przedszkole publiczne „Tęczowy Zakątek”,

§Przedszkole Niepubliczne „Pinokio”,

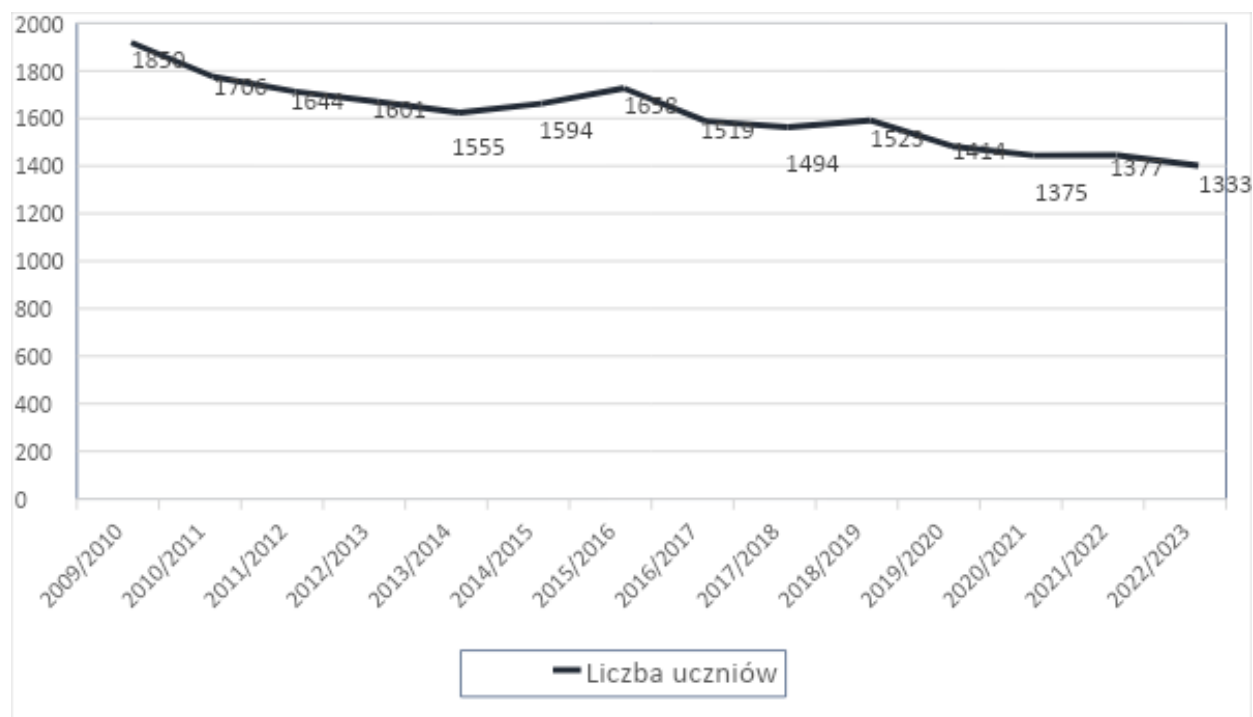
§Przedszkole Niepubliczne „Brzdąc”,

§Przedszkole Niepubliczne „Bajka”

§Niepubliczny Żłobek „Bajka”

§Niepubliczny Żłobek „Miś”.

Zmiany struktury społecznej miasta Chełmna przekłada się bezpośrednio na spadek liczby uczniów w chełmińskich szkołach podstawowych. Poniższy wykres prezentuje zmianę liczby uczniów w podległych miastu szkołach. Należy jednak zaznaczyć, że z dniem 30 czerwca 2019 roku zakończył naukę ostatni rocznik gimnazjów. Dotychczas Miasto Chełmno prowadziło dwa gimnazja: Gimnazjum nr 1 im. Akademii Chełmińskiej oraz Gimnazjum nr 2 im. Tadeusza Kościuszki. Szkoły zostały wygaszone. Z zakończeniem pracy gimnazjów, jeden rocznik młodzieży przeszedł organizacyjnie do stopnia starosty powiatowego – szkół średnich. Pomiędzy 30.09.2009 a 30.09.2019 liczba uczniów spadła o 412, to jest: ponad 22%. Od zakończenia funkcjonowania gimnazjów do 30.09.2022 r. liczba uczniów zmniejszyła się o kolejne 190 uczniów, to jest blisko 12,5%. W perspektywie najbliższych lat przewiduje się dalszy spadek liczby uczniów w miejskich szkołach podstawowych.

Rysunek 18 Zmiany liczby uczniów w szkołach miejskich (źródło: Dane COPO w Chełmnie).

Baza dydaktyczna chełmińskich szkół podstawowych opiera się o 3 ww. szkoły, jednakże funkcjonujące w czterech lokalizacjach. Kompleksy SP nr 1 oraz SP nr 4 stanowią samodzielne, funkcjonalne przestrzenie edukacyjne, z odpowiednią bazą rekreacyjną oraz sportową. SP nr 2, funkcjonuje w trudniejszych warunkach lokalowych, obejmujących dwa kompleksy szkolne: przy ul. 22 Stycznia 4 (współdzielony z Przedszkolem Miejskim Tęczowy Zakątek) oraz w kompleksie po Gimnazjum nr 1 przy ul. Szkolnej 6. Niniejsza sytuacja jest następstwem reformy systemu oświaty, który zlikwidował szczebel gimnazjalny. O ile obiekty przy Szkolnej oraz 22 Stycznia stanowiły funkcjonalne przestrzenie dla sześciolletniej szkoły podstawowej oraz trzyletniego gimnazjum, o tyle żaden z obiektów nie stanowi funkcjonalnej infrastruktury dla licznej ośmioletniej szkoły podstawowej. Dopelnieniem obrazu sytuacji jest prognoza liczby dzieci w chełmińskich szkołach podstawowych, przeprowadzona na podstawie danych z ewidencji urodzeń na terenie Miasta Chełmna. Zgodnie z niniejszą analizą w roku 2029/2030 liczba uczniów zbliży się do 1000.

Rysunek 19 Prognoza liczby uczniów w chełmińskich szkołach podstawowych (źródło: opracowanie własne na podstawie ewidencji ludności oraz danych COPO).

W roku szkolnym 2021/2022 Gmina Miasto Chełmno była organem prowadzącym 1 przedszkola publicznego, 3 szkół podstawowych. Stan organizacji szkół podstawowych (liczba uczniów i oddziałów) obrazuje tabela nr 1.

Tabela nr 1. Stan organizacji szkół podstawowych w roku szkolnym 2021/2022

	Wyszczególnienie	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	W tym:								
				0*	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
1.	Szkoła Podstawowa nr 1 ul. Kościuszki 11	16	322	0	47	45	56	42	43	20	36	33
2.	Szkoła Podstawowa nr 2 ul. 22 Stycznia 4	25	507	0	72	54	63	58	46	33	108	73
3.	Szkoła Podstawowa nr 4 os. M.C. Skłodowskiej 16	27 + 1 „0”	548+25	25	57	50	56	61	63	36	118	107
	Razem	68+1 „0”	1377+25	25	176	149	175	161	152	89	262	213

* wychowanków w kl. „0”

Ponadto Gmina przekazuje dotację na wpisaną we wrześniu 2014 roku do Rejestru Placówek Niepublicznych, Katolicką Szkołę Podstawową Księży Pallotynów, do której w roku szkolnym 2021/2022 uczęszczało łącznie 142 uczniów.

Stan organizacji przedszkoli publicznych i niepublicznych

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba oddziałów	Liczba wychowanków
1.	Przedszkole Miejskie „Tęczowy Zakątek” ul. Klasztorna 12	11	258
2.	Przedszkole Niepubliczne „PINOKIO” ul. Dworcowa 13	4	101
3.	Przedszkole Niepubliczne „BRZDĄC” ul. Kościuszki 9	7	145
4.	Przedszkole Niepubliczne „CALINECZKA” os. M. C. Skłodowskiej 10	2	43
5.	Przedszkole Niepubliczne „BAJKA” ul. Danielewskiego 6	3	52
Ogółem:		27	599

Uczniowie niepełnosprawni

W szkołach i przedszkolu prowadzonych przez miasto naukę pobierali uczniowie z jedną i więcej niż z jedną niepełnosprawnością. Dla tych uczniów organizowano dodatkowe zajęcia specjalistyczne, rewalidacyjne, dydaktyczno - wyrównawcze.

- Przedszkole Miejskie „Tęczowy Zakątek”:

Zorganizowano zajęcia rewalidacyjne dla 6 dzieci posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego.

Szkoła Podstawowa nr 1:

W roku szkolnym 2021/2022 do szkoły uczęszczało 13 uczniów posiadających orzeczenie o niepełnosprawności intelektualnej w stopniu lekkim, 2 uczniów posiadających orzeczenie o autyzmie w zespole Aspergera. Jeden uczeń objęty został nauczaniem indywidualnym. Dla tych uczniów zorganizowano zajęcia rewalidacyjne, dydaktyczno- wyrównawcze, logopedyczne, rozwijające umiejętności emocjonalno-społeczne.

Szkoła Podstawowa nr 2:

Dla 23 uczniów z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego zorganizowano dodatkowe zajęcia:

klasy I-V:

13 uczniów było objętych zajęciami rewalidacyjnymi

1 uczeń objęty był zajęciami rozwijającymi kompetencje emocjonalno-społeczne

6 uczniów zajęciami korekcyjno-kompensacyjnymi

5 uczniów zajęciami dydaktyczno-wychowawczymi

1 ucznia objęto dodatkową nauką języka polskiego

2 uczniów objęto nauką czytania

klasy VI-VIII:

6 uczniów było objętych zajęciami rewalidacyjnymi

2 uczniów zajęciami dydaktyczno-wychowawczymi

Szkole Podstawowej nr 4:

W szkole funkcjonowało 6 klas integracyjnych z łączną liczbą uczniów - 110. Dla uczniów niepełnosprawnych organizowano dodatkowe zajęcia specjalistyczne, w tym m.in. zajęcia logopedyczne, zajęcia rozwijające kompetencje społeczno – emocjonalne, zajęcia psychoedukacyjne, zajęcia rewalidacyjne, również w zakresie tyflopädagogiki

i surdopedagogiki oraz zajęcia dydaktyczno - wyrównawcze.

Poza tym uczniowie niepełnosprawni brali udział w realizowanych w szkole innowacjach pedagogicznych, konkursach, uroczystościach szkolnych, świątach państwowych oraz innych imprezach szkolnych, które w tym roku były częściowo przeniesione do strefy online. Uczniowie niepełnosprawni, po powrocie do nauki w trybie stacjonarnym, podobnie jak ich koledzy i koleżanki, wychodzili do kina, brali udział w wycieczkach szkolnych. Uczniom tym na bieżąco udzielana była pomoc, swoim wsparciem obejmowali ich nauczyciele wspomagający, dostosowywano dla nich formy i metody pracy oraz zasady oceniania. Dla wielu z nich edukacja w trybie online była zorganizowana na terenie szkoły. Również rodzice tych uczniów otrzymywali wsparcie w formie rozmów, konsultacji oraz wskazówek, co do terapii dzieci. Uczniowie niepełnosprawni mieli okazję korzystać z zajęć rozwijających ich zainteresowania, zajęć integracyjnych, które odbywały się w ramach projektu LGD „W zdrowym ciele zdrowy duch”. W tym projekcie dzieciom niepełnosprawnym towarzyszyli ich pełnosprawni koledzy i koleżanki, co pozytywnie wpłynęło zarówno na jednych, jak i na drugich.

Liczba uczniów z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego	
Przedszkole Miejskie	6
Szkoła Podstawowa nr 1	15
Szkoła podstawowa nr 2	23
Szkoła Podstawowa nr 4	28
Razem	72

W Przedszkolu „Tęczowy Zakątek” ponadto jest 5 dzieci z orzeczeniem o wczesnym wspomaganiu rozwoju.

Stan techniczny i funkcjonalność budynków oświatowych oraz urządzeń sportowo-rekreacyjnych uznać należy za dobry, co jest rezultatem stałych, znacznych nakładów finansowych czynionych od kilku lat na poprawę substancji budowlanej dla sprawności technicznej i dla optymalizacji kosztów eksploatacji.

W ostatnich latach czyniono stałe działania dla poprawy bazy lokalowej chełmińskiej oświaty w tym wyposażenia w sprzęt szkolny i pomoce dydaktyczne.

Osiągnięcia uczniów są wynikiem nauczania i uczenia się. W znacznym stopniu zależą od zdolności i aspiracji, ale także środowiska rodzinnego. Badanie postępów edukacyjnych i osiągnięć uczniów może przybierać różne formy. Najczęściej są to sprawdziany wewnętrzne i zewnętrzne oraz konkursy przedmiotowe. Na zakończenie nauki w klasach ósmych przeprowadzany jest egzamin. W Szkole Podstawowej nr 1 do egzaminu ósmoklasisty przystąpiło 33 osoby- w porównaniu do poprzedniego roku nastąpił progres z języka polskiego z drugiego stanina na trzeci, z j. angielskiego z drugiego stanina na trzeci, natomiast z matematyki nastąpił spadek z drugiego na pierwszy stanin. W Szkole Podstawowej nr 2 do egzaminu przystąpiło 71 ósmoklasistów. W Szkole Podstawowej nr 4 do egzaminu przystąpiło 106 uczniów. Egzamin składał się z trzech części: język polski- 120 min., matematyka- 100 min., język angielski- 90 min. Na podstawie analizy wyników egzaminów klas ósmych zostały opracowane wnioski i działania edukacyjne mające na celu poprawę efektów kształcenia. Poza tym zostały zaplanowane zadania dla nauczycieli, dla zespołów nauczycielskich oraz zadania na zajęcia pozalekcyjne, które również mają pomóc w poprawie efektywności kształcenia.

W roku szkolnym 2021/2022 przeprowadzono sprawdzian w szkołach podstawowych

SP nr 1 w Chelmnie	Szkoła	Gmina	Powiat	Województwo	Polska
	%	%	%	%	%
j. polski	51	57	56	58	60
matematyka	29	48	53	53	57
j. angielski	51	63	59	63	67
SP nr 2 w Chelmnie	Szkoła	Gmina	Powiat	Województwo	Polska
	%	%	%	%	%
j. polski	58	57	56	58	60
matematyka	48	48	53	53	57
j. angielski	57	63	59	63	67
SP nr 4 w Chelmnie	Szkoła	Gmina	Powiat	Województwo	Polska
	%	%	%	%	%
j. polski	58	57	56	58	60
matematyka	50	48	53	53	57
j. angielski	68	63	59	63	67

Osiągane przez uczniów sukcesy w konkursach, olimpiadach i zawodach sportowych na etapie co najmniej wojewódzkim:

**Najważniejsze osiągnięcia szkół i placówek oświatowych,
w tym olimpiady, konkursy, turnieje (o zasięg co najmniej wojewódzkim)
SZKOŁA PODSTAWOWA NR 1**

Zakres przedmiotowy (należy określić rodzaj, np. podać tytuł)		Liczba uczestników	Lokata
1	Wojewódzki konkurs plastyczny- Architekci natury. Odtwarzamy domy zwierząt.	5	wyróżnienie
2	Ogólnopolski konkurs języka angielskiego „Lingus”	1	laureat
3	Wojewódzki konkurs Ekologia- moja pasja	1	wyróżnienie

SZKOŁA PODSTAWOWA NR 2

Zakres przedmiotowy (należy określić rodzaj, np. podać tytuł)		Liczba uczestników	Lokata
1	Międzynarodowy konkurs Kangur Matematyczny	2	wyróżnienie
2	Wojewódzki konkurs przedmiotowy z j. angielskiego	1	laureat
3	Ogólnopolski konkurs Wiedzy Pożarniczej	1	V miejsce

ZAWODY SPORTOWE- SZKOŁA PODSTAWOWA NR 2

1	Mini piłka nożna chłopców	ćwierćfinały województwa	chłopcy (10 osób)	I miejsce, kl. IV-VI
2	Mini piłka nożna chłopców	półfinały województwa	chłopcy (10 osób)	I miejsce, kl. IV-VI
3	Koszykówka chłopców	półfinał województwa	11 osób	

SZKOŁA PODSTAWOWA NR 4

Zakres przedmiotowy (należy określić rodzaj, np. podać tytuł)		Liczba uczestników	Lokata
1	Kuratoryjny Konkurs Przedmiotowy z Języka Polskiego- etap wojewódzki	4	1 laureat, 3 finalistów
2	Kuratoryjny Konkurs Przedmiotowy z Historii- etap wojewódzki	3	1 laureat
3	IX Wojewódzki Konkurs Krasomówczy „Tu jestem”		II miejsce
4	Ogólnopolski Konkurs Wiedzy Pożarniczej- Młodzież zapobiega pożarom	6	I miejsce, II miejsce, III miejsce
5	Ogólnopolski konkurs recytatorski on-line wierszy Marka Dąbrowskiego „Uśmiechnięte wiersze”	15	2 wyróżnienia
6	Międzynarodowy Konkurs Kangur Matematyczny	40	4 wyróżnienia
7	Konkurs wojewódzki- Matematyczna Liga Zadaniowa	12	II miejsce
8	Ogólnopolski Konkurs GENIALNE Miejsca	4	III miejsce, I miejsce- drużyna szkoły

Podsumowanie dzieci i młodzieży w szkołach podstawowych – wnioski

W WYNIKU DIAGNOZY JEST POTRZEBA rozbudzenia ciekawości poznawczej ucznia poprzez innowacyjne, zróżnicowane metody i formy pracy, w tym wykorzystanie doświadczeń i eksperymentów podnoszących atrakcyjność procesu nauczania.

Organizacja

1. Międzyszkolne zajęcia eksperymentalne z dziedziny chemia, fizyka, przyroda

Dla zdolnych uczniów Zajęcia prowadzone będą przez nauczycieli przedmiotowców

Dodatkowym celem zajęć jest integracja uczniów ze wspólnymi zainteresowaniami z różnych szkół.

BARIERY RÓWNOŚCIOWE:

-małe zainteresowanie dziewcząt aktywnym uczestnictwem udziałem w zajęciach z przedmiotów przyrodniczo - matematycznych prowadzonych metodą eksperymentu– stereotyp postrzegany jako dyscyplina przeznaczona dla chłopców - SP1, SP2, SP4

- obowiązki NCL - kobiet związane z opieką nad osobami zależnymi -SP1, SP2, SP4

- brak motywacji do nauki wynikający ze środowiska w jakim się wychowują - SP1, SP2, SP4

Wyniki egzaminu maturalnego w roku 2021 i 2022 - po wszystkich sesjach egzaminacyjnych

JĘZYK POLSKI – POZIOM PODSTAWOWY

	Rok 2021			Rok 2022		
	Język polski - poziom podstawowy					
	Liczba zdających	Zdawalność (%)	Średni wynik (%)	Liczba zdających	Zdawalność (%)	Średni wynik (%)
I LO w Chełmnie	64	100	55	88	100	55

Wyniki zdających	Rok 2021	Rok 2022
Średnia (%) w województwie kujawsko-pomorskim	51% w tym z liceów ogólnokształcących 55% i z techników 46%	54% w tym z liceów ogólnokształcących 58% i z techników 50%
Średnia (%) w kraju	55% w tym z liceów ogólnokształcących 58% i z techników 50%	54% w tym z liceów ogólnokształcących 57% i z techników 49%

Podsumowanie dzieci i młodzieży – szkoły ponadpodstawowe - wnioski:

DIAGNOZA W ZAKRESIE PRACY Z UCZNIEM OSIĄGAJĄCYM SŁABE WYNIKI W NAUCE

Działania priorytetowe:	Potrzeby/problemy:
1. Wyrównanie deficytów i zaległości w nauce.	Problemy 1. Niskie wyniki egzaminów maturalnych

<ol style="list-style-type: none"> 2. Indywidualizacja procesu nauczania stymulująca rozwój ucznia. 3. Motywowanie ucznia do uczenia się. 4. Utrwalanie zdobytych przez ucznia wiadomości i umiejętności. 5. Umacnianie wiary we własne możliwości ucznia. 6. Rozwijanie zdolności koncentracji uwagi, logicznego myślenia, analizowania i wyciągania wniosków. 7. Przygotowanie ucznia do funkcjonowania na rynku pracy, wyposażenie ucznia w kompetencje z zakresu kreatywności, innowacyjności i pracy zespołowej. 8. Zwiększenie liczby godzin zajęć dodatkowych w obszarze przedmiotów matematyczno-przyrodniczych i języków obcych. 9. Wprowadzanie do kształcenia metod eksperymentalnych. 10. Umożliwienie uczniom wizyt w instytucjach nauki. 	<p>z fizyki, chemii, biologii, geografii i matematyki na poziomie podstawowym i rozszerzonym (źródło OKE-2019). Niskie wyniki nie pozwalają uczniom podejmować studiów na medycynie i kierunkach medycznych oraz odnosić sukcesów na kierunkach politechnicznych.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Niska motywacja uczniów i brak poczucia odpowiedzialności za własną edukację. 3. Brak możliwości wyjazdów uczniów do instytucji nauki. <p>Potrzeby:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Organizowanie dodatkowych zajęć na rzecz kształtowania i rozwijania kompetencji kluczowych w zakresie nauk matematyczno-przyrodniczych, języków obcych. 2. Organizacja zajęć kształtujących postawy i umiejętności niezbędne na rynku pracy w zakresie kreatywności, innowacyjności i pracy zespołowej. 3. Organizacja zajęć opartych na metodzie eksperymentu. 4. Organizacja wyjazdów do instytucji nauki. 5. Wzmocnienie współpracy z rodzicami ucznia.
DIAGNOZA W ZAKRESIE PRACY Z UCZNIEM UZDOLNIONYM	
<p style="text-align: center;">Działania priorytetowe:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Indywidualny rozwój potencjału intelektualnego ucznia. 2. Indywidualne kształcenie umożliwiające uczniom osiągnięcie wysokich wyników na egzaminach maturalnych w zakresie rozszerzonym. 3. Wprowadzanie do kształcenia metod eksperymentalnych. 4. Rozwijanie i poszerzanie wiadomości zdobytych na lekcjach. 5. Rozwijanie zainteresowań i pasji uczniów. 6. Indywidualizowanie pracy dydaktycznej pod 	<p style="text-align: center;">Potrzeby / problemy:</p> <p>Problemy:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Brak możliwości finansowych organizacji dodatkowych zajęć dla uczniów szczególnie uzdolnionych. 2. Uczniowie szczególnie uzdolnieni nie kształcą się na poziomie, który umożliwia im ich potencjał intelektualny. 3. Rozwój kompetencji uczniów odbywa się w zbyt wolnym tempie. 4. Uczniowie szczególnie uzdolnieni osiągają niższe wyniki na egzaminach maturalnych w zakresie

<p>kątem zainteresowań i możliwości ucznia.</p> <p>7. Kształtowanie postaw społecznych.</p> <p>8. Przygotowanie do konkursów i olimpiad.</p> <p>9. Pomoc w wyborze dalszej ścieżki kształcenia (doradztwo zawodowe).</p> <p>10. Przygotowanie ucznia do funkcjonowania na rynku pracy, wyposażenie ucznia w kompetencje z zakresu kreatywności, innowacyjności i pracy zespołowej.</p> <p>11. Umożliwienie uczniom wizyt w instytucjach nauki i kultury.</p>	<p>rozszerzonym, niż pozwala im na to ich potencjał.</p> <p>Potrzeby:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Organizowanie dodatkowych zajęć dla uczniów szczególnie uzdolnionych według potrzeb diagnozowanych przez wychowawcę i nauczycieli przedmiotu. 2. Organizowanie dodatkowych zajęć opartych na metodzie eksperymentu. 3. Organizacja wyjazdów do instytucji nauki. 4. Wzmocnienie współpracy z rodzicami ucznia.
--	--

OPIEKA PEDAGOGICZNO-PSYCHOLOGICZNA

<p style="text-align: center;">Działania priorytetowe:</p>	<p style="text-align: center;">Potrzeby/problemy:</p>
<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapewnienie uczniom i rodzicom pomocy psychologiczno-pedagogicznej. 2. Pomoc uczniom i rodzicom w rozwiązywaniu problemów. 3. Współpraca z instytucjami zajmującymi się pomocą uczniom (poradnie, terapeuci, psychologowie itp.) 4. Udzielanie dodatkowej pomocy uczniom zdolnym lub mającym słabe wyniki w nauce w formie zajęć dodatkowych, rozwijających uzdolnienia bądź dydaktyczno-wyrównawczych. 5. Podniesienie jakości współpracy z rodzicami uczniów. 	<p>Problemy:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Dodatkowe zajęcia w ramach udzielanej pomocy psychologiczno – pedagogicznej są prowadzone w niewystarczającej ilości godzin. 2. Indywidualizacja pracy z uczniem zdolnym jest prowadzona tylko w ramach zadań dodatkowych nauczycieli. <p>Potrzeby:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Objęcie wsparciem, pomocą psychologiczno-pedagogiczną uczniów ze specyficznymi trudnościami w nauce oraz niepełnosprawnością w formie zajęć dodatkowych kształtujących i rozwijających kompetencje kluczowe. 2. Objęcie wsparciem, pomocą psychologiczno-pedagogiczną uczniów mających problemy w nauce w formie zajęć dodatkowych kształtujących i rozwijających kompetencje kluczowe. 3. Objęcie wsparciem, pomocą psychologiczno-pedagogiczną uczniów zdolnych w formie zajęć dodatkowych kształtujących i rozwijających kompetencje kluczowe.

DORADZTWO EDUKACYJNO-ZAWODOWE

<p style="text-align: center;">Działania priorytetowe:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Realizacja Wewnątrzszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego. 2. Zapewnienie uczniom dostępu do rzetelnej informacji edukacyjnej i zawodowej. 3. Pomoc uczniom i ich rodzicom w planowaniu kariery edukacyjno-zawodowej. 4. Rozwijanie współpracy z instytucjami i organizacjami podejmującymi działania z zakresu doradztwa zawodowego. 5. Podejmowanie współpracy z instytucjami, pracodawcami, zakładami pracy (staże dla uczniów). 6. Rozwijanie współpracy z uczelniami wyższymi.	<p>Problemy:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Brak doradcy zawodowego zatrudnionego w szkole- doradztwo realizowane częściowo w ramach lekcji wychowawczych oraz doraźnie przez pedagoga szkolnego. 2. Mała ilość materiałów wspomagających skierowanych do uczniów. 3. Brak etatu doradcy zawodowego. 4. Prowadzenie zajęć z zakresu doradztwa zawodowego przez wychowawców bez odpowiedniego przygotowania merytorycznego. 5. Brak możliwości indywidualnych spotkań uczniów z doradcą zawodowym. <p>Potrzeby:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Objęcie doradztwem edukacyjno-zawodowym uczniów przed podjęciem decyzji o wyborze dalszego kierunku kształcenia. 2. Możliwość ustalenia profilu zawodowego i preferencji zawodowych dla ucznia objętego wsparciem. 3. Zwiększenie ilości narzędzi z zakresu doradztwa zawodowego (testy preferencji i predyspozycji zawodowych, programy multimedialne, itp.) 4. Stworzenie możliwości kontaktów uczniów z doradcą zawodowym i ustalenia indywidualnych predyspozycji oraz ścieżki kształcenia.
--	---

DZIAŁALNOŚĆ SEKTORA SPOŁECZNEGO, W TYM INTEGRACJA/ROZWÓJ SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO

Lokalna aktywność społeczna jest jednym z fundamentalnych czynników stymulujących rozwój społeczno-gospodarczy regionu. Jednym z przejawów idei społeczeństwa obywatelskiego jest tworzenie i rozwój działalności różnego typu instytucji, organizacji, związków i stowarzyszeń, niezależnych od państwa, umożliwiających samodoskonalenie się obywateli. Organizacje pozarządowe wnoszą olbrzymi wkład w demokratyzację społeczeństwa obywatelskiego. Systematyczny wzrost ilości organizacji na terenie miasta Chełmna jest rezultatem postępującego zwiększenia świadomości społecznej, eskalacji zaufania obywatelskiego w zakresie zrzeszania się osób realizujących wspólne cele, czy też rozwijania swoich zainteresowań. Pozytywne oddziaływanie na zaistniały

stan rzeczy ma także szereg regulacji prawnych pogłębiających i ułatwiających współpracę administracji z sektorem pozarządowym, jak również możliwość pozyskiwania zewnętrznych źródeł finansowania działań statutowych, których organizacje pozarządowe nie mogłyby realizować z własnych środków. Na dzień 31-12-2020 r., funkcjonuje 75 podmiotów zaliczanych do sektora pozarządowego. Społeczność Gminy Miasta Chełmna należy do aktywnych. Na terenie Chełmna działają liczne organizacje pozarządowe

Coroczna współpraca z organizacjami pozarządowymi regulowana jest w ramach Programu Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi gminy miasta Chełmna na dany rok. Współpraca z Organizacjami Pozarządowymi Gminy Miasta Chełmna polega na: §budowaniu i umacnianiu partnerstwa pomiędzy samorządem i organizacjami pozarządowymi, a także stworzenie optymalnych warunków zaspokajania zbiorowych potrzeb mieszkańców i wspieranie ich aktywności; §aktywizowaniu organizacji pozarządowych i społeczności lokalnej, w kreowaniu polityki społecznej, w realizacji zadań publicznych; §wzmocnieniu potencjału organizacji pozarządowych, zapewnienie równości szans w realizacji zadań publicznych; §budowaniu współpracy z organizacjami pozarządowymi na zasadzie partnerstwa §integracji podmiotów realizujących zadania publiczne; promocji działalności organizacji pozarządowych; §poprawie jakości życia mieszkańców poprzez pełniejsze zaspokojenie potrzeb społecznych; §zapewnienie efektywniejszego wykonania zadań publicznych. Wzajemna współpraca dotyczy wielu dziedzin między innymi: kultury fizycznej i sportu, przeciwdziałania patologiom społecznym, integracji europejskiej, kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i tradycji, ochrony i promocji zdrowia, ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego czy działań na rzecz osób niepełnosprawnych. Współpraca podejmowana jest głównie w formie zlecenia organizacjom pozarządowym realizacji zadań publicznych, wzajemnego informowania się o planowanych kierunkach działalności, konsultowania projektów aktów normatywnych w dziedzinach dotyczących działalności statutowej organizacji pozarządowych oraz tworzenia wspólnych zespołów o charakterze doradczym i inicjatywnym.

W celu pomocy organizacjom pozarządowym w Chełmnie powstał Inkubator Organizacji Pozarządowych (G36), które m.in. wspiera merytorycznie i administracyjnie sektor pozarządowy, a także udostępnia mu sprzęt i pomieszczenia oraz aktywuje i integruje środowisko.

Niska aktywność młodzieży była zauważalna podczas konsultacji społecznych dotyczących przygotowywania nowej LSR. W związku z powyższym istnieje potrzeba wzbudzania wrażliwości społecznej młodych osób w ramach LSR, dzięki której osoby młode będą interesowały się życiem lokalnej społeczności i chętniej się w nie angażowały. Wzbudzanie wrażliwości społecznej przyczyni się także do zmniejszenia przemocy wśród dzieci i młodzieży.

WNIOSKI KOŃCOWE

Seniorzy:

Zmieniająca się struktura i funkcje współczesnej rodziny nie sprzyjają kształtowaniu się warunków do sprawowania opieki nad sędziwym członkiem rodziny. Coraz częściej osoby starsze tworzą jednoosobowe gospodarstwa domowe, a gdy osoby te mieszkają razem z dziećmi to właśnie ich świadczenie emerytalne niejednokrotnie stanowią źródło pewnego i stałego dochodu rodziny wielopokoleniowej. W powszechnej opinii starość postrzegana jest jako okres całkowitej degradacji, izolacji, samotności, braku czasu i życzliwości, niedołęstwa, odczuwalnych dolegliwości somatycznych, postępującego uzależnienia od otoczenia, beznadziejnego i ponurego czekania na śmierć. Analizując

sytuację osób starszych dostrzegamy dwa aspekty: osoby starsze, niesamodzielne, wymagające pomocy i opieki oraz seniorzy samodzielni, aktywni, z potencjałem i chęcią do aktywizacji społecznej. Wśród tej pierwszej grupy najczęściej sygnalizowanym problemem jest pogarszający się stan zdrowia, niepełnosprawność, brak opieki ze strony bliskich oraz trudna sytuacja materialna. Wpływ na niekorzystny stan zdrowia Polaków mają trudne warunki życia, niewystarczająca dostępność w zakresie opieki zdrowotnej, warunki środowiskowe, a także brak dbałości o własne zdrowie, a w ostatnim czasie stan epidemii. W ramach pomocy środowiskowej osobom samotnym, starszym, niepełnosprawnym, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób. MOPS zatrudnia opiekunki, które świadczą usługi w miejscu zamieszkania osób potrzebujących wsparcia. Opiekunki udzielają wsparcia w zakresie zapewnienia opieki pielęgnacyjnej i higienicznej osobom starszym, pomocy w zaspakajaniu podstawowych potrzeb dnia codziennego, takich jak pomoc w przygotowaniu posiłków, w sprzątanym mieszkania, kontaktach z lekarzem rodzinnym – umawianiu wizyt, wykupywanie leków, w załatwianiu spraw urzędowych. Usługi świadczone przez opiekunki przyczyniają się do utrzymania odpowiedniego poziomu życia osób starszych, w dłuższej perspektywie przyczyniają się do opóźnienia momentu umieszczenia osób starszych w placówkach całodobowej opieki. Drugą dużą grupę stanowią aktywni seniorzy. To osoby włączające się w licznie działające na terenie Chełmna miejsca spotkań dla seniorów, kluby seniorów, Uniwersytet Trzeciego Wieku, realizując projekty w zakresie aktywności społecznej. Jednakże zgłaszają potrzebę zwiększenia dostępności architektonicznej budynków i obiektów użyteczności publicznej, rozwoju transportu publicznego, rozwoju mieszkalnictwa dostępnego dla osób starszych, oczekują tworzenia warunków do wzrostu partycypacji społecznej, rozszerzenia oferty kulturalno-sportowej dla seniorów, wzrostu usług opiekuńczych i większej dostępności do opieki zdrowotnej, w tym profilaktyki zdrowotnej. Osoby te sygnalizują również obawę co do przyszłości oraz stopniowej utraty samodzielności, która szczególnie dla osób samotnych jest realnym wyzwaniem przyszłości.

Opieka nad osobami starszymi wymagającymi wsparcia ze względu na wiek i stan zdrowia w miejscu zamieszkania. Zauważalny proces starzenia się społeczeństwa miasta Chełmna powoduje konieczność zapewnienia opieki osobom w wieku poprodukcyjnym, które są jej pozbawione ze strony rodziny lub gdy rodzina sama nie jest w stanie zapewnić jej w wymaganym zakresie. Dlatego niezwykle ważnym staje się wzmocnienie środowiskowych form wsparcia dla grupy mieszkańców, poprzez kompleksowe usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania tych osób. Z uwagi na zauważalny proces starzenia się społeczeństwa, pomimo nieznacznego spadku w roku 2020 liczby osób kierowanych do domów pomocy społecznej, należy spodziewać się pogłębiania tego procesu a tym samym zwiększenia kosztów przekazywanych na ten cel przez gminę. Z praktyki Ośrodka wynika, iż problem zapewnienia opieki w miejscu zamieszkania dla osób niesamodzielnych jest coraz częściej zgłaszany przez mieszkańców. Dlatego też istnieje potrzeba utrzymania i poszerzania tej formy pomocy lub alternatywnych, np. w formie mieszkań wspomaganych, wsparcia asystenta osoby niepełnosprawnej. Ważne jest aby poszerzać infrastrukturę pomocy społecznej poprzez zwiększenie dostępności do usług opiekuńczych i zdrowotnych w tym rozwój usług teleopieki. 3. Rozwój instytucjonalnego wsparcia dla seniorów w formie klubów seniora. Zwiększający się odsetek grupy mieszkańców w wieku poprodukcyjnym oznaczać może dla samorządu, iż znaczna część dochodów gminy będzie musiała być kierowana na zapewnienie odpowiednich warunków życia osobom w starszym wieku. Tak więc oczekiwania mieszkańców gminy będą inne niż obecne, a dotyczyć będą zabezpieczenia szerokiego katalogu usług socjalnych między innymi: klubów seniora. Dlatego działania dotychczas kierowane przez samorząd do osób starszych

ukierunkowane są przede wszystkim na aktywizację społeczną seniorów. Od kilku lat w mieście stwarza się możliwości sprzyjające organizacji spotkań dla seniorów w formie klubów seniora, uniwersytetu trzeciego wieku i należy utrzymywać te formy wsparcia aktywności seniorów. 4 Zwiększanie oferty pomocowej dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez realizację projektów socjalnych, programów ministerialnych, projektów unijnych. Wielopropblematowość rodzin korzystających ze wsparcia Ośrodka Pomocy Społecznej wskazuje na potrzebę organizacji pomocy w wielu płaszczyznach. Dlatego istotne jest podjęcie działań, które będą miały na celu przerwanie procesu wykluczenia społecznego określonej grupy społecznej mieszkańców gminy. Podejmowane działania winny uwzględniać potrzeby w zakresie poprawy ich sytuacji socjalno - bytowej, z uwzględnieniem dostępności do specjalistów w celu uzyskania profesjonalnego wsparcia (psychiatra dziecięcy, psycholog, terapia rodzinna) a także aktywizację zawodową osób bezrobotnych. 5. Rozwój infrastruktury gminy, poprzez zwiększenie dostępności do mieszkań komunalnych. Podejmowanie dalszych działań dających możliwość realizacji przedsięwzięć służących zaspokojeniu w dalszym ciągu dużych potrzeb mieszkaniowych mieszkańców Chełmna.

DZIEDZICTWO KULTUROWE/ZABYTKI

Chełmno to miasto malowniczo położone nad Wisłą, na dziewięciu wzgórzach Wysoczyzny Chełmińskiej, w centralnej części Województwa Kujawsko-Pomorskiego przy drodze krajowej nr 91. To stolica historycznej Ziemi Chełmińskiej. Jest obok Torunia, najważniejszym ośrodkiem turystycznym regionu.

Na podstawie posiadanych walorów i dziedzictwa kulturowego miasto Chełmno zbudowało dwie silne marki: Chełmno – miasto zakochanych®, w oparciu o relikwie św. Walentego, kult Świętego Walentego i „Walentynki Chełmińskie” oraz Chełmno - miasto zabytków promując tym samym średniowieczne zabytki, historię i chełmińskie tradycje. Dzięki promocji jaką prowadzimy „Chełmno – miasto zakochanych” stało się obecnie główną i rozpoznawalną marką wśród turystów, i która wyróżnia nas wśród miast posiadających zabytki gotyckie.

Znaczenie Chełmna wynikające z otrzymanych w 2008 roku wyróżnień za „Chełmno – miasto zakochanych®” jak Certyfikat Polskiej Organizacji Turystycznej „Najlepszy Produkt Turystyczny Polski i certyfikat „Najlepszy Produkt Turystyczny Województwa Kujawsko-Pomorskiego”, a także Certyfikat Internautów w konkursie Polskiej Organizacji Turystycznej „Najlepszy Produkt Turystyczny Polski” w 2019 roku oraz certyfikat „Najlepszy produkt turystyczny Województwa Kujawsko-Pomorskiego” w 2018 roku dla Perspektywy – 9 Hills Festiwal powoduje zwiększenie zainteresowania i przyciąganie corocznie do Chełmna coraz więcej turystów, media, biura podróży i touroperatorów z różnych krajów m.in. Niemiec, Wielkiej Brytanii, Włoch, USA czy Japonii. Dobrym przykładem jest Chełmna za jeden z 7 Nowych Cudów Polski w konkursie ogłoszonym przez redakcję National Geographic Polska uznane zostało w 2015 roku.

Dzięki promocji jaką prowadzi miasto pod hasłem „Chełmno – miasto zakochanych”, jak również inne organizacje z nami współpracujące, stało się obecnie główną i rozpoznawalną marką turystyczną, i która wyróżnia nas wśród miast posiadających zabytki gotyckie. Dzięki organizacji Perspektywy – 9 Hills Festiwal Chełmno staje się znane jako „miasto sztuki”.

Działania promocyjne w tych dwóch obszarach są i powinny być dalej realizowane zarówno przez Urząd Miasta Chełmna jak i organizacje NGO.

Dla Chełmna jako obszaru atrakcyjnego turystycznie ważne dla jego rozwoju są działania mające na celu poszerzenie oferty turystycznej i podnoszenie jego atrakcyjności na bazie już istniejących walorów przyrodniczo-kulturowych, jak i tworzenie nowych produktów turystycznych, wpisujących się w założenia tworzonych w województwie kujawsko-pomorskim dokumentach strategicznych np. Strategii produktów turystycznych województwa kujawsko-pomorskiego” czy Strategii marki Dolina Dolnej Wisły.

Dostępność

Dostępność, zgodnie z ustawą o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2019 r., poz. 1696) gwarantuje mieszkańcom ze szczególnymi potrzebami, którzy są narażeni na marginalizację lub dyskryminację m.in. ze względu na niepełnosprawność lub obniżony poziom sprawności z powodu wieku czy choroby dostęp pod kątem architektonicznym, cyfrowym i informacyjno-komunikacyjnym. Na podstawie Raportu o stanie zapewnienia dostępności podmiotu publicznego Urzędu Miasta Chełmna dostępność architektoniczna budynków użyteczności publicznej spełnia jej wymogi w zakresie obsługi interesantów. Gorzej zweryfikowana jest dostępność cyfrowa – większość stron internetowych w prowadzonych przez podmioty publiczne jest „Częściowo zgodna”. W zakresie dostępności informacyjno-cyfrowej Urząd Miasta Chełmna nie zapewnia kontakt interesantów ze specjalnymi potrzebami z odpowiednimi specjalistami i środkami technicznymi (np. tłumacz migowy, tekst odczytywany maszynowo, pętle indukcyjne). W przypadku modernizacji urzędzeń, stron www czy też aplikacji zwraca się uwagę, aby były one dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Dostęp do usług społecznych. Główne natężenie wsparcia kierowane powinno być do: dorosłych osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów, seniorów i osób samotnych, osób biernych i o niskim dochodzie (w dużym stopniu kobiety), dzieci i młodzieży szkolnej. Cytując wyniki diagnozy: „Zasoby te (miejskie) oceniane są jako adekwatne do potrzeb – są właściwie dobierane do potrzeb, ale ich rozproszenie i sposób świadczenia (patrz wyżej) powoduje, że mimo ich obecności w ofercie usług dla mieszkańców, mogą okazać się niedostępne dla nich w odpowiednim stopniu.” Tą tezę potwierdzają również ankietowani przez LGD.

Zgodnie z Ustawą o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz.U. z 2019 r., poz. 1696) gwarantuje mieszkańcom o szczególnych potrzebach dostęp pod kontem architektonicznym, cyfrowym i informacyjno-komunikacyjnym. Na podstawie Raportu o stanie zapewniania dostępności podmiotu publicznego umieszczonego na stronie internetowej Urzędu Miasta Chełmno (stan na 01.01.2021 r.) dostępność architektoniczna budynków użyteczności publicznej spełnia wymogi w zakresie obsługi interesantów, budynki są wyposażone w schodołaz, w budynkach znajdują się rozwiązania architektoniczne, środki techniczne lub zainstalowane urządzenia, które umożliwiają dostęp do wszystkich pomieszczeń, do budynków można wejść w towarzystwie psa asystującego. Gorzej wygląda jednak dostępność cyfrowa stron internetowych – strona internetowa są tylko częściowo zgodna z wytycznymi. W zakresie dostępności informacyjno-komunikacyjnej można skorzystać z kontaktu telefonicznego, korespondencyjnego oraz faksu. Brak możliwości skorzystania z pomocy tłumacza języka migowego czy tłumacza-przewodnika. Brak możliwości skorzystania z alternatywnych form komunikacji (np. przez wsparcie innej osoby czy nowoczesne technologie). Wszystkie te przeciwności utrudniają znacznie skorzystanie z oferty urzędu przez osoby ze specjalnymi potrzebami, na co wskazują mieszkańcy również podczas konsultacji społecznych przygotowujących do stworzenia LSR.

Innowacyjne elementy w kontekście lokalnym

Z uwagi na jednofunduszowość LSR, innowacje rozumiane są jako innowacje społeczne oznaczające działania zmierzające do zmiany w zachowaniu poprzez wprowadzenie nowych wartości, pomysłów, projektów działania, które umożliwiają odmienne rozwiązywanie problemów społecznych oraz przynoszą pozytywne rezultaty w funkcjonowaniu jednostek i grup społecznych. Pod uwagę brane będą: innowacje o charakterze procesowym, usługowym i marketingowym wpływające na zmiany sposobu oddziaływania wobec grup społecznych.

Metodę lub technikę zaplanowaną w projekcie można określić jako innowacyjną, jeśli przewiduje się wykorzystanie nowych lub znacząco ulepszonych metod i/lub technik pracy z lokalną społecznością:

- podejmowanie działań odpowiadających na wyzwania charakterystyczne dla danej społeczności (osiedla, ulice, grupy, etc.);
- nieszablonowe narzędzia aktywizacji;
- uwzględnienie współpracy międzysektorowej;
- unikanie standardowych, utartych schematów diagnozowania i rozwiązywania problemów społecznych.

Innowacyjność w kryteriach wyboru będzie premiowana dodatkowymi punktami w przypadku, gdy projekt wnosi innowacje na poziomie Wnioskodawcy. Ocena innowacyjności operacji koncentrowała się będzie na adekwatności proponowanych rozwiązań względem diagnozy, jakości stosowanych form aktywizacji społecznej, formuły działań, w tym ich realizacji we współpracy z innymi środowiskami i podmiotami oraz w formach i na zasadach nieszablonowych. Projekty nie przewidujące innowacyjności nie otrzymają punktów za to kryterium.

Innowacyjność przy realizacji grantów zostanie ograniczona do zakresu niezakłócającego demarkacji pomiędzy programem krajowym i regionalnym.

Współpraca z lokalną społecznością na etapie wdrażania LSR

Realizując nową LSR, LGD będzie realizowała plan komunikacji zaprojektowany na poszczególne lata zgodny ze standardem minimum do planu komunikacji z lokalną społecznością dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

Celem komunikacji z lokalną społecznością jest budowanie i podtrzymywanie pozytywnego wizerunku LGD i LSR, informowanie potencjalnych beneficjentów o możliwościach pozyskiwania środków w ramach LSR, włączanie społeczności lokalnej w realizację LSR, upowszechnianie aktywnej integracji i aktywizacji społeczności lokalnej, informowanie o stanie realizacji LSR, a także pozyskiwanie informacji zwrotnej od lokalnej społeczności na temat skuteczności środków przekazu i działań komunikacyjnych oraz kierunkach realizacji LSR i skuteczności udzielanego wsparcia. LGD będzie starała się angażować dotychczas biernych interesariuszy i podtrzymywać współpracę z dotychczasowymi partnerami zarówno z obszaru realizacji LSR, jak i organizacjami spoza tego obszaru (LGD należy do wojewódzkiej sieci LGD oraz współpracuje z OWES w Toruniu). Corocznie Stowarzyszenie będzie prowadzić działania aktywizująco-integrujące organizując otwarte eventy (np. pikniki, festyny oraz cykliczną imprezę „Rozbudzeni-Rozmarzeni”) dla mieszkańców miasta oraz angażować się w eventy organizowane przez partnerów wewnętrznych i zewnętrznych. W wyniku tych wydarzeń LGD będzie wzmacniała więzi społeczne mieszkańców, zwiększała swoją rozpoznawalność w mieście oraz miała możliwość dotarcia do nowych osób i organizacji. Będą organizowane też otwarte spotkania informacyjno-konsultacyjne m.in. dla mieszkańców w celu ogłoszenia rocznego harmonogramu konkursów, otwarte spotkania edukacyjne dot. pisania wniosków grantowych oraz spotkania mające na celu wymianę doświadczeń. LGD planuje również promocję partnerstwa

poprzez stwarzanie organizacjom warunków (np. podczas organizowanych szkoleń) do poznawania się, wymiany kontaktów i tworzenia wspólnych projektów. Ze względu na znajomość potencjałów i potrzeb wielu podmiotów z różnych sektorów funkcjonujących na terenie miasta LGD posiada także możliwość bezpośredniego kojarzenia partnerów np. grup nieformalnych z chcącymi ich wesprzeć podmiotami. Stworzenie Bazy Partnerów LGD Chełmno umożliwi pracownikom biura i/lub członkom LGD wyszukiwanie organizacji, które potencjalnie mogłyby ze sobą współpracować, informowanie ich o tym i w razie potrzeby pomoc w organizacji spotkania. Dzięki Bazie LGD będzie na bieżąco śledziła aktualne potrzeby i pomysły organizacji działających na terenie realizacji LSR oraz kontrolowała czy założenia LSR są aktualne. LGD posiada duże doświadczenie w realizacji różnego rodzaju operacji, więc jej członkowie lub pracownicy dopełnią wszelkich starań, aby organizacje, którym LGD przyzna grant, miały w pracownikach biura i członkach LGD oparcie merytoryczne i mogły zgłaszać się po pomoc w przypadku problemów z realizacją projektów. Nieformalną formą zacieśniania współpracy między stronami samorządową, społeczną i gospodarczą stały się spotkania „Nasze Piątki” (do 2018 r.) oraz wspólna organizacja wszelkiego rodzaju małych inicjatyw, która od 2021 roku przerodziła się w cyklicznie organizowaną wspólnie dużą inicjatywę animującą lokalne społeczeństwo pt. “Rozbudzeni-Rozmarzeni”. Te działania stworzyły okazję do lepszego poznania się partnerów, budowania wzajemnego zaufania i szacunku, a także wypracowywania dobrych praktyk współpracy.

Grupa zrealizowała szereg działań na obszarze LSR. Działania te przyczyniły się do wzmocnienia kapitału społecznego, pozwoliły podjąć działania promujące LGD, miały realny wpływ na zmianę sposobu życia wielu osób oraz na poprawę jakości życia na obszarze objętym LSR. Od początku swojego istnienia grupa włączała się w wiele działań na rzecz animacji, aktywizacji, integracji oraz poprawy jakości życia mieszkańców. Poza operacjami grantowymi oraz KBiA LGD Chełmno włączało się średnio raz w miesiącu w inicjatywy na terenie miasta Chełmna (WOŚP, Walentynki, Dzień Downa, Miesiąc Autyzmu, Dzień Flagi, Zakończenie roku szkolnego, Biegi Szmeltera, Festiwal 9hills, Dzień Profilaktyki w SOSW w Chełmnie, Mikołajki, akcje charytatywne).

Bardzo ciekawymi i innowacyjnymi działaniami były:

- ➔ spotkania „Nasze Piątki” (do 2017 r.),
- ➔ wspólna inicjatywa „Dom Strachu – 2 edycje” (2018 r.) zrealizowana z Nieformalną Grupą Feniks, która zawiązała się przy LGD Chełmno,
- ➔ casting dla dzieci do klipu oraz realizacja klipu promującego LSR i LGD Chełmno (2018 r.),
- ➔ kabaret dla seniorów (2018 r.) z Nieformalną Grupą Feniks,
- ➔ cykliczna impreza „Rozbudzeni-Rozmarzeni” (od 2021 r.),
- ➔ działania ekologicznie wśród dzieci – przekazanie karmników dla szkół podstawowych (w 2021 r.),
- ➔ realizacja klipów podsumowujących projekty (wspólnie z Grantobiorcami), promujące LSR, LGD,
- ➔ współpraca z partnerem zagranicznym (Norwegia) przy nagraniu klipu z dziećmi polonijnymi z 26 krajów – wspólne kolędowanie, klip o ekologii z USA i Norwegią.

Istotna w podtrzymywaniu zaangażowania lokalnej społeczności jest też jawność informacji pomiędzy LGD, a jej partnerami oraz wszystkimi podmiotami i osobami zainteresowanymi działalnością LGD. Mając na uwadze potrzebę poczucie sensu udziału np. w konsultacjach, ankietach itp. działaniach u partnerów Stowarzyszenia założono informowanie ich o wszystkich wynikach prowadzonych badań i ich konsekwencjach. Tego typu podsumowania będą zamieszczane na stronie internetowej i koncie Facebook.

Ze względu na fakt, że obecnie jednym z najlepszych narzędzi dotarcia do szerokiej grupy odbiorców są internet i media społecznościowe więc zostaną podjęte działania, zwiększające liczbę wejść na stronę oraz liczbę obserwujących profil LGD m.in. poprzez regularne zamieszczanie informacji dotyczącej bieżącej działalności LGD, opisy projektów wybranych do realizacji i fotorelacji z działań realizowanych w ramach dofinansowanych projektów grantowych, a także rocznych sprawozdań z wdrażania LSR. LGD zacznie wydawać również swojego newslettera.

Pomiar skuteczności opisanych narzędzi komunikacji będzie odbywał się poprzez monitorowanie m.in. wyników osiąganych w mediach społecznościowych, wejść na stronę internetową LGD, natomiast pomiar efektywności na podstawie m.in. liczby osób uczestniczących w konsultacjach, warsztatach i innych organizowanych wydarzeniach, liczby osób korzystających z punktu konsultacyjnego. W przypadku kiedy komunikacja okaże się nieskuteczna zostanie powołany zespół roboczy, który przeanalizuje informacje wysyłane przez LGD pod kątem selekcji odbiorców, formułowania komunikatów, doboru kanałów komunikacji, a także przeprowadzi wywiady z przedstawicielami różnych grup społecznych, aby ocenić dlaczego przeprowadzone działania nie przyniosły oczekiwanych efektów oraz wprowadzi program naprawczy zgodny z wynikami przeprowadzonej diagnozy.

Wzmocnienie partnerskiej współpracy członków we wdrażaniu LSR

Kolejnym zadaniem LGD jest wzmocnianie partnerskiej współpracy członków we wdrażaniu LSR, aby ich udział był faktyczny, a nie jedynie deklaracyjny. Większość obecnych członków należy do LGD od początku działalności Stowarzyszenia. Są to osoby i organizacje zaangażowane w tworzenie partnerstwa, które podczas wdrażania obecnej LSR nauczyły się ze sobą współpracować. W celu utrzymania wysokiego zaangażowania członków raz w roku zostanie przeprowadzona ankieta diagnostyczna w celu rozpoznania oczekiwań i problemów związanych z przynależnością do LGD, a następnie jej wyniki zostały przeanalizowane i posłużyły do wypracowania rozwiązań odpowiadających zdiagnozowanym potrzebom. Będą też kontynuowane działania integrujące zespół, gdyż ludzie chętniej współpracują i angażują się w różne czynności, kiedy ich kontakty z partnerami są co najmniej poprawne. Do tego typu działań możemy zaliczyć m.in. zajęcia integracyjne i aktywujące podczas spotkań partnerstwa czy wspomniane wcześniej „Rozbudzeni-Rozmarzeni”. Ponadto zostanie wprowadzona zasada pracy partnerów w zespołach eksperckich w celu wymiany poglądów między członkami oraz poszukiwania wśród nich inicjatyw oddolnych. Powołano 6 zespołów eksperckich dotyczących współpracy przy realizacji stworzenia dokumentu LSR:

- 7) Zespół ekspercki nr 1 – diagnozy, dane statystyczne i wnioski dotyczące dzieci i młodzieży w Chełmnie (Centrum Obsługi Placówek Oświatowych w Chełmnie, szkoły ponadpodstawowe w Chełmnie, NGO skupiające swoje cele i działania wśród dzieci i młodzieży),
- 8) Zespół ekspercki nr 2 – diagnozy, dane statystyczne i wnioski dotyczące problemów społecznych (Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Chełmnie, NGO skupiające swoje cele i działania w obszarze pomocy społecznej, działające na rzecz osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, działające na rzecz osób w kryzysie bezdomności, NGO działające na rzecz osób z niepełnosprawnościami),
- 9) Zespół ekspercki nr 3 – diagnozy, dane statystyczne i wnioski dotyczące seniorów w Chełmnie (Rada Seniorów w Chełmnie, NGO działające na rzecz seniorów),
- 10) Zespół ekspercki nr 4 – diagnozy i dane statystyczne dotyczące rynku pracy (Powiatowy Urząd Pracy w Chełmnie, Urząd Miasta Chełmna),

11) Zespół ekspercki nr 5 – diagnozy, dane statystyczne i wnioski dotyczące zagospodarowania przestrzennego miasta Chełmna, dziedzictwa kulturowego/zabytki i turystyki (materiał i opracowanie: Piotr Murawski, Elżbieta Pawelec),

12) Zespół ekspercki nr 6 – diagnozy, dane statystyczne i wnioski dotyczące roli kobiet w mieście Chełmno.

W podtrzymywaniu faktycznego zaangażowania partnerów ważne jest również określenie konkretnych zadań dla wszystkich członków adekwatnie do ich doświadczeń i wiedzy, aby nikt nie był wykluczony i każdy czuł się potrzebny. *Istotną* rolę w budowaniu skutecznego partnerstwa ma również przekaz oraz jawność i aktualność informacji, w związku z czym powstanie wspólna, najdogodniejsza dla wszystkich członków grupa komunikacyjna (np. grupa smsowa, na messengerze itp.), aby wszyscy otrzymywali te same informacje lub zapytania w tym samym czasie oraz sami mogli wysyłać wiadomości. Takie rozwiązanie zostało wcześniej wdrożone z pozytywnym skutkiem wśród członków Zarządu. Partnerzy muszą widzieć sens swojego zaangażowania więc powinni czerpać z niego korzyści. W związku z tym kryteria wyboru grantobiorców będą w dalszym ciągu przewidywały dodatkowe punkty dla organizacji należących do partnerstwa.

Analiza, w jaki sposób LGD Chełmno może wesprzeć lokalne inicjatywy, uwzględniając wdrażanie pozostałych instrumentów terytorialnych na danym obszarze

LGD będzie wspierać lokalne i ponadlokalne inicjatywy poprzez współpracę z innymi podmiotami, których celem jest wsparcie lokalnego rozwoju w obszarach istotnych z punktu widzenia LSR: działań na rzecz seniorów, dzieci i młodzieży do 24 roku życia oraz kobiet. Do podmiotów tych zaliczyć można w szczególności:

- Lokalne Grupy Działania – współpraca m.in. w zakresie organizowania wizyt studyjnych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego,
- Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej w Toruniu – współpraca w zakresie tworzenia i rozwoju podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych, w których zatrudnienie podejmować mogą osoby młode, kobiety, seniorzy chętni do kontynuowania aktywności zawodowej,
- instytucje rynku pracy i pomocy społecznej, instytucje kultury oraz jednostki samorządu terytorialnego – współpraca w zakresie promocji instrumentu RLKS, rekrutacji beneficjentów, udostępniania infrastruktury na rzecz inicjatyw lokalnych, a także realizacji inicjatyw na rzecz seniorów, ludzi młodych do 24 roku życia, kobiet i innych grup zagrożonych wykluczeniem społecznym realizowanych w ramach innych niż RLKS celów szczegółowych FEKP na lata 2021-2027,
- organizacje pozarządowe i inne podmioty społeczne – współpraca w zakresie realizacji inicjatyw na rzecz seniorów, młodzieży do 24. roku życia, kobiet i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym – realizowanych zarówno w ramach instrumentu RLKS, jak i innych celów szczegółowych FEKP na lata 2021-2027, a także finansowanych ze źródeł takich jak Fundusz Inicjatyw Obywatelskich, Fundusze Norweskie i EOG itp.,
- Strategia Terytorialnego Miejskiego Obszaru Funkcjonowania miasta Chełmna - realizacja działań w zakresie odpowiadającym LSR,
- Gminny Program Rewitalizacji Miasta Chełmna – wspieranie rewitalizacji społecznej poprzez zmianę siedziby LGD Chełmno w Inkubatorze Organizacji Pozarządowych przy ul. Grudziądzkiej 36 (dalej G36) – animowanie obiektu użyteczności społecznej, zachęcanie seniorów, ludzi młodych do 24 roku życia, kobiet i innych grup

zagrożonych wykluczeniem społecznym, grup nieformalnych do korzystania z bezpłatnego obiektu na warsztaty, spotkania, animowanie obiektu i mieszkańców Chełmna,

- w przypadku podjęcia przez lokalny samorząd decyzji o powołaniu Centrum Usług Społecznych, LGD włączy się w katalogowanie oferty dostępnej dla seniorów, kobiet, młodzieży itp. na terenie Chełmna.

W celu kompleksowego wsparcia grup docelowych określonych jako kluczowe dla realizacji LSR, szczególnie istotna wydaje się współpraca z podmiotami, które włączyć się będą w realizację następujących celów szczegółowych programu Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027:

cel Szczegółowy 4(a) poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy, w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży, długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej;

- Cel Szczegółowy 4(g) wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji;
- Cel Szczegółowy 4(k) zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej.

PODSUMOWANIE GRUP I INTWERCENCJI

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy określono następujące grupy docelowe działań LSR, szczególnie istotnych z punktu widzenia realizacji LSR: - wszyscy mieszkańcy Chełmna, w tym dorośli, - seniorzy (osoby pow. 60. roku życia), - dzieci i młodzież do 24. roku życia, - kobiety.

Spośród tych grup, do grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji, należą:

- seniorzy (osoby powyżej 60. roku życia)
- dzieci i młodzież do 24. roku życia
- kobiety.

Podsumowanie potrzeb i potencjałów:

Kobiety

Podsumowanie potrzeb i potencjałów Chełmna w kontekście danych zastanych i przeprowadzonych konsultacji społecznych GRUPA DOCELOWA – **Kobiety**

Potrzeby	Potencjały
- Centrum krótkotrwałej opieki wychowawczej; - Przedszkole dla dzieci ze specjalnymi potrzebami; - Ośrodek rozwoju kobiet; - Kluby kobiet, kluby rodzica; - Warsztaty motywujące, psychologiczne, coaching, kręgi wsparcia dla kobiet; - Działania równościowe i antydyskryminacyjne np.	- Inkubator Organizacji Pozarządowych (G36) jako miejsce spotkań kobiet; - Rosnąca ilość projektów realizowanych przez MOPS, ukierunkowanych na wsparcie opiekunek osób zależnych; - Duża liczba podmiotów gospodarczych; - Poszerzająca się infrastruktura żłobków i przedszkoli.

warsztaty edukacyjne nakierowane na przełamywanie stereotypów związanych z płcią; - Wzmocnienie pozycji kobiet na rynku pracy; - Szkolenia i kursy podnoszące kwalifikacje lub zmieniające kwalifikacje; - Szkolenia osób pracujących z dziećmi w zakresie przełamywania stereotypów płci; - Działania motywacyjne, pokazanie korzyści z edukacji, uczenia się przez całe życie; - Wzrost kwalifikacji.	
--	--

Wsparcie w ramach LSR dla kobiet zostanie skupione na przełamywaniu stereotypów związanych z płcią oraz udzielaniu kobietom wsparcia poprzez dedykowanie projektów grantowych na:

- pomoc kobietom w powrocie i umocnieniu się na rynku pracy;
- tworzenie i wspieranie klubów rodzica;
- szkolenia osób pracujących z dziećmi w zakresie przełamywania stereotypów płci.

Cel 1 Przedsięwzięcie 1.1 z obszaru objętego LSR przed wykluczeniem poprzez wspieranie ich integracji i aktywizacji. W ramach 1.1 jakim jest wspieranie klubów seniora, co w sposób wyczerpujący doprowadzi do realizacji niniejszego celu. Kluby seniora integrują i aktywizują seniorów, wspierają w tworzeniu nowych więzi społecznych, a także poprawiają kondycję psychofizyczną za sprawą oferowanych zajęć.

W ramach przedsięwzięcia realizowane będą projekty grantowe polegające na:

- a) tworzeniu i funkcjonowaniu klubów seniora, które ukierunkowane będą na integrację seniorów, na wspieranie i rozwój ich aktywności, w tym integracja z lokalną społecznością, rodziną, spotkania międzypokoleniowe;
- b) zajęcia aktywizacyjne prowadzone przez uniwersytety trzeciego wieku.

Cel 1 Przedsięwzięcie 1.2 Wsparcie edukacji dzieci i młodzieży z obszaru objętego LSR:

- Rozszerzenie oferty zajęć dodatkowych dla dzieci i młodzieży w ramach edukacyjnych klubów młodzieżowych oraz wsparcie realizacji projektów edukacyjnych, które będzie rozwijało wszechstronne pasje i zainteresowania zgodne ze współczesnymi trendami i oczekiwaniami uczestników zajęć;
- rozwijanie uzdolnień dzieci oraz młodzieży i ukierunkowanych na osiągnięcie konkretnego celu edukacyjnego

W ramach przedsięwzięcia realizowane będą projekty grantowe polegające na:

- a) rozwijaniu umiejętności społecznych i obywatelskich, zwłaszcza uczniów i uczennic zagrożonych wypadnięciem z systemu szkolnego, poprzez utworzenie i wsparcie na rzecz tworzenia i funkcjonowania edukacyjnych klubów młodzieżowych, w ramach których możliwa jest realizacja różnorodnego obszaru tematycznego, uwzględniającego zainteresowania, zdolności, potrzeby oraz predyspozycje dzieci i młodzieży, np. zajęcia filmowe, muzyczne, artystyczne, sportowe, z robotyki, programowania, nt. lokalnej tożsamości i kultury, realizację spotkań, warsztatów i wizyt studyjnych.
- b) rozwijanie uzdolnień dzieci oraz młodzieży i ukierunkowanych na osiągnięcie konkretnego celu edukacyjnego (np. przygotowanie i udział w krajowym lub międzynarodowym konkursie naukowym

przy czym za konkurs naukowy nie będą uznawane konkursy wiedzy np. konkurs wiedzy z języka angielskiego czy konkurs wiedzy o wielkich Polakach).

Odsłonią przed ich odbiorcami wiele kierunków rozwoju wzbudzą zainteresowanie światem i wyposażą w wiedzę którą będą mogli wykorzystać w planowaniu swojej ścieżki edukacyjnej oraz zawodowej. Ponadto w obu przypadkach, zajęcia będą miały charakter grupowy, w konsekwencji czego uczestnicy zajęć będą nawiązywać relacje z rówieśnikami, oraz uczyć się współpracy

W Celu kompleksowej realizacji obu przedsięwzięć będą mogły zostać zaangażowane podmioty reprezentujące wszystkie sektory: szkoły, uczelnie, instytucje kultury, organizacje NGO zajmujące się pracą z dziećmi i młodzieżą, podmioty gospodarcze wpisane przede wszystkim do Sekcji P w PKD oraz podmioty gospodarcze parające się działaniami powszechnie określanymi jako ginące zawody, a wpisane do właściwych sobie Sekcji PKD oraz kluby młodzieżowe. Wszystkie wskazane podmioty będą mogły ze sobą współpracować w zakresie dotarcia do odbiorców, dzielenia się zasobami kadrowymi i lokalowymi w celu realizacji zajęć.

Dla zapewnienia skutecznej realizacji przedsięwzięcia do współpracy zostaną zaproszone organizacje NGO, parafie, podmioty z branży opieki społecznej (zarówno publiczne jak i niepubliczne), które będą mogły tworzyć kluby seniora i razem z innymi organizacjami takimi jak np. publiczne i niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej, MOPS oraz mieszkańcami miasta docierać do seniorów potrzebujących wsparcia. Wymienione wcześniej podmioty oraz dodatkowo instytucje kultury będą dla klubów seniora istotnym partnerem przy tworzeniu i realizacji harmonogramu zajęć. W realizacji tego celu ważna jest też integracja klubów seniora między sobą oraz integracja klubów seniora z lokalnym środowiskiem.

Cel 1 Przedsięwzięcie 1.3 Tworzenie Lokalnych Ośrodków Wiedzy i Edukacji

Lokalne Ośrodek Wiedzy i Edukacji (LOWE) to centra organizowania i animowania edukacji poza formalnej i nieformalnej dla osób dorosłych, uruchomione przy szkole lub placówce systemu oświaty na rzecz aktywizacji edukacyjnej osób dorosłych. W poprzedniej perspektywie finansowej zrealizowano ogólnopolski pilotaż, dzięki któremu przetestowany został model funkcjonowania LOWE. Określa on nową rolę, którą mogą pełnić szkoły (placówki edukacyjne) w aktywizowaniu dorosłych i społeczności lokalnej na rzecz rozwoju umiejętności stanowiących podstawę dla uczenia się przez całe życie. Ośrodki LOWE pozwalają na kontynuację edukacji na różnych poziomach i w różnych dziedzinach, na stawianie i osiąganie celów, na radzenie sobie w różnych sytuacjach. Są to zatem umiejętności uniwersalne ułatwiające poruszanie się na rynku pracy, potrzebne dla rozwoju wspólnot, w tym społeczności lokalnych i dla rozwoju osobistego. Inaczej nazywane są kluczowymi kompetencjami, w skład których wchodzi tzw. umiejętności podstawowe. Jest to szczególnej klasy partnerstwo między gminą, podmiotami gospodarczymi i społecznymi. Przez kilkanaście lat realizowania programów finansowanych z EFS lub funduszy przedakcesyjnych powstało wiele przedsięwzięć o charakterze partnerskim w obszarze promującym aktywizację społeczną i zawodową. Często były to wyłącznie partnerstwa na okres realizacji projektu, a po projekcie więzi partnerskie ulegały rozluźnieniu lub przerwaniu. Co do zasady partnerstwo (w szczególności międzysektorowe) na rynku pracy między podmiotami jest dużą wartością dodaną oraz przyczynia się do efektu synergii i oferowania pełniejszej ścieżki aktywizacji społecznozawodowej. W przedsięwzięciu tym będzie można realizować operacje polegające na inicjowaniu, nawiązywaniu stałej współpracy między różnymi podmiotami działającymi na rzecz tej samej grupy docelowej, proponowaniu ciekawych i efektywnych rozwiązań edukacyjnych na bazie przeprowadzonej

diagnozy. Projekt LOWE będzie trwał 12 miesięcy i skierowany będzie do min. 250 uczestników, i realizowany będzie zgodnie z Modelem funkcjonowania LOWE.

Cel 1 Przedsięwzięcie 1.4 Wspieranie równości szans kobiet i mężczyzn z obszaru objętego LSR. W ramach tego będą: a) Działania wspierające tworzenie i funkcjonowanie klubu rodzica nastawione na przeciwdziałanie stereotypom płci, a także udzielenie wsparcia dorosłym kobietom i mężczyznom, którzy próbują godzić życie rodzinne z zawodowym przełamując stereotypy.

b) Podnoszenia wiedzy i świadomości dotyczącej przełamywania stereotypów oraz przemocy rówieśniczej związanej z płcią wśród osób zajmujących się edukacją i pracą z dziećmi i młodzieżą będzie miało wpływ na nierozpowszechnianie oraz przełamywanie stereotypów w młodszej grupie wiekowej jaką są dzieci i młodzież. Wykwalifikowane w tym zakresie osoby zadbają, aby młode pokolenie wychowywało się w środowisku szanującym równość płci. Dzieci, które nie będą znały stereotypów będą ze zrozumieniem przyjmowały zmiany zachodzące w domu wynikające z operacji pierwszej.

c) Wzmocnienie pozycji kobiet na rynku pracy poprzez działania wspierające rozpoczęcie, utrzymanie lub powrót do zatrudnienia (Aktywizacja i wspieranie kobiet, w tym promowanie inicjatyw na rzecz równowagi między życiem zawodowym a prywatnym; przełamywanie stereotypów związanych z płcią.), które jest kontynuacją przedsięwzięcia pierwszego. Kobiety, które zdecydowały się wyjść poza dotychczas pełnione role skupiające się przede wszystkim wokół domu i rodziny otrzymają wsparcie, które pomoże im poradzić sobie na rynku pracy i umocni je w przekonaniu o podjęciu dobrej decyzji.

W realizację tego celu zostaną zaangażowane podmioty gospodarcze m.in., które przy współpracy ze szkołami oraz innymi podmiotami zajmującymi się pracą z dziećmi będą mogły przeprowadzić szkolenia w zakresie przedsięwzięcia drugiego. W przypadku przedsięwzięć pierwszego i trzeciego powinno dojść do nawiązania współpracy pomiędzy sektorem społecznym oraz gospodarczym, które będą prowadzić zajęcia i udzielać wsparcia beneficjentom projektów. Niezbędna może się też okazać pomoc sektora publicznego w celu udostępnienia miejsc realizacji działań, a także zaangażowanie wszystkich sektorów w działania promocyjne.

Poza 7 głównymi cechami LEADER, czyli: Podejście oddolne, Podejście oparte na obszarze, Lokalne partnerstwo, Zintegrowana strategia wielosektorowa, Budowanie sieci, Innowacyjność, Współpraca, jako wartość dodaną należy wskazać inkluzywny charakter obejmowania wsparciem grup o „Wspólnym mianowniku”. Na podstawie diagnozy, jesteśmy w stanie szczegółowo wskazać główne problemy i potrzeby danej grupy docelowej i w miarę szybko na nie zainterweniować. Dobrym przykładem jest makro problem dotyczący osób młodych, które doświadczając wykluczenia i odizolowania spowodowanego pandemią, bardzo obniżyły swoją samoocенę, w wyniku czego nasiliły się ich problemy psychiczne. Zamiast wprowadzać długoterminowe rozwiązania systemowe, dzięki grantom zaprojektowanym w ramach LSR, wyspecjalizowane podmioty mogą uruchomić pomoc interwencyjną, praktycznie natychmiastową i co więcej bardziej kompleksową, niż tylko jednorazowe działanie. Kolejną cechą jest unikalność partnerstwa obejmującego wszystkie sektory, ale bez wyraźnego wpływu czy dominacji któregośkolwiek z nich. Zapewnienie procedur równego dostępu, kryteriów „zero-jedynkowych”, równych praw głosu w ramach struktur LGD, pozwala na bezstronność i transparentność wyboru operacji. Co więcej sieciowanie dużego partnerstwa, otwarty charakter LGD również sprzyja wymianie doświadczeń, uczeniu się od siebie i rozwoju poszczególnych partnerów. Nie wolno również zapominać o możliwościach wspierania mniejszych czy nowych podmiotów, które

realizując granty zdobywają doświadczenie i umacniają swoją pozycję w obszarze działalności na rzecz społeczności lokalnej. Analizując kolejne cechy LEADER warto zaznaczyć obszarowość, rozumianą szeroko, nie tylko jako terytorium geograficzne, ale przestrzeń spójną kulturowo, gospodarczo i historycznie. Podejście LEADER wymusza wykorzystanie potencjału i zasobów już istniejących na tym obszarze, co pozwala na osiągnięcie realnych efektów. Co więcej, takie zaangażowanie pozytywnie wpływa na samą społeczność, która z jednej strony jest aktywizowana społecznie (jako biorca), a z drugiej strony jest motywowana do dalszego działania (jako dawca). 50 Jest to bezpośredni, oddolny wpływ na „małą ojczyznę”, który może wskazywać kierunek pozytywnej zmiany i być inspiracją do dalszego projektowania strategicznego. LGD uwzględnia możliwość realizacji dodatkowych projektów zgodnych dokumentami strategicznymi województwa oraz Gminy Miasta Chełmna

Wartość dodana podejścia LEADER

- wsparcie grup beneficjentów w sposób odmienny od innych instrumentów wsparcia czego przykładem jest pomoc kobietom w wychodzeniu ze stereotypowych ról społecznych poprzez zapewnienie im wsparcia bezpośredniego np. spotkania z psychologiem oraz pośredniego polegającego na edukowaniu bliskich jej osób w celu wspierania ich w tej zmianie;
- brak dominacji sektora publicznego, przez co zapewnione jest spojrzenie na problemy mieszkańców z różnej perspektywy;
- możliwość partnerskiej współpracy różnych sektorów i grup interesu w celu wdrażania LSR. Korzyści płynące z partnerstw dla LSR to przede wszystkim czerpanie z doświadczeń innych i dzielenie się swoimi doświadczeniami, poszerzanie wiedzy, czerpanie inspiracji i nowych pomysłów, aby dostosować zakres działań do potrzeb beneficjentów i ich najefektywniejszego rozwiązania, a także wzajemne promowanie działań w celu dotarcia do jak największej grupy zdefiniowanych beneficjentów. Zawiązane partnerstwo może być wykorzystywane także do innych wspólnych działań realizowanych poza LSR, a więc jego charakter jest długoterminowy.
- umożliwienie liderom i partnerom lokalnym zdobycie umiejętności i doświadczenia w zakresie prowadzenia projektów, co prowadzi do zwiększenia ich zdolności instytucjonalnych oraz lepszego zarządzania rozwojem obszaru,
- zwiększenie zaangażowania lokalnej społeczności oraz wpływu na kształtowanie swojego otoczenia poprzez aktywne uczestnictwo mieszkańców i partnerów lokalnych w procesie planowania i wdrażania LSR.

Podejście LEADER skupia się na angażowaniu lokalnych społeczności i wykorzystywaniu ich potencjału w procesie planowania i realizacji działań na danym obszarze. Dzięki temu podejściu, społeczność lokalna ma realny wpływ na rozwój swojego regionu, a projekty są tworzone w oparciu o potrzeby i aspiracje mieszkańców. Dzięki angażowaniu lokalnych społeczności w proces planowania i realizacji działań, zwiększa się ich zaangażowanie i aktywność w życiu społecznym. Społeczności stają się bardziej zjednoczone i skłonne do podejmowania inicjatyw na rzecz swojego obszaru. Wzmacniany jest kapitał społeczny poprzez rozwój wzajemnego zaufania, budowanie trwałych relacji, współpracy i gotowości do pomocy pozwalających zwiększać skuteczność podejmowanych przez ludzi działań i prowadzących do ich synergii. Wysoki kapitał społeczny i osiągnięta synergia wpłyną bezpośrednio i pozytywnie na życie jednostek i całych społeczności. Mieszkańcy chętniej będą nawiązywać relacje, staną się dla siebie miłsi, a podmioty działające w mieście bardziej otwarte na mieszkańców i ich potrzeby. Wszystko to małymi

krokami będzie uwalniało drzemiący w ludziach potencjał, gdyż ułatwi realizację działań. Przeprowadzenie „małych rewolucji” we własnej dzielnicy, podejmowanie inicjatyw społecznych czy założenie przedsiębiorstwa stanie się prostsze i przyjemniejsze.

Podejście LEADER pozwala też na tworzenie projektów, które uwzględniają lokalne specyfiki i potrzeby.

Zakresy wsparcia wybrane do realizacji w ramach LSR wynikają z analizy potrzeb i potencjałów obszaru. Ze wszystkich zidentyfikowanych potrzeb wybrano:

- wsparcie edukacji dzieci i młodzieży,
- ochrona seniorów przed wykluczeniem poprzez wspieranie ich integracji i aktywizacji,
- wspieranie równości szans kobiet i mężczyzn,
- edukacja dorosłych.

Wymienione zakresy wsparcia zostały wybrane ze względu na fakt, iż przyniosą w przyszłości pożądane zmiany dla obszaru LSR np. zmniejszenie liczby seniorów zależnych od pomocy rodziny lub podmiotów pomocowych, poprawienie jakości wykształcenia osób młodych, zmniejszenie wpływu stereotypów związanych z płcią na wybory życiowe, a także redukcję zjawisk związanych z przemocą. Wszystkie cztery zakresy dotyczą dużych grup społecznych, których realizacja dodatkowo zaspokoi sygnalizowaną na każdym etapie konsultacji potrzebę jaką jest integracja. Interwencja dwóch pierwszych wymienionych zakresów wsparcia dodatkowo może wpłynąć na wykazujący od kilku lat wzrostowy trend problemów społecznych jakimi są starzenie się społeczeństwa i migracje ludzi młodych z miasta. Ponadto w przypadku wybranych zakresów istnieje możliwość kompleksowego i spójnego rozwiązania zdiagnozowanych problemów poprzez przedsięwzięcia zaplanowane w ramach LSR jak i innych programach planistycznych. Wybrane zakresy są również możliwe do realizacji przez LGD pod względem organizacyjnym i finansowym.

Niniejsza LSR jest strategią monofunduszową, w związku z czym będzie finansowana ze środków EFS+.

Wdrażanie operacji w ramach LSR będzie odbywało się wyłącznie przy wykorzystaniu projektów grantowych realizowanych przez grantobiorców. Jest to jedyna możliwa metoda wdrażania LSR przez miejską LGD. Nabory wniosków w zakresie wszystkich przedsięwzięć będą odbywały się co najmniej raz w roku. Taki sposób wdrażania LSR pozwala zachować ciągłość oferowanego wsparcia i systematyzuje pracę LGD, co zwiększy jej wydajność organizacyjną.

Rozdział V Spójność, komplementarność i synergia

Zadania wdrażane w ramach LSR muszą być zgodne z prawem krajowym i unijnym, w tym m.in. z: a) kartą praw podstawowych Unii Europejskiej i Konwencją o prawach osób niepełnosprawnych, b) zasadą równości kobiet i mężczyzn uwzględniając zapisy Wytycznych dotyczących zasad równościowych w funduszach unijnych na lata 2021-2027 odnośnie neutralnego charakteru wobec zasady równości w przypadku wydatków z projektu, c) zasadą niedyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną uwzględniając zapisy Wytycznych dotyczących zasad równościowych w funduszach unijnych na lata 2021-2027 odnośnie neutralnego charakteru wobec zasady równości w przypadku wydatków z

projektu, d) zasadą zrównoważonego rozwoju i zasadą „nie czyn poważnych szkód” (DNSH), e) inicjatywą Nowy Europejski Bauhaus. We wszystkich planowanych i realizowanych przedsięwzięciach zakłada się udział przedstawicieli różnych sektorów w podejmowaniu działań, interwencji ukierunkowanych na osiągnięcie wspólnych celów rozwoju obszaru. Działania wdrażane w ramach LSR będą monitorowane przez LGD zarówno w procesie podejmowania decyzji o wyborze operacji zgodnych z LSR, jak prowadzenia ewaluacji pod kątem osiąganych wskaźników produktów, rezultatów i oddziaływania na rozwój obszaru. W celach oraz przedsięwzięciach ważne jest osiągnięcie jak największych efektów poprzez połączenie wysiłków partnerów z różnych sektorów oraz równoczesne wykorzystanie zasobów przyrodniczych, kulturowych, społecznych i gospodarczych. Rozwój społeczny został ściśle powiązany z rozwojem gospodarczym, standard życia powiązany z jakością życia mieszkańców. Możliwości rozwoju społecznego mieszkańców LGD: dostępu do edukacji, kultury, kultywowania tradycji, rozwijania umiejętności i zainteresowań, są mocno powiązane z możliwościami rozwoju zawodowego i gospodarczego, a tym samym z poziomem życia mieszkańców wsi. Zastosowanie zintegrowanego podejścia do rozwoju obszaru LGD daje realne szanse na rozwiązanie części problemów zgłaszanych przez mieszkańców oraz osiągnięcie wytyczonych celów szczegółowych. LSR zakłada realizację operacji partnerskich (zintegrowanie różnych sektorów) co jest preferowane podczas oceny poszczególnych projektów/operacji w ramach lokalnych kryteriów.

Zgodność LSR z Programem FEdKiP

Cel 1 Rozbudzeni – Rozmarzeni – edukacja, aktywizacja i włączenie społeczne mieszkańców miasta Chełmna; Przedsięwzięcie 1.1 Aktywizacja i włączenie społeczne seniorów jest spójny z Celem szczegółowym 4(L) wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących, w tym dzieci. Oba cele nastawione są na pomoc osobom starszym, które ze względu na stan wiek, stan zdrowia i utratę niektórych życiowych ról zagrożone są wykluczeniem.

Cel 1 Rozbudzeni – Rozmarzeni – edukacja, aktywizacja i włączenie społeczne mieszkańców miasta Chełmna; Przedsięwzięcie 1.2 Wsparcie edukacji dzieci i młodzieży jest spójny z Celem szczegółowym 4(f) wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwienie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Oba cele ukierunkowane są na ułatwienie dostępu do edukacji i zapewnienie kształcenia odpowiadającego aktualnym potrzebom uczniów, społeczeństwa i gospodarki.

Cel 1 Rozbudzeni – Rozmarzeni – edukacja, aktywizacja i włączenie społeczne mieszkańców miasta Chełmna; Przedsięwzięcie 1.3 Aktywizacja edukacyjna osób dorosłych jest spójny z Celem szczegółowym 4(g) wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej. Cel kompatybilny w zakresie uczenia się przez całe życie, głównie w formule pozaszkolnej, wspierającej kompetencje przedsiębiorczości, cyfrowe i dostosowanie swoich kompetencji na rynku pracy.

Cel 1 Rozbudzeni – Rozmarzeni – edukacja, aktywizacja i włączenie społeczne mieszkańców miasta Chełmna;
Przedsięwzięcie 1.4 Wspieranie równości szans kobiet i mężczyzn z obszaru objętego LSR jest spójny z Celem szczegółowym 4(C) wspieranie zrównoważonego pod względem płci uczestnictwa w rynku pracy, równych warunkach pracy oraz lepszej równowagi między życiem zawodowym, a prywatnym, w tym poprzez dostęp do przystępnej cenowo opieki nad dziećmi i osobami wymagającymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Oba cele są kompatybilne w zakresie konieczności pokonania stereotypów związanych z płcią i potrzeby udzielenia wsparcia osobom, które próbują te stereotypy przezwyciężyć.

Zgodność i komplementarność LSR z innymi dokumentami planistycznymi i strategiami

Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+

Strategia wojewódzka określa Chełmno jako miasto średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze – miasto kryzysowe.. Zdiagnozowane potrzeby takie jak pobudzenie rozwoju społecznego oraz zapobieganie starzeniu się społeczeństwa i jego konsekwencjom są najważniejszymi działaniami, które należy podjąć, aby przełamać impas rozwojowy miasta. W związku z tym określone w LSR cele i przedsięwzięcia nastawione są na edukację i rozwój mieszkańców.

Cel 1 Rozbudzeni – Rozmarzeni – edukacja, aktywizacja i włączenie społeczne mieszkańców miasta Chełmna;
Przedsięwzięcie 1.1 Aktywizacja i włączenie społeczne seniorów jest zgodny z celem głównym 2 *Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo*. Oba cele wskazują na potrzebę zapewnienia wysokiej jakości życia osobom starszym poprzez ich aktywizację społeczną, której celem jest zagospodarowanie czasu wolnego seniorów i zapewnianie warunków do pozostawania w zdrowiu psychofizycznym, a jednocześnie zapobieganiu wykluczeniu społecznemu tej grupy. Przedsięwzięcie 1.1 Aktywizacja i włączenie społeczne seniorów jest komplementarne do celu operacyjnego *Aktywność społeczna i rozwój społeczeństwa obywatelskiego*, który określa kierunek rozwoju polegający na aktywizacji seniorów oraz integracji międzypokoleniowej, wynikający z rosnącej skali potrzeb, która przewyższy dotychczasowe możliwości organizacyjne systemu pomocy społecznej i będzie wymagała wprowadzenia nowych modeli funkcjonowania, zmian instytucjonalnych w systemie pomocy społecznej. Zaplanowane do utworzenia kluby seniora będą wsparciem dla wspomnianego systemu, ponieważ zajmą się osobami sprawnymi, nie wymagającymi profesjonalnej opieki i zadbają o jak najdłuższe utrzymanie tej niezależności. Niewątpliwą wartością dodaną wszystkich działań wydłużających niezależność seniorów jest obniżenie kosztów społecznych i ekonomicznych związanych z całodobową opieką zarówno domową ze strony rodziny jak i instytucjonalną.

Cel 1 Rozbudzeni – Rozmarzeni – edukacja, aktywizacja i włączenie społeczne mieszkańców miasta Chełmna;
Przedsięwzięcie 1.2 Wsparcie edukacji dzieci i młodzieży Cel LSR jest zgodny z celem głównym 1 *Skuteczna edukacja* Strategii województwa. Oba cele zakładają kluczową rolę edukacji dzieci i młodzieży w rozwoju obszaru. Na poziomie województwa cel ten będzie realizowany przez cel operacyjny 11 *Podniesienie jakości kształcenia*, który jako kierunki rozwoju wskazuje zapewnienie wysokiej jakości kształcenia na wszystkich etapach edukacji m.in. poprzez organizację zajęć dodatkowych, wsparcie rozwoju zdolnych uczniów, co jest komplementarne z przedsięwzięciem 1.2 LSR. Na terenie miasta stworzenie unikatowej i odpowiadającej na potrzeby osób zainteresowanych oferty zajęć pozalekcyjnych, która będzie skutecznie wspierać rozwój uczestników, poprawiać ich umiejętności, zwiększać wiedzę, rozwijać talenty i integrować. Dzięki temu dzieci i młodzież będą miały możliwość

rozwijania swojego potencjału, zdobywania nowych doświadczeń, co z kolei może przyczynić się do zwiększenia aktywności społecznej i kulturalnej na obszarze LSR oraz poprawy jakości życia mieszkańców.

Cel 1 Rozbudzeni – Rozmarzeni – edukacja, aktywizacja i włączenie społeczne mieszkańców miasta Chełmna; Przedsięwzięcie 1.3 Aktywizacja edukacyjna osób dorosłych jest również zgodny z celem głównym 1 „Skuteczna edukacja” w zakresie wsparcia edukacji pozaformalnej osób dorosłych poprzez wsparcie lokalnych ośrodków wiedzy i edukacji, czyli przedsięwzięcie 1.3 w LSR oraz w zakresie uczenia się i podnoszenia kwalifikacji i kompetencji.

Cel 1 Rozbudzeni – Rozmarzeni – edukacja, aktywizacja i włączenie społeczne mieszkańców miasta Chełmna; Przedsięwzięcie 1.4 Wspieranie równości szans kobiet i mężczyzn z obszaru objętego LSR wpisuje się zarówno w cel 2. Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo, jak i cel 3. Konkurencyjna gospodarka SRW 2030+. Zaplanowane wsparcie rodziny, w tym szczególności kobiet jest działaniem aktywizującym. Aktywizacja społeczeństwa została określona w Strategii województwa jako czynnik wpływający na rozwój regionu. Koncepcja rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego ukazuje także sposób jego funkcjonowania i rozwoju w oparciu o zbiór podstawowych zasad, w tym o zasady horyzontalne. Wspieranie równości szans kobiet i mężczyzn jest jedną z zasad horyzontalnych.

Rozdział VI Cele i wskaźniki

Przedsięwzięcie 1.1 Aktywizacja i włączenie społeczne seniorów

Działania na rzecz integracji seniorów (osób pow. 60 r. ż), pozwalające uchronić tę grupę społeczną przed izolacją i wykluczeniem społecznym.

Cel 1 Przedsięwzięcie 1.1 z obszaru objętego LSR przed wykluczeniem poprzez wspieranie ich integracji i aktywizacji. W ramach 1.1 jakim jest wspieranie klubów seniora, co w sposób wyczerpujący doprowadzi do realizacji niniejszego celu. Kluby seniora integrują i aktywizują seniorów, wspierają w tworzeniu nowych więzi społecznych, a także poprawiają kondycję psychofizyczną za sprawą oferowanych zajęć.

W ramach przedsięwzięcia realizowane będą projekty grantowe polegające na:

- a) tworzeniu i funkcjonowaniu klubów seniora, które ukierunkowane będą na integrację seniorów, na wspieranie i rozwój ich aktywności, w tym integracja z lokalną społecznością, rodziną, spotkania międzypokoleniowe;

Projekty te przyczynić się mają do rozwiązania zdiagnozowanych na etapie tworzenia LSR problemów i potrzeb obszaru: niska liczba działań ukierunkowanych na konkretne grupy odbiorców: seniorów oraz niewystarczające środki finansowe na organizację czasu wolnego dla osób starszych, zagrożenie trwałą marginalizacją, szczególnie na obszarach określonych jako „tracące funkcje społeczno-gospodarcze”.

Forma realizacji: projekty grantowe LGD jest realizatorem projektu grantowego, a grantem jest wsparcie, którego LGD będzie udzielać podmiotom wybranym w drodze konkursu na realizację celów wynikających z projektu grantowego.

LGD ogłasza konkurs, z LGD podpisywana jest umowa.

Główne źródło finansowania: FEDKIP na lata 2021-2027 - priorytet nr 7: Fundusze europejskie na rozwój lokalny.

Forma finansowania: ryczałt.

Wartość dofinansowania kosztów kwalifikowalnych: max. 95% Wkład własny: min. 5%. Wartość projektu grantowego: max. 100.000,00 zł – LGD zastrzega sobie prawo na potrzeby poszczególnych konkursów by te kwoty w ramach programowo określonych kwot minimalnych i maksymalnych ustalać indywidualnie. Każdorazowo dokumentacja konkursowa będzie zawierała warunki, które będą określały m.in. wartość minimalną i maksymalną danego projektu grantowego.

Typ Wnioskodawcy: wszystkie podmioty z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie odrębnych przepisów).

Premiowane projekty: premiowane będą projekty, których **realizacja działań odbywać się będzie w obiektach użyteczności publicznej**. Takimi miejscami są: Chełmiński Inkubator Organizacji Pozarządowych w Chełmnie, sale gimnastyczne, biblioteki, obiekty sportowe, obiekty instytucji kultury np. domów kultury. Obiekt ten znajdować się musi na terenie miasta Chełmna.

Przedsięwzięcie będzie realizowane zgodnie z założeniami określonymi w FEDKIP na lata 2021-2027.

Wskaźniki osiągnięcia planowanych rezultatów dla Przedsięwzięcia 1.1:

- liczba osób, których sytuacja społeczna uległa poprawie po opuszczeniu programu – 46 os.
- liczba objętych wsparciem klubów seniora, gospodarstw opiekuńczych i Uniwersytetów Trzeciego Wieku – 9 szt.

Przedsięwzięcie 1.2 Wsparcie edukacji dzieci i młodzieży

Wsparcie dzieci i młodzieży uczącej się w wieku 06-24 lata poza edukacją formalną.

Cel 1 Przedsięwzięcie 1.2 Wsparcie edukacji dzieci i młodzieży z obszaru objętego LSR:

- Rozszerzenie oferty zajęć dodatkowych dla dzieci i młodzieży w ramach edukacyjnych klubów młodzieżowych oraz wsparcie realizacji projektów edukacyjnych, które będzie rozwijało wszechstronne pasje i zainteresowania zgodne ze współczesnymi trendami i oczekiwaniami uczestników zajęć;

- rozwijanie uzdolnień dzieci oraz młodzieży i ukierunkowanych na osiągnięcie konkretnego celu edukacyjnego

W ramach przedsięwzięcia realizowane będą projekty grantowe polegające na:

- a) rozwijaniu umiejętności społecznych i obywatelskich, zwłaszcza uczniów i uczennic zagrożonych wypadnięciem z systemu szkolnego, poprzez utworzenie i wsparcie na rzecz tworzenia i funkcjonowania edukacyjnych klubów młodzieżowych, w ramach których możliwa jest realizacja różnorodnego obszaru tematycznego, uwzględniającego zainteresowania, zdolności, potrzeby oraz predyspozycje dzieci i młodzieży, np. zajęcia filmowe, muzyczne, artystyczne, sportowe, z robotyki, programowania, nt. lokalnej tożsamości i kultury, realizację spotkań, warsztatów i wizyt studyjnych.

Projekty te przyczynić się mają do rozwiązania zdiagnozowanych na etapie tworzenia LSR problemów i potrzeb obszaru: niska aktywność społeczna, niska liczba regularnie odbywających się działań/zajęć w obiektach użyteczności publicznej typu: Inkubator Organizacji Pozarządowych (G36), miejsca rekreacji, obiekty sportowe, biblioteki, w tym niska liczba działań ukierunkowanych na konkretne grupy odbiorców: dzieci i młodzież; niewystarczające środki finansowe na organizację zadań na rzecz dzieci i młodzieży, zagrożenie trwałą

marginalizacją, szczególnie na obszarach określonych jako „tracące funkcje społeczno-gospodarcze”. Każdy projekt grantowy zakładać musi wsparcie obejmujące co najmniej trzy różne obszary tematyczne.

Forma realizacji: projekty grantowe LGD jest realizatorem projektu grantowego, a grantem jest wsparcie, którego LGD będzie udzielać podmiotom wybranym w drodze konkursu na realizację celów wynikających z projektu grantowego.

LGD ogłasza konkurs, z LGD podpisywana jest umowa.

Główne źródło finansowania: FEDKIP na lata 2021-2027 - priorytet nr 7: Fundusze europejskie na rozwój lokalny.

Forma finansowania: ryczałt.

Wartość dofinansowania kosztów kwalifikowalnych: max. 95% Wkład własny: min. 5%. Wartość projektu grantowego: max. 100.000,00 zł – LGD zastrzega sobie prawo na potrzeby poszczególnych konkursów by te kwoty w ramach programowo określonych kwot minimalnych i maksymalnych ustalać indywidualnie. Każdorazowo dokumentacja konkursowa będzie zawierała warunki, które będą określały m.in. wartość minimalną i maksymalną danego projektu grantowego.

Typ Wnioskodawcy: wszystkie podmioty z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie odrębnych przepisów).

Premiowane projekty: premiowane będą projekty, których **realizacja działań odbywać się będzie w obiektach użyteczności publicznej**. Takimi miejscami są: Chełmiński Inkubator Organizacji Pozarządowych w Chełmnie, sale gimnastyczne, biblioteki, obiekty sportowe, obiekty instytucji kultury np. domów kultury. Obiekt ten znajdować się musi na terenie miasta Chełmna.

Przedsięwzięcie będzie realizowane zgodnie z założeniami określonymi w FEDKIP na lata 2021-2027.

Wskaźniki osiągnięcia planowanych rezultatów dla Przedsięwzięcia 1.2:

- liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu – 90 os.

Przedsięwzięcie 1.3 Aktywizacja edukacyjna osób dorosłych

Cel 1 Przedsięwzięcie 1.3 Tworzenie Lokalnych Ośrodków Wiedzy i Edukacji

Lokalne Ośrodek Wiedzy i Edukacji (LOWE) to centra organizowania i animowania edukacji poza formalnej i nieformalnej dla osób dorosłych, uruchomione przy szkole lub placówce systemu oświaty na rzecz aktywizacji edukacyjnej osób dorosłych. Tworzenie Lokalnych Ośrodków Wiedzy i Edukacji, które angażują mieszkańców lokalnej społeczności w rozwijanie kompetencji życiowych, społecznych i zawodowych.

W ramach przedsięwzięcia realizowane będą projekty grantowe polegające na wsparciu w tworzeniu lokalnych ośrodków wiedzy i edukacji, które będą angażować mieszkańców lokalnej społeczności w rozwijaniu kompetencji życiowych, społecznych i zawodowych.

Projekty te przyczynić się mają do rozwiązania zdiagnozowanych na etapie tworzenia LSR problemów i potrzeb obszaru: rozbudowanie oferty spędzania czasu wolnego dla osób dorosłych, podniesienie kwalifikacji, kompetencji i umiejętności osób dorosłych przy wykorzystaniu osób posiadających wiedzę i doświadczenie, nawet jeśli nie są potencjalnymi pedagogami. Celem LOWE jest również tworzenie lokalnych partnerstw, wykorzystywanie potencjału partnerów oraz wsparcie osób dorosłych w zakresie nabycia nowych lub podniesienie kompetencji kluczowych.

Forma realizacji: projekty grantowe LGD jest realizatorem projektu grantowego, a grantem jest wsparcie, którego LGD będzie udzielać podmiotom wybranym w drodze konkursu na realizację celów wynikających z projektu grantowego.

LGD ogłasza konkurs, z LGD podpisywana jest umowa.

Główne źródło finansowania: FEDKIP na lata 2021-2027 - priorytet nr 7: Fundusze europejskie na rozwój lokalny.

Forma finansowania: ryczałt.

Wartość dofinansowania kosztów kwalifikowalnych: max. 95% Wkład własny: min. 5%. Wartość projektu grantowego: min.: 100 000,00 zł, max: 250 000,00 zł – LGD zastrzega sobie prawo na potrzeby poszczególnych konkursów by te kwoty w ramach programowo określonych kwot minimalnych i maksymalnych ustalać indywidualnie. Każdorazowo dokumentacja konkursowa będzie zawierała warunki, które będą określały m.in. wartość minimalną i maksymalną danego projektu grantowego.

Typ Wnioskodawcy: podmiot publiczny lub prywatny będący organem prowadzącym szkołę podstawową lub ponadpodstawową bez względu na lokalizację albo szkołę wyższą w miastach do 20 tys. mieszkańców. Premiowane projekty:

Przedsięwzięcie będzie realizowane zgodnie z założeniami określonymi w FEDKIP na lata 2021-2027

Wskaźniki osiągnięcia planowanych rezultatów dla Przedsięwzięcia 1.3:

- Liczba utworzonych lokalnych ośrodków wiedzy i edukacji (LOWE) – 1 szt.

Przedsięwzięcie 1.4 Wspieranie równości szans kobiet i mężczyzn z obszaru objętego LSR

Cel 1 Przedsięwzięcie 1.4 Wspieranie równości szans kobiet i mężczyzn z obszaru objętego LSR. W ramach tego będą:

- a) Działania wspierające tworzenie i funkcjonowanie klubu rodzica nastawione na przeciwdziałanie stereotypom płci, a także udzielenie wsparcia dorosłym kobietom i mężczyznom, którzy próbują godzić życie rodzinne z zawodowym przełamując stereotypy.
- b) Podnoszenie wiedzy i świadomości dotyczącej przełamywania stereotypów oraz przemocy rówieśniczej związanej z płcią wśród osób zajmujących się edukacją i pracą z dziećmi i młodzieżą będzie miało wpływ na nierozpowszechnianie oraz przełamywanie stereotypów w młodszej grupie wiekowej jaką są dzieci i młodzież
- c) Aktywizacja i wspieranie kobiet, w tym promowanie inicjatyw na rzecz równowagi między życiem zawodowym a prywatnym; przełamywanie stereotypów związanych z płcią.

W ramach przedsięwzięcia realizowane będą projekty grantowe polegające na wsparciu kobiet (wymiana doświadczeń, warsztaty motywujące, psychologiczne, coaching, kręgi wsparcia) próbujących godzić życie zawodowe z rodzinnym, wzmacniające poczucie własnej wartości i motywację do przełamywania stereotypów dot. roli kobiet i rozwoju osobistego; zwiększenie udziału oraz wzmocnienie pozycji kobiet na rynku pracy poprzez działania wspierające rozpoczęcie, utrzymanie lub powrót do zatrudnienia, takie jak: wsparcie prawne, z zakresu rozwoju osobistego, motywujące, psychologiczne, wzmacniające poczucie własnej wartości.

Projekty te przyczynić się mają do rozwiązania zdiagnozowanych na etapie tworzenia LSR problemów i potrzeb obszaru: niska aktywność społeczna, niewystarczające środki finansowe na organizację zadań na rzecz kobiet, w tym

szczególne tych powracających na rynek pracy, zagrożenie trwałą marginalizacją, szczególnie na obszarach określonych jako „tracące funkcje społeczno-gospodarcze”, potrzeba wsparcia kobiet, szczególnie tych powracających na rynek pracy. W ramach tego przedsięwzięcia zostaną przeprowadzone szkolenia dla nauczycieli wszystkich poziomów nauczania, absolwentów studiów pedagogicznych poszukujących pracy oraz innych zainteresowanych osób, które pracują z dziećmi jak np. animatorzy, opiekunowie dziecięcy, bibliotekarze, terapeuci, trenerzy, opiekunowie kolonijni i półkolonijni, pielęgniarki szkolne i pracujące na oddziałach dziecięcych.

Działanie to umożliwi tworzenie wolnych od stereotypów płci stref, w których przebywają dzieci i młodzież oraz wykształci w nauczycielach i innych osobach pracujących z dziećmi kompetencje właściwego reagowania w sytuacjach przemocowych wynikających z różnic płci. W celu dotarcia do grupy docelowej o szkoleniach mogą być informowane instytucje zatrudniające osoby pracujące z dziećmi oraz w zależności od potrzeb prowadzone działania informacyjne w mediach społecznościowych i mediach lokalnych. Informacja o projektach grantowych będzie zamieszczana także na stronie internetowej LGD.

Forma realizacji: projekty grantowe LGD jest realizatorem projektu grantowego, a grantem jest wsparcie, którego LGD będzie udzielać podmiotom wybranym w drodze konkursu na realizację celów wynikających z projektu grantowego.

LGD ogłasza konkurs, z LGD podpisywana jest umowa.

Główne źródło finansowania: FEEdKIP na lata 2021-2027 - priorytet nr 7: Fundusze europejskie na rozwój lokalny.

Forma finansowania: ryczałt.

Wartość dofinansowania kosztów kwalifikowalnych: max. 95% Wkład własny: min. 5%. Wartość projektu grantowego: max. 100.000,00 zł – LGD zastrzega sobie prawo na potrzeby poszczególnych konkursów by te kwoty w ramach programowo określonych kwot minimalnych i maksymalnych ustalać indywidualnie. Każdorazowo dokumentacja konkursowa będzie zawierała warunki, które będą określały m.in. wartość minimalną i maksymalną danego projektu grantowego.

Typ Wnioskodawcy: wszystkie podmioty z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie odrębnych przepisów).

Premiowane projekty: premiowane będą projekty, których **realizacja działań odbywać się będzie w obiektach użyteczności publicznej**. Takimi miejscami są: Chełmiński Inkubator Organizacji Pozarządowych w Chełmnie, sale gimnastyczne, biblioteki, obiekty sportowe, obiekty instytucji kultury np. domów kultury. Obiekt ten znajdować się musi na terenie miasta Chełmna.

Przedsięwzięcie będzie realizowane zgodnie z założeniami określonymi w FEEdKIP na lata 2021-2027

Wskaźniki osiągnięcia planowanych rezultatów dla Przedsięwzięcia 1.4:

- Liczba osób, które podniosły poziom wiedzy w zakresie równości kobiet i mężczyzn dzięki wsparciu w programie – 132 os.

Zadania wdrażane w ramach LSR muszą być zgodne z prawem krajowym i unijnym, w tym m.in. z:

- a) kartą praw podstawowych Unii Europejskiej i Konwencją o prawach osób niepełnosprawnych,
- b) zasadą równości kobiet i mężczyzn uwzględniając zapisy Wytycznych dotyczących zasad równościowych w funduszach unijnych na lata 2021-2027 odnośnie neutralnego charakteru wobec zasady równości w przypadku wydatków z projektu,

- c) zasadą niedyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną uwzględniając zapisy Wytycznych dotyczących zasad równościowych w funduszach unijnych na lata 2021-2027 odnośnie neutralnego charakteru wobec zasady równości w przypadku wydatków z projektu,
- d) zasadą zrównoważonego rozwoju i zasadą „nie czynić poważnych szkód” (DNSH),
- e) inicjatywą Nowy Europejski Bauhaus.

Szczegółowo sposób finansowania LSR określa załącznik nr:

➤ 1: Cele i przedsięwzięcia

Rozdział VII Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Chełmno w ramach LSR zakłada realizację projektów grantowych – operacja, której beneficjentem jest LGD Chełmno i udziela wsparcia (grant) innym wybranym przez siebie podmiotom – grantobiorcom. Procedury będą udostępniane do wiadomości publicznej w Biurze i na stronie internetowej LGD. Opracuje się je z uwzględnieniem obowiązujących przepisów prawnych i wytycznych dotyczących instrumentu RLKS oraz dołoży wszelkich starań, aby procedury oceny i wyboru operacji były niedyskryminujące, przejrzyste i niebudzące wątpliwości ze strony wnioskodawców, grantobiorców oraz wszelkich instytucji zaangażowanych w proces wdrażania strategii.

Główny cel procedur to sprawny, terminowy, niedyskryminujący i przejrzysty sposób wyboru wnioskodawców i grantobiorców, ubiegających się o środki z budżetu LSR. Procedura oceny i wyboru operacji jest niezmiernie istotne ze względu na fakt, iż mają one kluczowe znaczenie podczas realizacji LSR. Odpowiednio przygotowane procedury pozwolą na premiowanie najlepiej przemyślanych i zaprojektowanych operacji, których realizacja przeloży się na osiągnięcie celów i wskaźników założonych w LSR.

Ogłoszenie o naborze zostanie zamieszczone na stronie internetowej LGD i będą one dostępne w siedzibie LGD Chełmno. Będą zawierać wszystkie niezbędne informacje wskazane w ustawie z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U. z 2022 poz. 943). Nabór wniosków będzie trwał co najmniej 10 dni. Wnioski składane będą w generatorze wniosków – link do generatora jest udostępniany w ogłoszeniu o naborze na stronie internetowej LGD. Wszystkie wnioski będą zarejestrowane przez pracownika biura w rejestrze wniosków oraz otrzymają numer i znak sprawy.

Posiedzenie Rady będzie odbywać się zgodnie z Regulaminem Rady LGD oraz Procedurą wyboru projektów grantowych. W trakcie posiedzenia Rada dokonuje wyboru operacji oraz ustala kwotę wsparcia. Członkowie Rady są zawiadamiani o terminie posiedzenia co najmniej 5 dni przed planowanym posiedzeniem. Przewodniczący Rady prowadzi posiedzenia, w przypadku jego nieobecności Zastępca Przewodniczącego Wiceprzewodniczący lub Sekretarz. Prawomocność posiedzenia i podejmowanych przez Radę LGD decyzji dokonywany jest w formie uchwały Rady, podjętej zwykłą większością głosów przy obecności co najmniej połowy członków uprawnionych do głosowania zgodnie z pisemną procedurą gwarantującą, że żadna pojedyncza grupa interesu nie kontroluje procesu podejmowania decyzji. W skład Rady wchodzi przedstawiciele publicznych i prywatnych lokalnych interesów społeczno-gospodarczych i w których żadna pojedyncza grupa interesu nie kontroluje procesu podejmowania

decyzji. Szczegółowy tryb pracy Rady określa Regulamin organu decyzyjnego oraz Procedura wyboru i oceny Grantobiorców. Rada LGD ocenia zgodność wniosków z kryteriami wyboru grantobiorców. Szczegółową nazwę kryteriów, uzasadnienie oraz źródło weryfikacji kryteriów określają kryteria wyboru grantobiorców. Rada LGD ocenia zgodność wniosków z kryteriami wyboru grantobiorców. Szczegółową nazwę kryteriów, uzasadnienie oraz źródło weryfikacji kryteriów określają kryteria wyboru grantobiorców. Z posiedzenia sporządzany jest protokół, a także Lista ocenionych wniosków i wybranych grantobiorców. Dodatkowo podejmowane są uchwały dla poszczególnych wniosków. Podjęte uchwały mogą ulec zmianie w przypadku złożenia odwołania od oceny operacji przez organ decyzyjny. Z przebiegu posiedzenia Rady sporządzany jest protokół. W terminie 7 dni od dnia zakończenia wyboru projektów, ale nie później niż w terminie 60 dni od dnia następującego po ostatnim dniu składania wniosków o dofinansowanie następuje przygotowanie i wysłanie pisemnych informacji do wnioskodawców. Wnioskodawcy przysługują prawo wniesienia odwołania. Sposób wyboru i oceny oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru wraz z procedurą LGD udostępni do wiadomości publicznej na swojej stronie internetowej. Ewentualne zmiany będą na bieżąco udostępniane. Szczegółowe zasady zostaną ustalone oceny i wyboru Grantobiorców znajdują się w Procedurze oceny i wyboru Grantobiorców wraz z kryteriami wyboru Grantobiorców.

Z uwagi na jednofunduszowość LSR, innowacje rozumiane są jako innowacje społeczne oznaczające działania zmierzające do zmiany w zachowaniu poprzez wprowadzenie nowych wartości, pomysłów, projektów działania, które umożliwiają odmienne rozwiązywanie problemów społecznych oraz przynoszą pozytywne rezultaty w funkcjonowaniu jednostek i grup społecznych. Pod uwagę brane będą: innowacje o charakterze procesowym, usługowym i marketingowym wpływające na zmiany sposobu oddziaływania wobec grup społecznych.

Metodę lub technikę zaplanowaną w projekcie można określić jako nowatorską, jeśli przewiduje się wykorzystanie nowych lub znacząco ulepszonych metod i/lub technik pracy z lokalną społecznością:

- podejmowanie działań odpowiadających na wyzwania charakterystyczne dla danej społeczności (osiedla, ulicy, grupy, etc.);
- nieszablonowe narzędzia aktywizacji;
- uwzględnienie współpracy międzysektorowej;
- unikanie standardowych, utartych schematów diagnozowania i rozwiązywania problemów społecznych.

/Nowatorskość w kryteriach wyboru będzie premiowana dodatkowymi punktami w przypadku, gdy projekt wnosi nowatorskość na poziomie Wnioskodawcy. Ocena kryterium operacji koncentrowała się będzie na adekwatności proponowanych rozwiązań względem diagnozy, jakości stosowanych form aktywizacji społecznej, formuły działań, w tym ich realizacji we współpracy z innymi środowiskami i podmiotami oraz w formach i na zasadach nieszablonowych. Projekty nie przewidujące /podejścia nowatorskiego nie otrzymają punktów za to kryterium.

/Nowatorskość przy realizacji grantów zostanie ograniczona do zakresu niezakłócającego demarkacji pomiędzy programem krajowym i regionalnym.

LGD będzie organizowała przed każdym naborem wniosków własne otwarte spotkania informacyjne i szkolenia, dotyczące prawidłowego przygotowania projektu i uzupełnienia wniosku. W ich ramach reprezentanci różnych środowisk, sektorów i grup wiekowych będą nie tylko dyskutować, ale także współpracować nad przygotowaniem wzorcowych projektów. Współpraca zawarta w ramach spotkań będzie pozytywnie wpływać na współpracę w

ramach realizowanych przedsięwzięć. Uczestnicy będą również zachęceni, aby pomysły wypracowane podczas spotkań rzeczywiście wprowadzać w życie, co pomoże w utrwaleniu nawiązanych kontaktów i ułatwi realizację ich własnych inicjatyw.

Rozdział VIII Plan działania

Plan działań realizowanych w ramach LSR jest ściśle powiązany z logiką realizacji LSR opisaną w Rozdziale 5. Cele i wskaźniki. Plan działań przedstawiono w Załączniku nr 2 do LSR - zawiera on szczegółowy harmonogram osiągnięcia poszczególnych wskaźników produktu (w przedziałach czasowych) dla określonych w LSR przedsięwzięć, co w konsekwencji przełoży się na osiągnięcie zakładanych celów. Zaprezentowano w nim podział środków finansowych na poszczególne przedsięwzięcia. Realizacja opisanych w Planie wskaźników oraz budżetu będzie poddawana procesowi monitoringu i ewaluacji.

Szczegółowo sposób finansowania LSR określają załącznik nr:

- 2: Plan działania

Rozdział IX Plan finansowy LSR

Zakłada się realizację założeń LSR w ramach następującego programu:

- FEdKIP na lata 2021-2027 - środki w ramach priorytetu nr 7: Fundusze europejskie na rozwój lokalny.

Środki te zostały podzielone na tzw.:

WDRAŻANIE LSR – środki dedykowane na ogłaszane konkursy w ramach poszczególnych celów.

ZARZĄDZANIE LSR – środki dedykowane na obsługę realizacji założeń LSR, w tym szczególnie ukierunkowane na skuteczną realizację zadań w ramach WDRAŻANIA LSR.

Założenia LSR – jej cele, potrzeby przewidują finansowanie zadań, które finansowane mogą być również z innych źródeł aniżeli wskazane powyżej. LGD działając jako Stowarzyszenie nastawiona jest na pozyskiwanie środków, z wszelkich możliwych źródeł, które pozwolą realizować zadania statutowe Stowarzyszenia, ale też które przyczynią się do realizacji założeń LSR, nawet gdy bezpośrednie źródła finansowania LSR wydają się wystarczające.

Możliwe źródła finansowania LSR to m.in. środki krajowe, z funduszy norweskich, amerykańskich czy szwajcarskich, środki z Funduszu Sprawiedliwej Transformacji, z Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO), środki programów transgranicznych, a także środki z innych fundacji, instytucji. LSR otwarta jest na realizację projektów partnerskich.

Szczegółowo sposób finansowania LSR określają załączniki nr:

- 3: Budżet LSR oraz
- 4. Plan wykorzystania budżetu LSR.

Rozdział X Monitoring i ewaluacja

Realizacja LSR będzie podlegać stałemu monitoringowi oraz procesowi ewaluacji, które pozwolą na szybką reakcję w przypadku zaistnienia problemów lub zagrożeń na każdym etapie wdrażania LSR. Badanie i analizowanie podejmowanych działań jest niezbędne do określenia czy LSR jest wdrażana prawidłowo, a jej realizacja przebiega zgodnie z założeniami i czy sposób funkcjonowania stowarzyszenia przebiega w sposób gwarantujący wypełnienie wszystkich nałożonych na nie zadań. Funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania oraz wdrażanie zaplanowanej LSR będzie na bieżąco monitorowane i poddawane okresowym badaniom ewaluacyjnym w celu stałego podnoszenia jakości i efektywności działania. Ewaluacja jest konieczna do sprawnego i efektywnego wydatkowania środków publicznych w ramach LSR, a także do szybkiego reagowania na zmieniające się warunki otoczenia społeczno-gospodarczego. Monitoring to proces systematycznego zbierania i analizowania ilościowych i jakościowych danych na temat strategii w aspekcie finansowym i rzeczowym, w celu weryfikacji zgodności przedsięwzięć/ projektów z założonymi celami. Dotyczy to głównie monitorowania wskaźników produktu, rezultatu i oddziaływania w poszczególnych celach LSR oraz harmonogramu i budżetu lokalnej strategii rozwoju. Monitoring spełnia funkcję wewnętrznej kontroli realizacji LSR i funkcjonowania LGD, systematycznego sprawdzania czy wytyczone cele zostały osiągnięte.

Zadania monitoringu realizacji LSR i funkcjonowania LGD to:

- a. Kontrola: Monitoring ma na celu pomiar postępu, systematyczne kontrolowanie, czy wszystkie zaplanowane czynności przebiegają zgodnie z planem na każdym etapie realizacji LSR oraz funkcjonowania LGD.
- b. Sprawozdawczość: Dane zebrane w trakcie procesu monitorowania są analizowane i wykorzystywane do przygotowywania raportów/sprawozdań okresowych i końcowych.
- c. Zarządzanie jakością: Zarządzanie jakością oznacza czuwanie nad wypracowywaniem pożądaných rezultatów LSR, porównywanie ich adekwatnie do oczekiwań oraz podejmowanie działań zaradczych, gdy zidentyfikuje się odstępstwa.
- d. Zmiany: Wspomaganie procesu decyzyjnego, ułatwia znajdowanie rozwiązań w sytuacjach, kiedy zostały zidentyfikowane zagrożenia, korekta planów, pozwala na wprowadzenie koniecznych działań korygujących (zmian i aktualizacji).
- e. Ewaluacja: Efekty monitorowania będą kluczowym źródłem informacji dla bieżącej oceny i ewaluacji okresowej i końcowej.

Osobą odpowiedzialną za monitoring jest Dyrektor biura LGD, który sporządza sprawozdania półroczne w zakresie elementów podlegających monitorowaniu. Sprawozdania są przekładane do akceptacji Zarządu LGD.

Ewaluacja jest oceną jakości podejmowanych działań, mocnych i słabych stron działania. LGD planuje i prowadzi proces ewaluacji sposobu realizacji LSR oraz funkcjonowania LGD w celu systematycznego podnoszenia efektywności rezultatów LSR oraz jakości swoich działań i usług prowadzonych przez biuro LGD. W ramach działalności LGD bardzo ważną rolę odgrywają działania informacyjne i doradcze skierowane do szerokiej grupy odbiorców tj. mieszkańców obszaru działania LGD określone w planie komunikacji. LGD będzie prowadzić ewaluację wewnętrzną w formie corocznych warsztatów refleksyjnych oraz ewaluację zewnętrzną w formie zleconego jednorazowego badania ewaluacyjnego. LGD planuje także przeprowadzenie ewaluacji on-going (w drugim półroczu 2024 i 2026 r.) oraz ewaluacji ex-post (po zakończeniu wdrażania strategii). Podsumowanie ustaleń i rekomendacji w ramach poszczególnych badań ewaluacyjnych zostanie zawarte w raporcie ewaluacyjnym.

Monitoring prowadzony będzie w sposób ciągły od dnia zawarcia umowy o warunkach i sposobie realizacji LSR do dnia zakończenia wdrażania strategii przez Biuro i Zarząd LGD.

Elementami podlegającymi monitorowaniu będą dane dotyczące: ogłoszonych naborów wniosków, działań informacyjnych określonych w Planie komunikacji, stopnia zainteresowania potencjalnych beneficjentów poszczególnymi naborami wniosków, stopnia wykorzystania budżetu LSR, stopnia osiągnięcia założonych w strategii wskaźników realizacji celów. Ewaluacji podlegać będą m.in. następujące elementy (kryteria ewaluacyjne): trafność – stopień spójności strategii z potrzebami mieszkańców obszaru (mierzony jako zainteresowanie wnioskodawców poszczególnymi naborami wniosków oraz działaniami informacyjno-promocyjnymi LGD, a także poziom jakości udzielanego przez Biuro doradztwa), skuteczność – stopień spójności tempa osiąganych rezultatów (wskaźników rzeczowych i finansowych) z założeniami LGD, trwałość – na ile trwałe są efekty uzyskane w ramach poszczególnych projektów, finansowanych ze środków strategii, terminowość – weryfikacja czy LGD realizuje swoje zobowiązania w terminach określonych w obowiązujących aktach prawnych. Dodatkowo na bieżąco będą prowadzone działania w zakresie ewaluacji własnej LGD. Wyniki badań ewaluacyjnych w formie raportów przygotowanych przez podmiot zewnętrzny będą dla LGD narzędziem do wprowadzania ewentualnych korekt w zakresie skuteczności działań: w ramach osiągania założonych celów zgodnie z harmonogramem realizacji wskaźników LSR, realizacji założeń zgodnie z wymogami dokumentów zewnętrznych w tym z umową o warunkach i sposobie realizacji LSR, inicjatywy z zaangażowaniem społeczności lokalnej w realizację założeń LSR (jako dowód na prawidłową ścieżkę obszarów interwencji, wyznaczanie celów zgodnych z potrzebami i prowadzenie działań komunikacyjnych), pozyskiwania wskaźników na obszarze LSR (jako dowód na wybór prawidłowych projektów grantowych i przyjęcie wskazanych kryteriów w ramach przedsięwzięć). Powyższe kryteria ewaluacyjne będą uzupełniane również o kryteria wewnętrzne, dotyczące ewaluacji własnej LGD. Rekomendacje zawarte w raportach ewaluacyjnych będą podstawą do aktualizacji LSR. Ze względu na partycypacyjny charakter zarówno tworzenia jak i wdrażania LSR w proces ewaluacji zostaną włączone podmioty zaangażowane we wdrażanie interwencji lub zainteresowane jej efektami. Dzięki temu w pełniejszym zakresie możliwa będzie realizacja zasady partnerstwa. LSR podlegać będzie przez cały okres monitoringowi oraz ewaluacji. Jest to skuteczny sposób na powzięcie działań w przypadku wykrycia zagrożeń i problemów na każdym etapie wdrażania strategii. Monitoring prowadzony będzie w sposób ciągły od dnia zawarcia umowy o warunkach i sposobie realizacji LSR do dnia zakończenia wdrażania strategii przez Biuro i Zarząd LGD. W terminie do ostatniego dnia lutego każdego roku LGD opracowywać będzie Samorządowi Województwa sprawozdanie z realizacji LSR za poprzedni rok, które zostanie przekazane Zarządowi, Radzie, Komisji Rewizyjnej oraz zaprezentowane na Walnym Zebraniu Członków. Przed posiedzeniami organu decyzyjnego Biuro opracowywać będzie tabelę niewykorzystanych kwot finansowych oraz prognozę wskaźników w ramach wszystkich przedsięwzięć i osiągnięcia celu strategii. Monitoring składać będzie się także z ankiet monitorujących udostępnianych przez beneficjentów po zakończonej realizacji projektu. Po każdym zakończonym naborze (zakończeniu realizacji projektów z naboru) Biuro opracowywać będzie sprawozdanie z realizacji naboru wraz z prognozą wskaźników rzeczowych i finansowych pozostałych do końca realizacji LSR, przedkładane Zarządowi LGD. Na podstawie ww. danych Biuro i Zarząd LGD będą mogły opracować propozycje zmian w procesie wdrażania strategii (w tym Planu Komunikacji) w ramach naprawy działań i eliminacji zagrożeń. Tym

samym proponowane zmiany będą przedstawiane lokalnej społeczności oraz ostatecznie przekazywane na Walne Zebranie Członków.

LGD Chełmno przeprowadzi ewaluację on-going (w drugim półroczu 2024 i 2026 r.) oraz ewaluację ex-post po zakończeniu wdrażania LSR.

Okres pomiaru wyniesie odpowiednio:

- od momentu wdrażania strategii do 30.06.2024 r. (dla ewaluacji w 2024r.),
- od momentu rozpoczęcia wdrażania strategii do 30.06.2026 r. (dla ewaluacji w 2026r.),
- od momentu rozpoczęcia wdrażania strategii do dnia zakończenia jej wdrażania (dla ewaluacji ex-post.).

Podsumowane wyników w ramach badań z ewaluacji zostaną przedstawione w raporcie. Ewaluacja zostanie przeprowadzona przez podmiot zewnętrzny, posiadający odpowiednie kwalifikacje i doświadczenie w ewaluacji LSR. Źródło danych stanowią informacje pozyskiwane przez LGD (składane wnioski, karty doradztwa), informacje składane w sprawozdaniu do Samorządu Województwa, ankiety monitorujące beneficjentów projektów grantowych oraz dane z wizyt monitoringowych, opinii Zarządu, Komisji Rewizyjnej, Rady, wnioskodawców na podstawie narzędzi metodologicznych. Raport z wioskami i rekomendacjami LGD dotyczący poprawy jakości implementacji LSR zostanie udostępniony organom LGD oraz przedstawiony na Walnym Zebraniu Członków. Na tej podstawie Biuro i Zarząd LGD będą mogły opracować propozycje zmian w procesie wdrażania strategii (w tym Planu Komunikacji). W przypadku wystąpienia problemów, zostaną wdrożone działania naprawcze polegające na poprawie efektywności, ale także możliwość zmiany LSR w zakresie budżetu, wskaźników, kryteriów oceny i innych elementów.

Wykaz wykorzystanej literatury

I. Dokumenty i opracowania:

- 1) Program Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027.
- 2) Priorytety FEKP.07 Fundusze Europejskie na Rozwój Lokalny.
- 3) Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+.
- 4) Strategia Polityki Społecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2030.
- 5) Ocena zasobów pomocy społecznej Gminy Miasto Chełmno za rok 2020.
- 6) Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miasta Chełmna na lata 2021 –2030”.
- 7) Raport o stanie miasta Chełmna za rok 2020 i Raport o stanie miasta Chełmna za rok 2021.
- 8) Diagnoza dla potrzeb Strategii Rozwoju Miasta Chełmna na lata 2023-2030 z perspektywą do 2050 roku.
- 9) Strategia Rozwoju Gminy Miasto Chełmno na lata 2021 – 2030 z perspektywą do 2050 roku – w trakcie opracowania/niezatwierdzona.
- 10) Strategia Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Chełmińskiego, Chełmno 2020 – obowiązująca.
- 11) Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Torunia – w trakcie opracowania.
- 12) Program promocji zatrudnienia i aktywizacji rynku pracy powiatu chełmińskiego na lata 2021-2027, Powiatowy Urząd Pracy w Chełmnie, styczeń 2021.

- 13) Diagnoza potrzeb Miasta Chełmna i podmiotów ekonomii społecznej w zakresie wspólnego modelu współpracy, Chełmno 2022. Diagnoza została opracowana w ramach projektu Energia Społeczna realizowanego przez MOPS Chełmno w ramach LSR na lata 2016-2023 dla obszaru LGD Chełmno w ramach RPO Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 Oś priorytetowa: 11. Wzrost aktywizacji społeczno-zawodowej mieszkańców objętych Lokalnymi Strategiami Rozwoju, działanie 11.1 Włączenie społeczne na obszarach objętych LSR.
- 14) Diagnoza społeczna „Moja mama wraca do pracy. Sytuacja kobiet na rynku pracy w Chełmnie po urodzeniu dziecka”. Diagnoza została opracowana w ramach projektu Przedsiębiorczość na start realizowanego przez Fundację Nova Forte w ramach LSR na lata 2016-2023 dla obszaru LGD Chełmno w ramach RPO Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 Oś priorytetowa: 11. Wzrost aktywizacji społeczno-zawodowej mieszkańców objętych Lokalnymi Strategiami Rozwoju, działanie 11.1 Włączenie społeczne na obszarach objętych LSR.
- 15) Diagnoza problemu przemocy na terenie Miasta Chełmno wykonana przez MOPS w Chełmnie, 2021.

II Źródła internetowe:

- 1) GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/> .
- 2) Serwis Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego, „Zestaw danych i informacji przydatnych do napisania lokalnej strategii rozwoju na lata 2021-2027”, mojregion.eu/rpo/rlks/dane-statystyczne/.
- 3) Diagnoza potrzeb mieszkańców miasta Chełmna - <https://miastozyje.chelmno.pl/> .
- 4) Wykaz organizacji pozarządowych w powiecie chełmińskim <http://www.powiat-chelmno.pl/asp/wykaz-organizacji-pozarządowych,107,,1> .

III Inne źródła:

- 13) Zespół ekspercki nr 1 – diagnozy, dane statystyczne i wnioski dotyczące dzieci i młodzieży w Chełmnie (Centrum Obsługi Placówek Oświatowych w Chełmnie, szkoły ponadpodstawowe w Chełmnie, NGO skupiające swoje cele i działania wśród dzieci i młodzieży); Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Miasto Chełmno w roku szkolnym 2020/2021; Dane o wynikach pochodzących z klasyfikacji roku szkolnego 2019/2020, z czerwca 2020; Analiza matur w 2021 i 2022.
- 14) Zespół ekspercki nr 2 – diagnozy, dane statystyczne i wnioski dotyczące problemów społecznych (Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Chełmnie, NGO skupiające swoje cele i działania w obszarze pomocy społecznej, działające na rzecz osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, działające na rzecz osób w kryzysie bezdomności, NGO działające na rzecz osób z niepełnosprawnościami).
- 15) Zespół ekspercki nr 3 – diagnozy, dane statystyczne i wnioski dotyczące seniorów w Chełmnie (Rada Seniorów w Chełmnie, NGO działające na rzecz seniorów).
- 16) Zespół ekspercki nr 4 – diagnozy i dane statystyczne dotyczące rynku pracy (Powiatowy Urząd Pracy w Chełmnie, Urząd Miasta Chełmna, przedsiębiorcy).
- 17) Zespół ekspercki nr 5 – diagnozy, dane statystyczne i wnioski dotyczące zagospodarowania przestrzennego miasta Chełmna, dziedzictwa kulturowego/zabytki i turystyki (materiał i opracowanie: Piotr Murawski, Elżbieta Pawelec).

- 18) Zespół ekspercki nr 6 – diagnozy, dane statystyczne i wnioski dotyczące równości płci, roli kobiet w mieście Chełmno, przemocy rówieśniczej i w rodzinie (radna, NGO skupiające swoje cele i działania dla kobiet, przedsiębiorcy, przedstawiciel oświaty)
- 19) Wnioski z konsultacji społecznych (spotkania informacyjno-konsultacyjne, ankieta).
- 20) Diagnoza oraz raport o stanie organizacji pozarządowych w Chełmnie,
- 21) Raport podsumowujący przeprowadzenie projektu pilotażowego Miejskie Koło Gospodyń wraz z analizą SWOT
- 22) Raport podsumowujący przeprowadzenie projektu Liga Mistrzów wraz z analizą SWOT
- 23) Raport podsumowujący przeprowadzenie projektu Dzieci–rodzice-dziadkowie wraz z analizą SWOT

Załączniki do LSR

Formularz 1: Cele i przedsięwzięcia

Załącznik nr 1 do LSR: Cele i przedsięwzięcia

Budżet (w EUR)	Przedsięwzięcia w ramach C.1 (Rozbudzeni – Rozmarzeni – edukacja, aktywizacja i włączenie społeczne mieszkańców miasta Chełmna)	grupy docelowe	sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, animacja itp.)
339 780,00	Przedsięwzięcie 1.1 Aktywizacja i włączenie społeczne seniorów	Osoby w wieku 60+ z obszaru objętego LSR	Projekt grantowy
329 139,00	Przedsięwzięcie 1.2 Wsparcie edukacji dzieci i młodzieży	Dzieci i młodzież w wieku 06-24 lata z obszaru objętego LSR	Projekt grantowy
54 945,00	Przedsięwzięcie 1.3 Aktywizacja edukacyjna osób dorosłych	Wszyscy pełnoletni mieszkańcy obszaru objętego LSR	Projekt grantowy
259 340,00	Przedsięwzięcie 1.4 Wspieranie równości szans kobiet i mężczyzn z obszaru objętego LSR	Wszyscy pełnoletni mieszkańcy obszaru objętego LSR	Projekt grantowy

Formularz 2: Plan działania

Formularz 2: Plan działania

CEL	lata	Do 31.12.2024		Do 31.12.2025		Do 31.12.2026		Do 31.12.2027		Do 31.12.2028		Do 31.12.2029		Program
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	
1.1 Aktywizacja i włączenie społeczne seniorów														
Wskaźnik produktu 1.1 (1)	Liczba osób starszych objętych wsparciem w klubach seniora, gospodarstwach opiekuńczych i Uniwersytetach Trzeciego Wieku	45	31,25	45	62,50	18	75,00	18	87,5	18	100	0	100	FEdKiP
Wskaźnik produktu 1.1 (2)	Całkowita liczba osób objętych wsparciem	45	31,25	45	62,50	18	75,00	18	87,5	18	100	0	100	
Wskaźnik rezultatu 1.1 (1)	Liczba osób, których sytuacja społeczna uległa poprawie po opuszczeniu programu	14	X	14	X	6	X	6	X	6	X	0	X	FEdKiP

Wskaźnik rezultatu 1.1 (2)	Liczba objętych wsparciem klubów seniora, gospodarstw opiekuńczych i Uniwersytetów Trzeciego Wieku	3	X	3	X	1	X	1	X	1	X	0	X	
1.2 Wsparcie edukacji dzieci i młodzieży														
Wskaźnik produktu 1.2 (1)	Liczba osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji, objętych wsparciem w ramach edukacji pozaformalnej	45	20,00	45	40,00	45	60,00	45	80,00	45	100	0	100	FECKIP
Wskaźnik produktu 1.2 (2)	Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem	40	20,00	40	40,00	40	60,00	40	80,00	40	100	0	100	
Wskaźnik produktu 1.2 (3)	Liczba uczniów i słuchaczy szkół i placówek kształcenia zawodowego objętego wsparciem (osoby)	5	20,00	5	40,00	5	60,00	5	80,00	5	100	0	100	

Wskaźnik produktu 1.2 (4)	Liczba dzieci/uczniów o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych objętych wsparciem (osoby)	5	20,00	5	40,00	5	60,00	5	80,00	5	100	0	100	
Wskaźnik rezultatu 1.2 (1)	liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu	18	X	18	X	18	X	18	X	18	X	0	X	FEdKiP
1.3 Aktywizacja edukacyjna osób dorosłych														
Wskaźnik produktu 1.3 (1)	Liczba osób dorosłych objętych wsparciem w zakresie umiejętności lub kompetencji podstawowych realizowanych poza Bazą Usług Rozwojowych	0	0	0	0	200	100	0	100	0	100	0	100	FEdKiP

Wskaźnik produktu 1.3 (2)	Liczba podmiotów przygotowanych do pełnienia funkcji lokalnego ośrodka kształcenia osób dorosłych	0	0	0	0	1	100	0	100	0	100	0	100	
Wskaźnik rezultatu 1.3 (1)	Liczba utworzonych lokalnych ośrodków wiedzy i edukacji (LOWE)	0	X	0	X	1	X	0	X	0	X	0	X	
1.4 Wspieranie równości szans kobiet i mężczyzn z obszaru objętego LSR														
Wskaźnik produktu 1.4 (1)	Liczba osób objętych wsparciem w zakresie równości kobiet i mężczyzn	0	0	72	33,33	72	66,66	72	100,00	0	0	0	100,00	FEdKIP

Wskaźnik rezultatu 1.4 (1)	Liczba osób, które podniosły poziom wiedzy w zakresie równości kobiet i mężczyzn dzięki wsparciu w programie	0	X	44	X	44	X	44	X	0	X	0	X	
-------------------------------	--	---	---	----	---	----	---	----	---	---	---	---	---	--

Formularz 3: Budżet LSR

Formularz 3: Budżet LSR

PLANOWANA WYSOKOŚĆ ŚRODKÓW NA WDRAŻANIE LSR I ZARZĄDZANIE LSR				
Zakres wsparcia	Program/Fundusz			Środki ogółem (EUR)
	PS WPR	EFRR*	EFS+*	
Wdrażanie LSR (art. 34 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 2021/1060)	0	0	983 204,00	983 204,00
Zarządzanie LSR (art. 34 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 2021/1060)	0	0	216 304,88	216 304,88
Razem	0	0	1 199 508,88	1 199 508,88

* Wysokość środków danego funduszu na RLKS dostępnych dla LGD w danym województwie będzie wyższa o wartość wkładu krajowego, którego procentowy udział w tej kwocie jest określony dla danego FEW.

** W wierszu odpowiadającym danemu EFSI, z którego LSR nie będzie finansowana, należy wstawić wartość „0”.

Formularz 4: Plan wykorzystania budżetu LSR

Formularz 4: Plan wykorzystania budżetu LSR

Fundusz	Środki zakontraktowane (w Euro) do:													
	31.12.2024		31.12.2025		30.06.2026		31.12.2026		31.12.2027		31.12.2028		31.12.2029	
	Kwota ogółem (UE+ krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	Kwota ogółem (UE+ krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	Kwota ogółem (UE+ krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	Kwota ogółem (UE+ krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	Kwota ogółem (UE+ krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	Kwota ogółem (UE+ krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	Kwota ogółem (UE+ krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR
EPROW	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
EFS+	175 824,00	17,88	263 736,00	44,71	0	0	248 791,00	70,01	189 450,00	89,27	105 403,00	100,00	0,00	100,00
EFPR	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
RAZEM	175 824,00	17,88	263 736,00	44,71	0,00	0,00	248 791,00	70,01	189 450,00	89,27	105 403,00	100,00	0,00	0,00